

Civilutskottets betänkande 2018/19:CU12

Planering och byggande

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår de motionsförslag som behandlas i betänkandet. Motionsförslagen rör bl.a. översyn av plan- och bygglagen, plansystemet, klimatfrågor i planeringen, lovfrågor, tillsyns- och överklagandereglering samt frågor om buller, bemyndiganden och skadeersättning.

I betänkandet finns 48 reservationer (M, SD, C, V, KD, L) och åtta särskilda yttranden (C, L).

Behandlade förslag

Cirka 170 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2018/19.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	11
Ärendet och dess beredning.....	11
Utskottets överväganden.....	12
Översyn av plan- och bygglagen	12
Allmänna och enskilda intressen enligt plan- och bygglagen.....	23
Plansystemet i allmänhet	28
Riktlinjer i planarbetet.....	31
Medborgarinflytande och vissa andra intressen vid fysisk planering	36
Klimatfrågor i planeringen och planering för gröna områden	40
Reglering med detaljplan.....	48
Regionplanering	56
Krav vid ny- eller ombyggnation av bostäder	59
Regler och krav för ett hållbart och innovativt byggande.....	62
Gemensamma byggregler	68
Byggnaders inomhusmiljö.....	71
Studentbostäder	73
Frågor om buller	75
Regler för bygglov och anmälningsärenden	78
Bygglovsbefriade åtgärder.....	83
Bygglovsregler för näringsverksamhet.....	87
Kontroller vid nybyggnation av bostäder	89
Bostadsnära centrumanläggningar.....	93
Färdigställandeskydd.....	94
Tillsynsbestämmelser enligt plan- och bygglagen	96
Överklaganderegler	97
Skadeersättning enligt plan- och bygglagen	102
Bemyndiganden.....	104
Reservationer	106
1. Översyn av plan- och bygglagen, punkt 1 (SD).....	106
2. Översyn av plan- och bygglagen, punkt 1 (L)	107
3. Allmänna och enskilda intressen enligt plan- och bygglagen, punkt 2 (SD).....	108
4. Allmänna och enskilda intressen enligt plan- och bygglagen, punkt 2 (V)	109
5. Allmänna och enskilda intressen enligt plan- och bygglagen, punkt 2 (L).....	110
6. Plansystemet i allmänhet, punkt 3 (SD).....	111
7. Riktlinjer i planarbetet, punkt 4 (M).....	111
8. Riktlinjer i planarbetet, punkt 4 (SD)	112
9. Medborgarinflytande och vissa andra intressen vid fysisk planering, punkt 5 (SD).....	113
10. Medborgarinflytande och vissa andra intressen vid fysisk planering, punkt 5 (V)	114
11. Medborgarinflytande och vissa andra intressen vid fysisk planering, punkt 5 (L).....	116
12. Klimatfrågor i planeringen och planering för gröna områden, punkt 6 (SD).....	116

13. Klimatfrågor i planeringen och planering för gröna områden, punkt 6 (V)	117
14. Klimatfrågor i planeringen och planering för gröna områden, punkt 6 (L).....	118
15. Reglering med detaljplan, punkt 7 (M).....	119
16. Reglering med detaljplan, punkt 7 (V)	121
17. Reglering med detaljplan, punkt 7 (KD)	122
18. Regionplanering, punkt 8 (V).....	124
19. Krav vid ny- eller ombyggnation av bostäder, punkt 9 (M)	125
20. Krav vid ny- eller ombyggnation av bostäder, punkt 9 (KD)	125
21. Krav vid ny- eller ombyggnation av bostäder, punkt 9 (L).....	126
22. Regler och krav för ett hållbart och innovativt byggande, punkt 10 (M).....	127
23. Regler och krav för ett hållbart och innovativt byggande, punkt 10 (SD)	128
24. Gemensamma byggregler, punkt 11 (M).....	129
25. Gemensamma byggregler, punkt 11 (SD)	130
26. Gemensamma byggregler, punkt 11 (L)	130
27. Byggnaders inomhusmiljö, punkt 12 (KD).....	131
28. Studentbostäder, punkt 13 (M)	132
29. Studentbostäder, punkt 13 (SD).....	133
30. Frågor om buller, punkt 14 (M)	133
31. Frågor om buller, punkt 14 (C).....	134
32. Frågor om buller, punkt 14 (L)	135
33. Regler för bygglov och anmälningsärenden, punkt 15 (M)	136
34. Regler för bygglov och anmälningsärenden, punkt 15 (SD).....	137
35. Regler för bygglov och anmälningsärenden, punkt 15 (C)	138
36. Regler för bygglov och anmälningsärenden, punkt 15 (KD)	139
37. Regler för bygglov och anmälningsärenden, punkt 15 (L)	140
38. Bygglovsbefriade åtgärder, punkt 16 (M).....	141
39. Bygglovsbefriade åtgärder, punkt 16 (KD)	142
40. Bygglovsregler för näringsverksamhet, punkt 17 (M).....	143
41. Kontroller vid nybyggnation av bostäder, punkt 18 (M)	143
42. Kontroller vid nybyggnation av bostäder, punkt 18 (SD).....	144
43. Kontroller vid nybyggnation av bostäder, punkt 18 (V).....	145
44. Bostadsnära centrumanläggningar, punkt 19 (V)	146
45. Tillsynsbestämmelser enligt plan- och bygglagen, punkt 21 (V).....	146
46. Överklaganderegler, punkt 22 (M, C, KD, L).....	147
47. Skadeersättning enligt plan- och bygglagen, punkt 23 (SD).....	148
48. Bemyndiganden, punkt 24 (SD)	149
Särskilda yttranden	150
1. Översyn av plan- och bygglagen, punkt 1 (C)	150
2. Plansystemet i allmänhet, punkt 3 (L)	150
3. Reglering med detaljplan, punkt 7 (C).....	151
4. Reglering med detaljplan, punkt 7 (L).....	151
5. Regler och krav för ett hållbart och innovativt byggande, punkt 10 (C).....	152
6. Regler och krav för ett hållbart och innovativt byggande, punkt 10 (L).....	153
7. Regler för bygglov och anmälningsärenden, punkt 15 (C)	154
8. Bygglovsregler för näringsverksamhet, punkt 17 (C).....	154

Bilaga

Förteckning över behandlade förslag	156
Motioner från allmänna motionstiden 2018/19	156

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Översyn av plan- och bygglagen

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:238 av Camilla Brodin (KD) yrkande 2,
 2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 10,
 2018/19:1334 av Kjell Jansson (M) yrkande 1,
 2018/19:1527 av Lars Hjalmered (M) yrkande 3,
 2018/19:1709 av Edward Riedl (M),
 2018/19:1758 av Johan Hultberg (M) yrkande 2,
 2018/19:1798 av Mathias Tegnér (S) yrkande 2,
 2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 19,
 2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 8,
 2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 43 och 49,
 2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 5 och
 2018/19:2786 av Åsa Coenraads (M).

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (L)

2. Allmänna och enskilda intressen enligt plan- och bygglagen

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:384 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) yrkande 6,
 2018/19:830 av Piry Niemi och Anna Wallentheim (båda S),
 2018/19:948 av Anna Wallentheim (S),
 2018/19:950 av Mattias Ottosson m.fl. (S),
 2018/19:1083 av Lawen Redar och Mathias Tegnér (båda S),
 2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 22 och
 2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 45.

Reservation 3 (SD)

Reservation 4 (V)

Reservation 5 (L)

3. Plansystemet i allmänhet

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:642 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkande 5 och
 2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 34.

Reservation 6 (SD)

4. Riktlinjer i planarbetet

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:453 av Markus Wiechel (SD) yrkande 1,
 2018/19:642 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkandena 3
 och 4,

2018/19:1830 av Jan Ericson (M),
 2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 35 och
 2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 8.

Reservation 7 (M)

Reservation 8 (SD)

5. Medborgarinflytande och vissa andra intressen vid fysisk planering

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:642 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkande 2,
 2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkandena 23, 25 och 26,
 2018/19:2228 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkandena 3–5
 och
 2018/19:2596 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 13.

Reservation 9 (SD)

Reservation 10 (V)

Reservation 11 (L)

6. Klimatfrågor i planeringen och planering för gröna områden

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:1121 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkande 10,
 2018/19:1483 av Ola Johansson och Peter Helander (båda C) yrkande 2,
 2018/19:2228 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 2,
 2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 28 och
 2018/19:2779 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkandena 26–28, 30 och 31.

Reservation 12 (SD)

Reservation 13 (V)

Reservation 14 (L)

7. Reglering med detaljplan

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:453 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2,
 2018/19:1527 av Lars Hjälmered (M) yrkande 1,
 2018/19:2228 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 1,
 2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 7 och 9,
 2018/19:2521 av Betty Malmberg (M),
 2018/19:2573 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 10,
 2018/19:2574 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 10,
 2018/19:2584 av Ida Drougge (M),
 2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 36 och 44,
 2018/19:2779 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 15,
 2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkandena 2 och 3 samt
 2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkandena 20 och 65.

Reservation 15 (M)

Reservation 16 (V)

*Reservation 17 (KD)***8. Regionplanering**

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:410 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 10,

2018/19:453 av Markus Wiechel (SD) yrkande 5 och

2018/19:2779 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 2.

Reservation 18 (V)

9. Krav vid ny- eller ombyggnation av bostäder

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:333 av Markus Wiechel (SD) yrkande 5,

2018/19:1309 av Magnus Manhammar (S) yrkande 1,

2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 37–39,

2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkandena 23 och 37 samt

2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkandena 16 och 25.

Reservation 19 (M)

Reservation 20 (KD)

Reservation 21 (L)

10. Regler och krav för ett hållbart och innovativt byggande

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:333 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 2 och 4,

2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 29,

2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 15,

2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 26 och 27,

2018/19:2779 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkandena 4, 19, 21, 22 och 24

samt

2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 28.

Reservation 22 (M)

Reservation 23 (SD)

11. Gemensamma byggregler

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:642 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkande 7,

2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 21 och

2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 26.

Reservation 24 (M)

Reservation 25 (SD)

Reservation 26 (L)

12. Byggnaders inomhusmiljö

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:2438 av Ola Johansson (C) yrkandena 1 och 3 samt

2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkandena 32 och 33.

*Reservation 27 (KD)***13. Studentbostäder**

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 17 och

2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 43.

*Reservation 28 (M)**Reservation 29 (SD)***14. Frågor om buller**

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:612 av Magnus Oscarsson (KD),

2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 11,

2018/19:2573 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 11,

2018/19:2574 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 11,

2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 31,

2018/19:2779 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 16 och

2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkandena 19–21.

*Reservation 30 (M)**Reservation 31 (C)**Reservation 32 (L)***15. Regler för bygglov och anmälningsärenden**

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkandena 5 och 6,

2018/19:1334 av Kjell Jansson (M) yrkande 4,

2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 18,

2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 12,

2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 12 och 46,

2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 10 och

2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 8.

*Reservation 33 (M)**Reservation 34 (SD)**Reservation 35 (C)**Reservation 36 (KD)**Reservation 37 (L)***16. Bygglövsbefriade åtgärder**

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:306 av Jimmy Ståhl (SD),

2018/19:336 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD)
yrkandena 3–6,

2018/19:573 av Patrick Reslow (SD),

2018/19:1758 av Johan Hultberg (M) yrkande 3,

2018/19:2779 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 10,

2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkandena 11 och 36 samt
2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkandena 6 och 9.

Reservation 38 (M)

Reservation 39 (KD)

17. Bygglövsregler för näringsverksamhet

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:336 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD)
yrkandena 1 och 2,

2018/19:1807 av Monica Haider (S),

2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 50 och

2018/19:2896 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 21.

Reservation 40 (M)

18. Kontroller vid nybyggnation av bostäder

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:410 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 4–6,

2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 28,

2018/19:1822 av Jan Ericson (M) och

2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 9.

Reservation 41 (M)

Reservation 42 (SD)

Reservation 43 (V)

19. Bostadsnära centrumanläggningar

Riksdagen avslår motion

2018/19:2228 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 6.

Reservation 44 (V)

20. Färdigställandeskydd

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:326 av Mikael Strandman (SD) och

2018/19:1742 av Sofia Westergren (M) yrkandena 1 och 2.

21. Tillsynsbestämmelser enligt plan- och bygglagen

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:410 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 31 och

2018/19:1746 av Sten Bergheden (M).

Reservation 45 (V)

22. Överklaganderegler

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:453 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 3 och 4,

2018/19:1334 av Kjell Jansson (M) yrkandena 2 och 3,

2018/19:1860 av Borian Åberg (M) yrkandena 1 och 2,

2018/19:2382 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 1 och 2,
2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 10,
2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 40–42,
2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkandena 5–7 och
2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkandena 10–14.

Reservation 46 (M, C, KD, L)

23. Skadeersättning enligt plan- och bygglagen

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 13
och 14 samt

2018/19:1858 av Jan Ericson (M).

Reservation 47 (SD)

24. Bemyndiganden

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 7 och

2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 7.

Reservation 48 (SD)

Stockholm den 23 april 2019

På civilutskottets vägnar

Emma Hult

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Hult (MP), Larry Söder (KD), Johan Löfstrand (S), Mats Green (M), Elin Lundgren (S), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Mikael Eskilandersson (SD), Leif Nysmed (S), Ola Johansson (C), Momodou Malcolm Jallow (V), Lars Beckman (M), Sanne Lennström (S), Angelica Lundberg (SD), David Josefsson (M), Ola Möller (S), Linda Lindberg (SD) och Henrik Edin (L).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet ca 170 motionsyrkanden som väckts under den allmänna motionstiden 2018/19 och som rör frågor om planering och byggande i vid bemärkelse. Flertalet av förslagen har direkt eller indirekt anknytning till det som regleras genom plan- och bygglagen (2010:900), hädanefter förkortad PBL.

Utskottet behandlar under skilda rubriker de olika frågor som aktualiseras i motionerna.

Förslagen i motionerna finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Översyn av plan- och bygglagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om digitalisering av plan- och byggprocessen och om regelförenklingar i PBL. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående utredningar och aviserade regelförenklingar.

Jämför reservation 1 (SD) och 2 (L) samt särskilt yttrande 1 (C).

Motionerna

I partimotion 2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) föreslås ett tillkännagivande om att hela plan- och byggprocessen ska handläggas och skötas digitalt. Genom att hela plan- och byggprocessen sköts digitalt ska exempelvis ingen längre tvingas skicka in ansökningar eller underlag till ansökningar per post (yrkande 49). Ett liknande yrkande framställs i motion 2018/19:238 av Camilla Brodin (KD) yrkande 2.

Härtill begär Jan Björklund m.fl. (L) i nämnda partimotion 2018/19:2590 att det görs en översyn av den lagstiftning som rör markanvisningar så att det införs en skyldighet för kommuner att informera om sådana anvisningar på engelska och svenska i digitaliserad form (yrkande 43).

Jonas Eriksson m.fl. (MP) begär i partimotion 2018/19:2733 yrkande 5 ett tillkännagivande om behovet av att genomföra en översyn och anpassning av plan- och bygglagen så att den bidrar till uppfyllelse av de klimatmål som riksdagen har bestämt. Ett liknande yrkande framställs i motion 2018/19:1798 av Mathias Tegnér (S) yrkande 2.

Roger Hedlund m.fl. (SD) föreslår i kommittémotion 2018/19:1120 yrkande 10 ett tillkännagivande om att utreda fortsatta regelförenklingar i plan- och bygglagen. Motionärerna anför att sådana förenklingar behövs för att skapa snabbare processer som i sin tur främjar ett ökat byggande av bostäder.

I kommittémotion 2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 19 begärs ett tillkännagivande om att den nationella regelförenklingsprocessen ska fortsätta och att åtgärder ska vidtas för att förkorta, förändra och förenkla byggprocesser. Motsvarande yrkande framställs även i kommittémotion 2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 8. Liknande yrkanden framställs i motionerna 2018/19:1527 av Lars Hjärmered (M) yrkande 3, 2018/19:1709 av Edward Riedl (M) och 2018/19:1758 av Johan Hultberg (M) yrkande 2.

Liknande yrkanden om behovet av en översyn av plan- och bygglagen bl.a. för att göra den mer rättssäker, förutsägbar och underlätta för byggande av bostäder framställs i motionerna 2018/19:2786 av Åsa Coenraads (M) och 2018/19:1334 av Kjell Jansson (M) yrkande 1.

Bakgrund

En omfattande översyn av plan- och bygglagstiftningen genomfördes från hösten 2002 fram till att riksdagen våren 2010 beslutade att PBL skulle ersätta den tidigare gällande plan- och bygglagen (1987:10). PBL trädde i kraft den 2 maj 2011. Därefter beslutades ett antal kommittédirektiv och myndighetsuppdrag med inriktning på plan- och bygglagstiftningens utformning och tillämpning i olika avseenden. Dessa uppdrag resulterade bl.a. i följande propositioner med, numera genomförda, förslag om ändringar i bl.a. PBL:

- En tydligare lag om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (prop. 2012/13:178, bet. 2013/14:CU5, rskr. 2013/14:39).
- Fler bostäder åt unga och studenter (prop. 2013/14:59, bet. 2013/14:CU22, rskr. 2013/14:205).
- Avskaffande av den obligatoriska byggförsäkringen och ny lag om färdigställandeskydd (prop. 2013/14:125, bet. 2013/14:CU25, rskr. 2013/14:212).
- En enklare planprocess (prop. 2013/14:126, bet. 2013/14:CU31, rskr. 2013/14:366).
- Nya åtgärder som kan genomföras utan krav på bygglov (prop. 2013/14:127, bet. 2013/14:CU32, rskr. 2013/14:287).
- Samordnad prövning av buller enligt miljöbalken och plan- och bygglagen (prop. 2013/14:128, bet. 2013/14:CU33, rskr. 2013/14:381).
- En kortare instanskedja för detaljplaner och områdesbestämmelser (prop. 2015/16:55, bet. 2015/16:CU16, rskr. 2015/16:166).
- Fler steg i en effektivare plan- och bygglag (prop. 2016/17:151, bet. 2016/17:CU20, rskr. 2016/17:276).
- Tidsbegränsade bygglov för bostäder (prop. 2016/17:137, bet. 2016/17:CU21, rskr. 2016/17:207).
- Undantag från vissa bestämmelser i plan- och bygglagen vid tillströmning av asylsökande (prop. 2016/17:195, bet. 2017/18:CU3, rskr. 2017/18:19).
- Ett tydligare och enklare detaljplanekrav (prop. 2017/18:167, bet. 2017/18:CU34, rskr. 2017/18:403).
- Digitalisering av grundkartor och detaljplaner (prop. 2017/18:132, bet. 2017/18:CU28, rskr. 2017/18:301).
- Fler bygglovsbefriade åtgärder (prop. 2017/18:197, bet. 2017/18:CU32, rskr. 2017/18:371).

Riksdagens tillkännagivanden

Riksdagen beslutade våren 2014 om ett tillkännagivande om behovet av en översyn av PBL för att modernisera, förenkla och förtydliga lagstiftningen (bet. 2013/14:CU10, rskr. 2013/14:187 och rskr. 2013/14:188). I betänkandet anförde utskottet bl.a. följande.

Det finns en omfattande kritik som innebär att den nya lagstiftningen inte har lett fram till den enklare och snabbare hantering av bl.a. plan- och bygglovsärenden som var avsikten. Detta är givetvis särskilt olyckligt i dagens situation när det skulle behövas ett regelsystem som kan underlätta en nödvändig ökning av bostadsbyggandet. Bristerna i lagstiftningen beror till stor del på att förslaget till den nya plan- och bygglagen inte var tillräcklig berett när det lades fram för riksdagen. Regleringen hade inte heller tagit tillräcklig hänsyn till de önskemål och synpunkter om förenkling åtgärder som hade framkommit under beredningsarbetet. Detta var bakgrunden till att riksdagen våren 2013 i ett tillkännagivande till regeringen framhöll att det finns behov av en bred reformering av plan- och bygglagstiftningen som kan leda till en snabbare och enklare plan- och byggprocess. Regeringens hittillsvarande hantering av reformbehovet tycks emellertid snarast ha resulterat i en splittrad och delvis forcerad beredning. Risken är därför uppenbar att nya problem skapas för dem som ska tillämpa lagens bestämmelser i plan- och byggprocessen. Civilutskottet anser att det fortfarande finns ett omfattande reformbehov och att plan- och bygglagen behöver moderniseras, förenklas och förtydligas. Det handlar om att utveckla kommunernas verktyg för att påverka bebyggelseutvecklingen och att begränsa administrationen. Detaljplaneinstitutet måste utvecklas, och översiktsplaneringen måste bli enklare och mer strategisk.

Under hösten 2015 beslutade riksdagen, på utskottets förslag, ett tillkännagivande om att regeringen senast den 1 januari 2017 borde utreda åtgärder som sammantaget skulle kunna förkorta plan- och bygglovsprocessen med upp till ett år (bet. 2015/16:CU1, rskr. 2015/16:79). Utskottet anförde då i huvudsak följande.

En effektivare ordning för PBL-överprövning kan i vissa ärenden korta av tiden fram till byggstart. Inte minst mot bakgrund av den omfattande bostadsbristen i stora delar av landet finns det emellertid anledning för regeringen att nu skyndsamt fortsätta arbetet med regelförenklingar som kan leda till att tiden för ett byggprojekt fram till byggstart ytterligare kan kortas ned. Det är således önskvärt att regeringen lägger fram förslag om fler lagändringar som kan ge en snabbare handläggning av plan- och bygglovsärenden. Regeringen bör därför påskynda beredningen av utredningsförslag med denna inriktning och ge kompletterande utrednings- och myndighetsuppdrag i de frågor som behöver övervägas ytterligare. Inriktningen på arbetet bör vara att regeringen senast den 1 januari 2017 bör utreda åtgärder som sammantaget kan förkorta plan- och bygglovsprocessen fram till startbesked med upp till ett år. Utskottet vill i detta sammanhang påminna om att riksdagen såväl under riksmötet 2014/15 som tidigare under innevarande riksmöte genom tillkännagivanden framhållit flera önskvärda förändringar i plan- och bygglagstiftningen.

Motioner om en fortsatt översyn av PBL behandlades vidare i utskottets betänkande Planering och byggande våren 2017 (bet. 2016/17:CU15).

Utskottet föreslog även då ett tillkännagivande om att plan- och byggreglerna bör förenklas och förbättras, och riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2016/17:234). Utskottet noterade att motionerna gav uttryck för uppfattningen att arbetet med att reformera plan- och bygglagstiftningen behövde fortsätta. Utskottet delade denna uppfattning, inte minst mot bakgrund av den akuta bostadsbristen i stora delar av landet. Utskottet angav vidare följande.

Sedan PBL trädde i kraft har ett antal utredningar behandlat olika frågor som regleras genom lagen, och riksdagen har fattat beslut om relativt omfattande lagändringar. Fortfarande återstår emellertid flera angelägna frågor som nu är föremål för överväganden i utredningar eller bereds i Regeringskansliet. Det gäller inte minst behovet av att utveckla en regional planering och nå en bättre samordning mellan beslut enligt plan- och bygglagen och övrig samhällsplanering som gäller bl.a. bostadsförsörjning. Andra viktiga frågor är möjligheterna till en snabbare handläggning av de beslut som tas med stöd av plan- och bygglagen och behovet av effektivisering av bl.a. länsstyrelsernas medverkan i plan- och byggprocessen. Enligt utskottet är det en viktig uppgift för regeringen att fortsätta arbetet med att förbättra och förenkla plan- och byggreglerna. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

I samband med beredning av lagstiftningsärendet Ett tydligare och enklare detaljplanekrav har utskottet bedömt att ovannämnda tillkännagivanden är delvis behandlade (prop. 2017/18:167, bet. 2017/18:CU34, rskr. 2017/18:403).

Pågående arbete

Digitaliseringsfrågor

Regeringen gav i februari 2016 Lantmäteriet i uppdrag att i samarbete med bl.a. Boverket utreda förutsättningarna för en samordnad digital samhällsbyggnadsprocess. Uppdraget redovisas i rapporten Digitalt först – För en smartare samhällsbyggnadsprocess (2018:1). I rapporten bedömer Lantmäteriet att det finns behov av en nationell samordning av tillgång till grundläggande information i samhällsbyggnadsprocessen. Detta omfattar enligt myndigheten ett behov av en ökad standardisering av informationen och ett juridiskt ramverk med en tydlig ansvarsfördelning för berörda aktörer. I rapporten föreslår Lantmäteriet en plattform för tillgång till relevant geodata som ska tjäna samhällsbyggnadsprocessen och ingå i en övergripande infrastruktur för den offentliga sektorns gemensamma informationsförsörjning. Enligt myndigheten bör Sverige ha nått följande effektmål år 2025.

- En enhetlig och nationellt tillgänglig information i digital form.
- En digital process och dialog mellan enskilda och myndigheter som tar stöd i befintliga nationella lösningar som t.ex. nuvarande ”mina meddelanden” och bygger på att alla aktörer läser informationen från gemensamt åtkomliga underlag.

- En automatisering i upprättat system som även möjliggör att enklare ärenden hanteras automatiskt.

I rapporten föreslår Lantmäteriet vidare att myndigheten ska få i uppdrag att ta fram en lösning med kostnader och genomförandeplan för hur infrastrukturen för geodata möjliggör ett nationellt tillgängliggörande av all geodata i samhällsbyggnadsprocessen. Ett sådant uppdrag har som framgår nedan lämnats till Lantmäteriet.

Förslagen i rapporten har tillsammans med en annan rapport från Boverket, Digitala detaljplaner – Reglering av hur detaljplaner ska utformas digitalt (2017:21), legat till grund för att regeringen under våren 2018 i den ovannämnda propositionen Digitalisering av grundkartor och detaljplaner (prop. 2017/18:132) föreslog ändringar i PBL som innebar att riksdagen bemyndigade regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om standarder för utformning av grundkartor, detaljplaner och planbeskrivningar. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag och lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2018. Inom Regeringskansliet pågår beredning av övriga förslag i Lantmäteriets rapport.

Hösten 2018 inrättades Myndigheten för digital förvaltning (Digg) som har i uppdrag att stödja och samordna den förvaltningsgemensamma digitaliseringen för att göra offentlig verksamhet mer ändamålsenlig och effektiv. Digg ansvarar också för den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen (bl.a. e-legitimationer, e-fakturering och gemensamma standarder). Myndigheten bistår även regeringen med underlag för utvecklingen av digitaliseringen av den offentliga förvaltningen. Dessutom följer och analyserar myndigheten digitaliseringsarbetet.

Regeringen gav i maj 2018 ett uppdrag om säker och effektiv tillgång till grunddata till bl.a. Boverket, Lantmäteriet och Skatteverket att tillsammans lämna förslag som syftar till att skapa en säker och effektiv tillgång till grunddata, genom att bl.a. tydliggöra ansvaret för och öka standardiseringen av sådana data. Uppdraget ska genomföras i samarbete med statliga myndigheter, kommuner, privata aktörer m.fl. och i samverkan med myndigheter som t.ex. Datainspektionen. Den ovannämnda myndigheten Digg har fått ett samordnande ansvar för uppdraget, som ska slutredovisas den 30 april 2019.

Härutöver finns ett pågående uppdrag om ett säkert och effektivt elektroniskt informationsutbyte inom den offentliga sektorn som regeringen har lämnat till Lantmäteriet, Skatteverket, Bolagsverket, Domstolsverket och Försäkringskassan (dnr Fi2018/02150/DF). Myndigheterna ska lämna förslag som ska öka säkerheten och effektiviteten av elektroniska informationsutbyten i den offentliga sektorn, bl.a. genom en ökad standardisering av förvaltningsgemensamma lösningar. Slutredovisning ska ske senast den 15 augusti 2019.

För att utöka arbetet med en digital samhällsbyggnadsprocess har Lantmäteriet även haft i uppdrag att verka för en smartare

samhällsbyggnadsprocess genom att bl.a. ta fram lösningar för ett nationellt tillgängliggörande av geodata och för nationellt tillhandahållande av detaljplaner. Uppdraget redovisades den 31 januari 2019 i delrapporten Nationellt tillgängliggörande av digitala detaljplaner (dnr 519-2018/2889). I rapporten föreslår Lantmäteriet de författningsändringar och åtgärder som myndigheten bedömer är nödvändiga för att tillgängliggöra de detaljplaner som redan nu finns i digital form. Förslaget i rapporten innebär att kommunerna får en skyldighet att delta i den nationella infrastrukturen och vara informationsansvariga för detaljplaner enligt lag. Förslaget innebär också att Lantmäteriet på uppdrag av en kommun kan fullgöra kommunernas skyldighet att tillgängliggöra de detaljplaner som redan nu finns i digital form. Vidare får Lantmäteriet samordningsansvar för frågor om avtal, lagar och förordningar. Frågor som rör digitalisering av samtliga detaljplaner kommer att behandlas i myndighetens slutrapport som redovisas senast den 26 april 2019.

Vidare har Lantmäteriet fått i uppdrag att driva en kompetenssatsning om digitaliseringens möjligheter i plan- och byggprocessen. Uppdraget omfattar en plattform för utbyte av erfarenheter, kunskap och information; en utbildningsinsats för ledare och nämnder; en utbildningsinsats för tjänstemän och handläggare. Uppdragets ska slutredovisas senast den 1 december 2020.

I betänkandet En utvecklad översiktsplanering (SOU 2018:46), som närmare redovisas nedan, föreslår Översiktsplaneutredningen bl.a. att Lantmäteriets ovannämnda uppdrag om tillhandahållande av detaljplaner även ska gälla översiktsplaner och att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska bemyndigas att meddela föreskrifter om standarder för utformningen av digitala översiktsplaner, regionplaner och områdesbestämmelser. Beredning pågår inom Regeringskansliet av de förslag som utredningen har lämnat.

Boverket har även fått i uppdrag av regeringen att ta fram en tidsplan för regeringens satsning på en enhetlig digital tillämpning av PBL. I rapporten Tidplan för en enhetlig digital tillämpning av plan- och bygglagen (2018:28) redovisar Boverket de olika satsningar som myndigheten bedömer behövs för uppdraget. I rapporten anges bl.a. att Boverket har påbörjat en förstudie om digitala byggförfattningar och har som målsättning att ge underlag till programutvecklare så att de första produkterna ska finnas ute på marknaden 2021. Myndigheten gör även bedömningen att Boverkets föreskrifter för digitala detaljplaner bör vara färdiga samtidigt, under förutsättning att Lantmäteriets arbete med att utveckla en nationell plandatabas fortskrider enligt plan. Från 2022 räknar Boverket med att alla nya detaljplaner som görs är digitala och att de utformas enligt gällande föreskrifter. Förutsättningar för enhetliga översiktsplaner bedöms vara klara 2022.

Enligt uppgift från Näringsdepartementet följer arbetet om digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen för närvarande den fastslagna tidsramen.

Översiktsplaneutredningens övriga förslag som bl.a. rör regelförenklningar i PBL

Översiktsplaneutredningen har haft i uppdrag att analysera bl.a. hur kommunernas översiktsplanering enligt PBL kan utvecklas och stärkas för att underlätta efterföljande planering och hur dialogen mellan staten och kommunerna om fysisk planering i större omfattning ska kunna hanteras inom ramen för översiktsplaneringen. Utredningen har också undersökt hur kommunen kan ges större möjligheter att besluta om huruvida ny eller befintlig bebyggelse behöver regleras med en detaljplan. Vidare har utredningen sett över behovet av och förutsättningarna för att ge kommunerna möjlighet att reglera upplåtelseformer, exempelvis genom en bestämmelse i en detaljplan. Utredningen har redovisat delbetänkandet Detaljplanekravet (SOU 2017:64). De huvudsakliga förslagen i delbetänkandet har lett till förslag i propositionen Ett tydligare och enklare detaljplanekrav (prop. 2017/18:167), i vilken det föreslogs vissa förtydliganden av kravet på detaljplan i PBL.

Utredningen har även redovisat delbetänkandena En utvecklad översiktsplanering (SOU 2018:46) och Verkställbarhet av beslut om lov (SOU 2018:86) samt slutbetänkandet Privat initiativrätt – Planintressentens medverkan vid detaljplaneläggning (SOU 2019:9).

I delbetänkandet En utvecklad översiktsplanering redovisas bl.a. förslag om att införa ett krav på att kommunerna varje mandatperiod antar en planeringsstrategi för ökad kontinuitet i planeringen. Förslaget innebär att kommunen ska ta ställning till sitt kommande arbete med översiktsplaneringen och bedöma om den befintliga översiktsplanen är aktuell. Utredningen föreslår även tydligare regler för när en översiktsplan bedöms vara aktuell. Förslagen medför enligt utredningen bättre förutsättningar för detaljplaneprocessen och ett bättre underlag vid bedömandet om översiktsplanen kan ge vägledning för vilka områden som är lämpliga för landsbygdsutveckling i strandnära lägen enligt miljöbalken. Dessutom föreslår utredningen att översiktsplaner och fördjupade översiktsplaner som har antagits före årsskiftet 2003/04 ska upphöra att gälla vid utgången av 2024. Utredningen hänvisar till att sådana äldre översiktsplaner inte har miljöbedömts och inte heller är utformade med hänsyn till gällande miljökvalitetsnormer. Utredningen föreslår även åtgärder som innebär att kraven på en översiktsplan förtydligas bl.a. när det gäller planens syfte och vad den bör innehålla. Det föreslås att det ska finnas en markanvändningskarta som visar hur kommunen bedömer att de allmänna intressena i 2 kap. PBL bör tillämpas i kommunen. Enligt utredningen bör det i kartan ingå sex övergripande kategorier för indelning av mark- och vattenanvändningen:

- Stadsbygd och tätortsområden
- Landsbygd
- Verksamheter
- Transporter och infrastruktur

- Grönstruktur
- Vatten.

Vidare föreslår utredningen att man tar bort det nuvarande kravet om att det ska framgå av översiktsplanen hur kommunen avser att ta hänsyn till relevanta nationella mål, planer och program. Utredningen menar att detta krav bör ersättas med ett krav på att kommunen i stället ska redovisa hur översiktsplanen förhåller sig till den nationella strategi för fysisk planering som för närvarande övervägs inom Regeringskansliet.

Vidare konstaterar utredningen att kommunerna behöver kunna reglera upplåtelseformen för bostäder, bl.a. för att kunna uppfylla det bostadsförsörjningsansvar som åligger kommunen enligt lag. Enligt utredningens bedömning är det inte lämpligt att en sådan reglering sker i detaljplan. Utredningen hänvisar bl.a. till att en detaljplan kräver omfattande resurser och att en bestämmelse om upplåtelseform kanske inte kan bestå över tid. En sådan reglering i detaljplan skulle också kunna strida mot egendomsskyddet i bl.a. regeringsformen. Utredningen lämnar i stället ett förslag till lagstiftning, i form av en ny lag, som ger kommunerna rätt att fatta beslut om att vissa bostäder bara får upplåtas med hyresrätt. Detta föreslås gälla för mark eller utrymme som ägs av kommunen ensamt eller gemensamt med andra kommuner.

I betänkandet Verkställbarhet av beslut om lov (SOU 2018:86) föreslår Översiktsplaneutredningen ändringar i bl.a. den nya bestämmelsen om verkställbarhet av bygglov, rivningslov och marklov som trädde i kraft den 1 juli 2018 (prop. 2017/18:240, bet. 2017/18:CU13, rskr. 2017/18:335). Utredningen bedömer att den nuvarande regleringen – med en generell bestämmelse om verkställbarhet efter en tidsfrist om fyra veckor – bara marginellt påverkar risken för onyttig överklagandeprocess, samtidigt som den årligen fördröjer påbörjandet av närmare 100 000 lovgivna åtgärder.

Utredningen föreslår därför att ett beslut om lov ska gälla omedelbart, även om det inte fått laga kraft, och att en åtgärd som kräver lov får påbörjas när startbesked och eventuella villkor i både lovbeslutet och startbeskedet är uppfyllda. Dessutom föreslås en möjlighet för byggnadsnämnderna att ge startbeskedet samtidigt som lovbeslutet ges.

I slutbetänkandet Privat initiativrätt – Planintressentens medverkan vid detaljplaneläggning (SOU 2019:9) föreslår Översiktsplaneutredningen bl.a. en ny bestämmelse i PBL som innebär att kommunen – om det har begärts av planintressenten – i ett planbesked ska redovisa sin bedömning av vilket planeringsunderlag som kan behövas för detaljplaneläggning. Utredningen konstaterar att sådant planbesked skulle bidra till att det går snabbare att ta fram förslaget till detaljplan och till att kommunala planeringsresurser används på ett bättre sätt. Utredningen föreslår även en bestämmelse i PBL om att kommunen i planbeskedet ska medge att en planintressent får inhämta yttrande från länsstyrelsen, om planintressenten har begärt detta och även beviljats ett positivt planbesked. En sådan bestämmelse skulle innebära att länsstyrelsen

yttrar sig över vilka planeringsunderlag som behövs för att länsstyrelsen ska kunna ta ställning till hur den planläggning som planbeskedet avser förhåller sig till de ingripandegrunder som finns i lag. Med ingripandegrunder menas hur planläggningen kan påverka riksintressen, miljö- och kvalitetsgrunder och strandskydd, men också frågor om t.ex. risken för olyckor, översvämning och erosion. Utredningen konstaterar att omfattningen av yttrandet får bero på omständigheterna i det enskilda planbeskedet.

Vidare föreslår utredningen ett förtydligande i PBL om att planeringsunderlag får upprättas av någon annan än kommunen. Med någon annan än kommunen avser utredningen i första hand enskilda planintressenter, men det kan även vara länsstyrelsen och andra förvaltningsmyndigheter.

Utredningens samtliga förslag, i de delar som ännu inte lett till lagstiftning, bereds inom Regeringskansliet. Regeringen har aviserat att en proposition om En utvecklad översiktsplanering kommer att överlämnas till riksdagen under våren 2019.

Annat pågående arbete med regelförenklingar i PBL

Den 4 april 2019 beslutade regeringen om att överlämna propositionen Större frihet att bygga altaner (prop. 2018/19:112). I propositionen, som bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna, föreslås större frihet för fastighetsägare att bygga altaner. Förslaget innebär i huvudsak att det i plan- och bygglagen införs ett undantag från kravet på bygglov för att uppföra en altan vid ett en- eller tvåbostadshus eller tillhörande komplementbostadshus, om altanen byggs inom 3,6 meter från bostadshuset, inte är högre än 1,8 meter och inte placeras närmare tomtgränsen än 4,5 meter. En sådan altan får strida mot den detaljplan eller de områdesbestämmelser som gäller för området. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2019. Propositionen bereds för närvarande i riksdagen.

Vidare har Boverket i rapporten Exempel på reglering av byggnadsverks höjder och våningsantal (2016:30) på uppdrag av regeringen tagit fram förslag till ändringar i PBL. Förslagen syftar till förenklingar genom ett enhetligt system där exempelvis reglerna om byggnadshöjd och våningar gäller på samma sätt oavsett om en detaljplan antagits enligt nuvarande regler i PBL eller enligt den tidigare plan- och bygglagen. Förslagen syftar även till att förtydliga de regler som gäller för systemet för mätning av byggnadshöjd och våningsantal, vilka bedöms vara otydliga. Beredning av förslagen pågår inom Regeringskansliet.

Januariavtalet m.m.

I en sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna från januari 2019 (fortsättningsvis januariavtalet) anges att det kommer att genomföras omfattande regelförenklingar för att förenkla och förkorta planprocessen och därmed göra byggandet snabbare och billigare. I januariavtalet aviseras att det bl.a. kommer

att införas enklare regler för byggnation utanför detaljplanlagt område, nya regler om utökade möjligheter för privat initiativrätt med bibehållet kommunalt ansvar för översiktsplanering, planbeslut och bostadsförsörjning. Vidare ska det införas bygglovsbefrielse för altaner i kombination med att mindre (lovfria) altaner kommer att få strida mot gällande planbestämmelser. Härtill nämns att det ska vidtas åtgärder för att det ska vara enklare att få bygga strandnära och skapas bättre förutsättningar för bostäder och näringsverksamhet främst för småföretagare, besöksnäring och gröna näringar i områden med lågt exploateringsstryck. En utredning om ett slopat krav på bygglov för den som vill bygga ett kafé, ett ridhus eller liknande i anslutning till sin gård kommer att tillsättas 2020. Vidare anges att det ska bedrivas en aktiv klimatpolitik som värnar det klimatpolitiska nätverket. En utredning kommer att tillsättas under 2019 för att se över all relevant lagstiftning så att nämnda ramverk får genomslag.

Även i regeringsförklaringen den 21 januari 2019 anger regeringen att det klimatpolitiska ramverket står fast och att all relevant lagstiftning som berör detta kommer att ses över samt att klimatmålen ska nås.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet behandlade motionsyrkanden om behovet av en översyn av PBL senast under våren 2018 (bet. 2017/18:CU16). Utskottet anförde att den fortfarande ansåg att det behövs ett fortsatt arbete med reformer av PBL inte minst mot bakgrund av bostadsbristen i landet. Utskottet hänvisade till det omfattande beredningsarbetet inom Regeringskansliet med pågående utredningar och till beslutade eller aviserade propositioner. Utskottet ansåg därför att det saknades skäl för ytterligare åtgärder från riksdagens sida. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

De motioner som utskottet tar upp i detta avsnitt handlar om digitaliseringsarbetet i plan- och byggprocessen och ett behov av fortsatt arbete för att förenkla reglerna i PBL. Det huvudsakliga syftet är att det ska gå snabbare och vara enklare att bygga bostäder, för att bostadsbristen ska minska. Som utskottet påpekat i samband med tidigare beredning av motionsyrkanden om regelförenklingsarbete i PBL delar utskottet motionärernas uppfattning om att det finns behov av att fortsätta med olika reformer av lagstiftningen.

När det gäller motionsförslagen om behovet av digitalisering av PBL och plan- och byggprocessen pågår som framgår ovan ett omfattande arbete inom bl.a. Lantmäteriet och Boverket som syftar till att tydliggöra ansvarsfördelningen för arbetet och klargöra vilka regelförenklningar som bör göras inom området. Dessutom har det nyligen genom lagstiftningsärendet Digitala detaljplaner – Reglering av hur detaljplaner utformas digitalt

genomförts vissa ändringar som gör det möjligt för regeringen att meddela föreskrifter om standarder för utformningen av grundkartor, detaljplaner och planbeskrivningar. Vidare pågår inom Regeringskansliet beredning av Översiktsplaneutredningens förslag om bl.a. digitaliseringsfrågor. Mot denna bakgrund finner utskottet inget skäl att vidta åtgärder med anledning av motionsförslagen om digitalisering av PBL och samhällsbyggnadsprocessen. Motionerna 2018/19:238 (KD) yrkande 2 och 2018/19:2590 (L) yrkandena 43 och 49 bör därför avslås.

När det gäller motionsförslagen om regelförenklingar i PBL har ett antal utredningar behandlat olika frågor som regleras genom lagen. Riksdagen har även fattat beslut om relativt omfattande lagändringar. Nyligen fattade riksdagen t.ex. genom lagstiftningsärendena Ett tydligare och enklare detaljplanekrav och Fler bygglovsbefriade åtgärder beslut om ändringar i PBL som bl.a. innebär en förenkling av detaljplanekravet och att fler åtgärder befrias från lovkravet.

Som redovisats ovan pågår ett omfattande utredningsarbete i nämnda frågor inom Regeringskansliet med beredning av bl.a. Översiktsplaneutredningens förslag om hur översiktsplaneringen kan stärkas och Boverkets rapport Exempel på reglering av byggnadsverk höjder och våningsantal med förslag om regelförenklingar i fråga om bedömningar av byggnadshöjd m.m. Regeringen har även lämnat förslag om bygglovsbefrielse för altaner i propositionen Större frihet att bygga altaner, och aviserat att en proposition om översiktsplanering kommer att överlämnas till riksdagen under våren 2019.

Vidare innebär januariavtalet att det bl.a. kommer att genomföras omfattande regelförenklingar för att förenkla och förkorta planprocessen och därmed göra byggandet snabbare och billigare.

Utskottet utgår mot denna bakgrund från att regeringen ger arbetet med regelförenklingar i PBL fortsatt prioritet och finner ingen anledning att föregripa arbetet med ett förnyat initiativ från riksdagens sida. Motionsyrkandena 2018/19:1120 (SD) yrkande 10, 2018/19:1334 (M) yrkande 1, 2018/19:1527 (M) yrkande 3, 2018/19:1709 (M), 2018/19:1758 (M) yrkande 2, 2018/19:2425 (C) yrkande 19, 2018/19:2428 (C) yrkande 8 och 2018/19:2786 (M) bör därför avslås.

När det gäller motionsförslagen om en översyn av PBL i ljuset av det klimatpolitiska ramverket noterar utskottet att det i januariavtalet och i regeringsförklaringen aviserats att all relevant lagstiftning som berör detta ramverk kommer att ses över och att klimatmålen ska nås. Därmed finner utskottet inget skäl att vidta åtgärder med anledning av motionsyrkandena 2018/19:1798 (S) yrkande 2 och 2018/19:2733 (MP) yrkande 5, som bör avslås.

Allmänna och enskilda intressen enligt plan- och bygglagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om skyddet för kulturhistoriska byggnader och om behovet av idrott och idrottsanläggningar i planläggning. Utskottet hänvisar till gällande rätt och till pågående arbete.

Jämför reservation 3 (SD), 4 (V) och 5 (L).

Motionerna

Jan Björklund m.fl. (L) anför i partimotion 2018/19:2590 yrkande 45 att skyddet för kulturhistoriska byggnader bör vara starkt. Det bör dock vara möjligt att få bygglov för mindre byggnader som t.ex. friggebodar. Ändringar som inte innebär ett permanent ingrepp i miljön bör vidare kunna prövas genom lovansökan och från fall till fall. Ett tillkännagivande begärs om det sagda.

Frågor som rör skyddet för kulturhistoriska byggnader berörs även i kommittémotion 2018/19:1120 yrkande 22 av Roger Hedlund m.fl. (SD) där det anføres att en historisk miljö är viktig för trivsel och för att stärka gemenskapen hos befolkningen. Motionärerna anser därför att skyddet för historiska byggnader bör stärkas i PBL men att det bör vara tillåtet att göra smärre tekniska ändringar på sådana byggnader om ändringarna har till syfte att bevara byggnaden. Ett tillkännagivande begärs om det sagda.

I kommittémotion 2018/19:384 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att begreppet idrott ska läggas till i bestämmelsen 2 kap. 7 § 4 PBL. Motionärerna anför att idrott behöver prioriteras och ett sätt att göra detta är att vid planläggning ta hänsyn till behovet av att det inom eller i nära anslutning till områden med sammanhållen bebyggelse finns lämpliga platser för lek och utevistelse. Motsvarande förslag framställs i motion 2018/19:830 av Pyy Niemi och Anna Wallentheim (båda S). Liknande yrkande framställs i motion 2018/19:948 av Anna Wallentheim (S) där motionärerna anför att den nuvarande utformningen av 2 kap. 7 § PBL medför behov av att Boverket får i uppdrag att ta fram en vägledning till kommunerna som har till syfte att säkerställa att idrottsanläggningar och idrottsmiljöer finns lättillgängliga och i nära anslutning till bebyggelse.

Även i motionerna 2018/19:950 av Mattias Ottosson m.fl. (S), 2018/19:1083 av Lawen Redar och Mathias Tegnér (båda S) framställs liknande förslag om behovet av att vikten av idrottsanläggningar beaktas i samhällsplaneringen eller i planprocessen.

Bakgrund

Vid prövningen av frågor enligt PBL ska hänsyn tas till både allmänna och enskilda intressen (2 kap. 1 § PBL). Bestämmelsen innebär att det ska ske en avvägning mellan de intressen som är aktuella både vid planläggning och vid prövning av t.ex. bygglovsfrågor. Om det finns flera motstående intressen ska hänsyn tas till det intresse som, efter en proportionalitetsbedömning, väger tyngst.

Även bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden i 3 kap. och 4 kap. 1–8 §§ miljöbalken ska tillämpas vid planläggning och prövning enligt PBL (2 kap. 2 § PBL). Mark får vidare endast bebyggas om marken från allmän synpunkt är lämplig för det. Vid t.ex. planläggning ska kommunen, med hänsyn till natur- och kulturvärden, miljö- och klimataspekter samt mellankommunala och regionala förhållanden bl.a. främja dels en långsiktigt god hushållning med mark, vatten, energi och råvaror samt goda miljöförhållanden i övrigt, dels bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet (2 kap. 3 § PBL). Vid planläggning ska marken vara lämplig med hänsyn till stads- och landskapsbild, natur och kulturvärdena på platsen och intresset av god helhetsverkan (2 kap. 6 § PBL).

Enligt 2 kap. 7 § PBL ska det vid planläggning dessutom tas hänsyn till behovet av att det inom eller nära anslutning till områden med sammanhållen bebyggelse finns

1. gator och vägar
2. torg
3. parker och grönområden
4. lämpliga platser för lek, motion och annan utevistelse
5. möjligheter att anordna en rimlig samhällsservice och kommersiell service.

Det finns ett nära samband mellan bestämmelserna i PBL och miljöbalken bl.a. genom den nämnda hänvisningen i PBL till bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden i miljöbalken. I 3 kap. miljöbalken finns de grundläggande hushållningsbestämmelserna. Mark- och vattenområden av riksintresse för ett antal angivna ändamål ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra eller skada ändamålen. Riksintressen är geografiska områden som har pekats ut för att de innehåller nationellt eller i vissa fall regionalt viktiga värden och kvaliteter. Exempelvis kan ett område pekats ut som riksintresse för kulturmiljövärden. Det sagda innebär att det vid såväl planläggning som bygglovsfrågor kan uppkomma situationer då planfrågor eller byggfrågor ska avvägas mot intresset att bevara kulturmiljövårdade miljöer eller byggnader.

När det gäller skyddet för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse bör vidare nämnas att en byggnad som är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt inte får förvanskas (8 kap. 13 § PBL). Denna bestämmelse gäller även för bebyggelseområden. Det finns även krav på att ett byggnadsverk ska hållas i vårdat skick och underhållas. Underhållet

ska anpassas till omgivningens karaktär och byggnadsverkets värde från historisk, kulturhistorisk, miljömässig och konstnärlig synpunkt. Om byggnadsverket är särskilt värdefullt från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt ska det underhållas så att de särskilda värdena bevaras (8 kap. 14 § PBL). Ändring av denna typ av byggnad och flyttning av en sådan byggnad ska utföras varsamt så att man tar hänsyn till byggnadens karaktärsdrag och tar till vara byggnadens tekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden (8 kap. 17 § PBL).

I en detaljplan får kommunen ange krav och skyddsbestämmelser för byggnader som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär (4 kap. 16 § 2–4 PBL). Kommunen kan också i detaljplanen ange utökad lovplikt för åtgärder som kan påverka skyddsvärdet (4 kap. 15 § PBL).

Enligt det av riksdagen fastställda miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö ska städer, tätorter och bebyggd miljö utgöra en god och hälsosam livsmiljö. Den bebyggda miljön ska medverka till en god regional och global miljö. Målet syftar till att uppnå en hållbar utveckling i den bebyggda miljön där de ekologiska, sociala och ekonomiska aspekterna vägs in. Målet ska uppnås 2020. Vidare innefattar målet miljöanpassning av byggnader och anläggningar samt att en god hushållning med mark, vatten och andra resurser ska främjas. Inom målet God bebyggd miljö används flera preciseringar för att förtydliga målet och tydliggöra uppföljningsarbetet. Ett av dessa är Kulturvärden i bebyggd miljö: det kulturella, historiska och arkitektoniska arvet i form av värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer samt platser och landskap bevaras, används och utvecklas.

Boverket har fått i uppdrag av regeringen att förstärka arbetet med arkitektur och gestaltad livsmiljö (dnr N2018/02273/SPN och dnr N2017/03879/SPN). Inom ramen för uppdraget ska myndigheten bl.a. verka som kompetensstöd i kommunernas arbete med arkitektur- och gestaltningsprogram. Som skäl för uppdraget hänvisar regeringen till den bedömning som regeringen gjorde i propositionen Politik för gestaltad livsmiljö (prop. 2017/18:110, bet. 2017/18:CKrU1, rskr. 2017/18:316). I propositionen bedömer regeringen att det behövs ett tydligare samlat ansvar för samordning, kompetensstöd och främjande insatser till offentliga aktörer på nationell, regional och lokal nivå i frågor om arkitektur och gestaltad livsmiljö i syfte att bl.a. bidra till hög arkitektonisk kvalitet i hela landet. Arbetet bör enligt propositionen samordnas av Boverket. Denna utvecklade roll för Boverket förutsätter bl.a. att det finns utvecklade kunskapsunderlag om kulturmiljön. Det behöver också finnas relevant kompetens på lokal nivå för långsiktig hållbar förvaltning av bebyggelsens kulturhistoriska värden, så att kulturmiljövärden kan identifieras och integreras tidigt i planeringsprocessen. Regeringen anför också att möjligheten att komplettera befintliga översiktsplaner med redovisningar av kulturmiljövärden behöver utvecklas. Boverket får därför enligt uppdraget ansvar för att samordna det arbete som

ska bedrivs hos Riksantikvariatämbetet, Boverket, Statens centrum för arkitektur och design och Statens konstråd, samla och redovisa kunskap om och goda exempel på kulturhistoriska värden som kan integreras i plan- och byggprocesser.

Pågående arbete

Som framgår av föregående avsnitt har Översiktsplaneutredningen i delbetänkandet En utvecklad översiktsplanering (SOU 2018:46) bl.a. lämnat förslag som avser ändringar i PBL:s regler för innehållet i en översiktsplan. Utredningen har föreslagit att kraven på en översiktsplan förtydligas bl.a. när det gäller planens syfte och vad den bör innehålla. I förslaget ingår att det ska tas fram en markanvändningskarta som visar hur kommunen bedömer att de allmänna intressena i 2 kap. PBL bör tillvaratas i kommunen. Enligt utredningen bör det i kartan ingå sex övergripande kategorier för indelning av mark- och vattenanvändningen. Två av dessa kategorier är stadsbygds- och tätortsområden respektive grönstruktur. I begreppet stadsbygds- och tätortsområden inkluderas en beskrivning av den karaktär som kommunen bedömer att olika områden bör ha, t.ex. bostäder, handel, parker eller fritidsanläggningar. I begreppet grönstruktur ska det enligt förslaget ingå områden och strukturer för rekreation och park- och naturområden.

Vidare anför utredningen att den nuvarande generella hänvisningen från bestämmelserna om översiktsplan till 2 kap. PBL inte är ändamålsenligt för kommunernas översiktsplanering. Kraven på redovisning av allmänna intressen i 2 kap. PBL bör enligt utredningen sänkas så att kommunerna i större grad kan anpassa sin planering utifrån sina skilda behov och förutsättningar. Utredningen anser dessutom att det finns anledning att överlag se över räckvidden av 2 kap. PBL. Exempelvis är det enligt utredningen inte ändamålsenligt att kommuner i översiktsplaner ska bedöma hur enskilda byggnader ska utformas och placeras eller hur behovet av lekplatser bör tillgodoses. Beredningen av utredningens förslag pågår och regeringen har aviserat att en proposition om en utvecklad översiktsplanering kommer att överlämnas till riksdagen under våren 2019.

När det gäller frågan om skyddet för kulturhistoriska byggnader gör Boverket bl.a. en årlig uppföljning av miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö. Boverket har även tagit fram en strategi för hur målen med preciseringar ska uppnås.

Planprocessutredningen lämnade vidare i betänkandet Bättre samarbete mellan stat och kommun – Vid planering för byggande (SOU 2015:109) bl.a. ett förslag om förändringar av utformningen av frågor som avser kulturmiljö. Förslaget är alltjämt under beredning enligt uppgift.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden som rör skyddet för kulturhistoriska byggnader har behandlats av utskottet vid flera tidigare tillfällen, bl.a. under våren 2017 (bet. 2016/17:CU15). Utskottet anförde att den delade motionärernas uppfattning om vikten av att vårda och bevara kulturhistoriskt värdefulla byggnader. Utskottet ansåg att PBL och andra lagar gav ett tillräckligt skydd för att ta hänsyn till detta intresse att det därför saknades skäl för ytterligare åtgärder från riksdagens sida. Riksdagen följde utskottets förslag.

Motsvarande motionsyrkanden behandlades även i förenklad form under våren 2018 (bet. 2017/18:CU16). Utskottet angav då att det stod fast vid sitt senaste ställningstagande och avstyrkte motionsyrkandena. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

När det gäller motionsförslagen om skydd för kulturhistoriska byggnader och miljöer finns det som utskottet tidigare konstaterat ett sådant skydd i lagstiftningen som bl.a. reglerar hur byggnader får renoveras eller underhållas och i vilken utsträckning bebyggelse får ske i sådana miljöer. Det pågår även beredning av förslag som Översiktsplaneutredningen har lämnat om tillämpningen och användningen av bestämmelserna i 2 kap. PBL om hänsyn till bl.a. kulturvärden. Dessutom pågår beredning av förslag från Planprocessutredningen om skyddet för kulturmiljö. Härutöver pågår som nämnts inom Boverket ett arbete om God bebyggd miljö och som bl.a. innehåller preciseringar om hur kulturvärden ska bevaras, användas och utvecklas. Vidare har Boverket fått i uppdrag att samordna det arbete som bedrivs hos bl.a. Boverket och Riksantikvarieämbetet om att samla in och redovisa kunskap och goda exempel på hur kulturhistoriska värden kan integreras i plan- och byggprocessen. Mot denna bakgrund finner utskottet ingen anledning att vidta åtgärder med anledning av motionsförslagen om skydd för kulturhistoriska värden. Utskottet avstyrker därför motionerna 2018/19:1120 (SD) yrkande 22 och 2018/19:2590 (L) yrkande 45.

När det gäller motionsförslagen om behovet av idrott i planläggningen noterar utskottet att gällande rätt ger viss möjlighet för kommunerna att vid planläggning beakta behovet av lämpliga platser för lek, motion och annan utevistelse. Vidare pågår beredning inom Regeringskansliet av Översiktsplaneutredningens förslag om att det ska tas fram en markanvändningskarta som ska innehålla uppgifter om hur kommunen bedömer de allmänna intressena enligt 2 kap. PBL. Förslaget innebär bl.a. att markanvändningskartan ska innehålla begreppet grön struktur, dvs. strukturer för rekreation samt park- och naturområden. Mot denna bakgrund finner utskottet att det i nuläget inte finns anledning att föreslå åtgärder som förtydligar lagstiftningen. Utskottet avstyrker därför även motionsförslagen 2018/19:384 (V) yrkande 6, 2018/19:830 (S), 2018/19:948 (S), 2018/19:950 (S) och 2018/19:1083 (S).

Plansystemet i allmänhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om fördjupade översiktsplaner och arkitektoniska program. Utskottet hänvisar till pågående arbete och gällande rätt.

Jämför reservation 6 (SD) och särskilt yttrande 2 (L).

Motionerna

Jan Björklund m. fl. (L) anför i partimotion 2018/19:2590 yrkande 34 att Sverige har ett omfattande regelverk för plandokument. Varje kommun ska upprätta en översiktsplan som ska omfatta hela kommunen. Därefter kan planeringen för t.ex. tätorter och stadsdelar ske i en fördjupad översiktsplan som sedan ligger till grund för en detaljplan. Ramarna för handläggning av lov fastställs genom detaljplanen. Motionärerna anser att det finns anledning att utveckla instrumentet fördjupad översiktsplan för att se om det kan överta den roll som detaljplaner har i dag i planeringssystemet. Ett tillkännagivande begärs om det sagda.

I kommittémotion 2018/19:642 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att plan- och bygglagen bör ändras så att kommunala arkitekturprogram införs som ett mellansteg mellan översiktsplan och detaljplan i plansystemet. Motionärerna menar att ett sådant program skulle vara ett verktyg för att uppnå förbättrad arkitektonisk kvalitet och estetisk hållbarhet i hela landet.

Bakgrund

Allmänt om plansystemet

Planeringssystemet enligt PBL utgörs av regionplan, översiktsplan, områdesbestämmelser och detaljplan (3 kap., 4 kap. och 7 kap. PBL). De allmänna och enskilda intressen som anges i 2 kap. PBL ska beaktas vid all planläggning. Områdesbestämmelser och detaljplan är juridiskt bindande dokument, medan regionplan och översiktsplan avser den övergripande inriktningen för kommuner under en längre tidsperiod. Sistnämnda plantyper kan vara vägledande när detaljplaner tas fram och vid lovgivning.

Det är endast kommunerna som har befogenhet att anta planer och bestämma om planläggning enligt PBL ska komma till stånd, vilket innebär att det är kommunerna som ansvarar för planläggningen av mark- och vattenområden. Det sagda innebär också att det inte finns någon övergripande planering på nationell nivå av mark- och vattenområden. Staten ger i stället ramar för den kommunala och regionala nivån i nationella mål och genom att peka ut t.ex. områden av riksintresse i miljöbalken. För att följa upp att det från allmän synpunkt finns god hushållning med naturresurser får regeringen

i ett enskilt fall besluta att en eller flera kommuner till regeringen eller till någon myndighet ska redovisa hur kommunen eller kommunerna i sin planering enligt PBL avser att tillgodose ett intresse som rör hushållningen med mark och vatten enligt 3 och 4 kap. miljöbalken (3 kap. 13 § miljöbalken). Att kommunerna ansvarar för planläggning av sina mark- och vattenområden innebär också att frågor som rör planeringen av sådana områden i första hand ska hanteras av kommunerna inom ramen för översiktsplaner.

I propositionen Politik för en gestaltad livsmiljö, som behandlades av riksdagen under våren 2018 (prop. 2017/18:110, bet. 2017/18:CKrU1, rskr. 2017/18:316), anförs om arkitekturprogram i huvudsak följande. Det saknas enligt regeringens bedömning tillräcklig kompetens inom arkitektur- och gestaltungsfrågor i flera kommuner, bl.a. vid tillämpningen av PBL, vid bygglovsprövning, i arbetet med planprocesser och vid framtagandet av arkitekturprogram. Det saknas också stöd i tolkningen av det befintliga regelverket. Kompetensbristen påverkar kommunerna i deras arbete och i förlängningen den byggda miljön, både när det gäller effektivitet och kvalitet. Mot denna bakgrund bedömer regeringen att det finns ett behov av ett stöd till kommunernas arbete med arkitektur- och gestaltungsfrågor. Regeringen gör också bedömningen att det finns ett behov av att genom samordning stärka statens roll som förebild. Detta ska ske genom att Boverket får ett utvecklat ansvar att bl.a. verka som kompetensstöd i kommunernas arbete med arkitektur- och gestaltungsprogram.

Innehållet i olika planer

Översiktsplanen ska täcka hela kommunens yta och vara aktuell. Den ska i grova drag visa hur kommunen vill att stad och land ska utvecklas, vilka områden som bedöms lämpliga respektive olämpliga för bebyggelse och skälen för det. Vidare ska riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken redovisas särskilt i en översiktsplan. Om en sådan strategisk miljöbedömning som avses i 6 kap. miljöbalken inte ska göras ska kommunerna redovisa skälen för sin bedömning i den frågan i en översiktsplan. Om det krävs en strategisk miljöbedömning ska kommunen i stället redovisa miljökonsekvenser i planen på ett sätt som uppfyller kraven i 6 kap. 11, 12 och 16 §§ miljöbalken (3 kap. 2 § samt 3 kap. 4 § PBL). Med strategisk miljöbedömning avses enligt 6 kap. 1 § miljöbalken beskrivningar och bedömningar av miljöeffekter vid planering och beslut om planer och program. En översiktsplan kan vara fördjupad, dvs. mer detaljerat ange hur kommunen vill att mark- och vattenområden ska utvecklas m.m.

Detaljplaner upprättas i allmänhet när det ska byggas nytt i en tätort eller i annan sammanhållen bebyggelse. Plantypen reglerar mer i detalj var nya byggnader får placeras och hur de ska utformas. En detaljplan omfattar ofta ett eller flera kvarter. I detaljplanen finns byggrätten för området angiven. Det innebär att det som sägs i detaljplanen ger en laglig rätt att bygga i området.

Områdesbestämmelser är ett mellanting mellan översiktsplan och detaljplan. Med dem kan kommunen reglera grundragen för användningen av mark- och vattenområden, om det behövs för att uppfylla översiktsplanens syften eller för att tillgodose ett riksintresse. Det är tillåtet att genom områdesbestämmelser reglera vissa frågor som berör åtgärder som kräver lov. Områdesbestämmelser ger dock till skillnad från detaljplaner ingen byggrätt.

Pågående arbete

Översiktsplaneutredningen har i delbetänkandet En utvecklad översiktsplanering (SOU 2018:46) lämnat förslag om hur kommunernas översiktsplanering kan utvecklas och stärkas i syfte att underlätta efterföljande planering. Utredningen föreslår bl.a. att det införs ett krav på planeringsstrategi för ökad kontinuitet i kommuners planering. Förslaget syftar till att underlätta för den aktualitetsprövning som bör göras av översiktsplaner varje mandatperiod. Utredningen föreslår också att alla översiktsplaner och fördjupade översiktsplaner som har antagits före årsskiftet 2003/04 ska upphöra att gälla vid utgången av 2024. Utredningen föreslår även åtgärder som enligt utredningens bedömning skulle förtydliga kraven för innehållet i en översiktsplan. Vidare gör utredningen bedömningen att det inte behöver införas något ytterligare planinstrument i PBL.

Beredningen av förslagen pågår inom Regeringskansliet och regeringen har aviserat att en proposition kommer att överlämnas till riksdagen under våren 2019.

Januariavtalet

I januariavtalet anges bl.a. att det kommer att genomföras omfattande regelförenklingar för att förenkla och förkorta planprocessen och därmed göra byggandet snabbare och billigare.

Utskottet ställningstagande

När det gäller motionsförslaget om behovet av att utveckla instrumentet fördjupad översiktsplan har Översiktsplaneutredningen bl.a. haft i uppdrag att se över och föreslå åtgärder som utvecklar och stärker översiktsplaneringen. Beredning pågår av utredningens förslag. Enligt januariavtalet ska det vidare genomföras omfattande regelförenklingar som förenklar och förkortar planprocessen. Mot denna bakgrund finner utskottet ingen anledning att ta något initiativ med anledning av motionsförslaget. Motion 2018/19:2590 (L) yrkande 34 bör därför avslås.

När det sedan gäller motionsförslaget om att införa ett arkitektoniskt program som mellansteg mellan översiktsplan och detaljplan ger gällande rätt utrymme för kommuner att använda sig av sådana program om kommunerna finner skäl för det. Boverket har även fått ett utvecklat ansvar som

kompetensstöd till kommunernas arbete med arkitektur- och gestaltungsfrågor. Mot denna bakgrund anser utskottet att det inte finns skäl för något initiativ i frågan. Utskottet avstyrker därför motion 2018/19:642 (SD) yrkande 5.

Riktlinjer i planarbetet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om riktlinjer i planarbetet. Utskottet hänvisar till gällande rätt och till pågående arbete. Jämför reservation 7 (M) och 8 (SD).

Motionerna

Jan Björklund m. fl. (L) begär i partimotion 2018/19:2590 yrkande 35 ett tillkännagivande om att effektivisera statens medverkan i planprocessen genom ett tydligt planeringsbesked från länsstyrelserna till kommunerna. Förslaget skulle enligt motionärerna påtagligt förenkla och förkorta kommunernas arbete med en detaljplan. Liknande motionsförslag som rör effektivisering av statens medverkan i planprocessen lämnas i kommittémotion 2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 8. Motionärerna föreslår ett tillkännagivande om att yttranden som lämnats under plan- och byggprocessen av statliga myndigheter bör effektiviseras och lämnas i ett samlat yttrande.

I kommittémotion 2018/19:642 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) begärs ett tillkännagivande om möjligheterna att genom lag tvinga kommunerna att tillsätta skönhetsråd (yrkande 3). Motionärerna anför att råden bör vara brett sammansatta och ha till uppgift att yttra sig över processer kopplade till bl.a. översikts- och detaljplaner.

Vidare anför motionärerna att Boverket bör få det övergripande uppföljnings- och samordningsansvaret i frågor om arkitektur och gestaltande livsmiljö i stället för att dela uppdraget med Arkdes (yrkande 4). Motionärerna begär tillkännagivanden i enlighet med detta.

Vidare har det i ytterligare två motioner framförts förslag som rör riktlinjer för myndigheter att yttra sig i planprocessen eller för staten att styra planprocessen.

I motion 2018/19:1830 av Jan Ericson (M) begärs ett tillkännagivande om att minska Trafikverkets möjlighet att yttra sig och påverka planprocesserna i kommuner.

I motion 2018/19:453 av Markus Wiechel (SD) yrkande 1 anför att det finns många outnyttjade byggrätter i flera kommuner trots ett stort behov av bostäder. Markägare bör uppmuntras att bygga på mark med byggrätter genom att införa att det tas ut en kostnad om marken står obebyggd. Motionären begär

därför ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda möjligheten till ökade kostnader för obebyggd mark.

Bakgrund

Genom propositionen Fler steg för en effektivare plan- och bygglag (prop. 2016/17:151, bet. 2016/17:CU20, rskr. 2016/17:112) infördes bl.a. ändringar i PBL som syftar till att göra planprocessen mer effektiv. Ändringarna, som trädde i kraft den 1 juli 2017, innebär bl.a. att reglerna om länsstyrelsens yttranden under detaljplaneprocessen kompletteras med en möjlighet för kommunen att under arbetet med att ta fram en detaljplan begära ett planeringsbesked från länsstyrelsen i de frågor som staten råder över (5 kap. 10 f § PBL). Syftet med ändringarna är att det, t.ex. tidigt i planprocessen, ska gå att klarlägga om det finns skäl för ingripande mot planeringen från statens sida.

Det är länsstyrelserna och i vissa fall landstingen som tillvaratar och samordnar de statliga intressena för frågor som rör användningen av mark- och vattenområden under planprocessen. Länsstyrelserna ska under samrådet uttala sig om huruvida den instämmer i kommunens bedömning i frågor som rör om mark- och vattenområden används på det sätt som de är mest lämpade för. Länsstyrelsernas samordnande ansvar innebär bl.a. att den på lämpligt sätt ska hålla andra berörda statliga myndigheter informerade under samrådet. Dessutom har länsstyrelserna i vissa fall ansvar för att tillhandahålla planeringsunderlag.

Kommunerna har ansvaret för att samråda bl.a. med de statliga myndigheter som har ett väsentligt intresse av planförslaget (5 kap. 11 § PBL).

I propositionen Politik för gestaltad livsmiljö lämnade regeringen förslag om införandet av ett nytt nationellt mål för arkitektur, form- och designpolitiken, vilket riksdagen godkände (prop. 2017/18:110, bet. 2017/18:CKrU1, rskr. 2017/18:316). I fråga om skönhetsråd konstaterade regeringen att vissa kommuner har olika former av skönhetsråd. Dessa har enligt regeringen en viktig roll i främjandet av och i dialogen om gestaltungsfrågor. Skönhetsråden kan också vara rådgivande kring arkitektoniska, konstnärliga och kulturhistoriska värden. Flera kommuner är dock enligt regeringens bedömning osäkra på tolkningen av bestämmelserna om gestaltungsfrågor i PBL och behöver stöd. Mot denna bakgrund ansåg regeringen att Boverkets uppgifter skulle utökas och innefatta en ny funktion med ett samlat ansvar för samordning, kompetensstöd och främjandeinsatser till offentliga aktörer på nationell, regional och lokal nivå i frågor om arkitektur och gestaltad livsmiljö. Funktionen bör enligt regeringens bedömning bidra till att främja hög arkitektonisk kvalitet i hela landet och bidra till erfarenhetsutbyten och nationell överblick. Regeringen uttalade att Boverket bör samverka med Statens centrum för arkitektur och design (Arkdes), Riksantikvarieämbetet (RAÄ), Statens konstråd och andra berörda myndigheter med ansvar på området, t.ex. Delegationen mot segregation.

Pågående arbete

Den 5 april 2018 fattade regeringen beslut om att ge Boverket i uppdrag att förstärka arbetet med arkitektur och gestaltad livsmiljö (jfr ovan redogörelsen för prop. 2017/18:110 och se regeringsuppdrag med dnr N2018/02273/SPN och N2017/03879/SP). Uppdraget till Boverket omfattar tre delområden:

- främja det statliga arbetet för ökad arkitektonisk kvalitet och samordna berörda myndigheter på arkitektur-, form- och designområdet
- ge stöd till kommuner
- ge vägledning för god gestaltning av vårdens respektive förskolors och skolors fysiska miljö.

Med anledning av uppdraget har Boverket rekryterat 50 nya medarbetare och inrättat en tjänst som Sveriges första riksarkitekt. Riksarkitekten har i uppdrag av Boverket att leda och samordna arbetet inom arkitekturområdet på nationell nivå, både inom Boverket och gentemot andra myndigheter. Riksarkitekten ska vidare bl.a. vara ett stöd till kommunerna i frågor om gestaltning och hållbarhet i planeringsarbetet. Riksarkitekten är även ordförande för det inrättade rådet för Hållbara städer.

Vidare har Översiktsplaneutredningen i delbetänkandet En utvecklad översiktsplanering – Att underlätta efterföljande planering (SOU 2018:46 del 1) lämnat förslag om bl.a. statens medverkan i översiktsplane- och detaljplaneprocessen. Utredningen anför i detta avseende i huvudsak följande. Enligt nuvarande reglering i PBL får en länsstyrelse överpröva beslut om detaljplaner eller områdesbestämmelser endast om hel bebyggelse blir olämplig med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion. Utredningen föreslår att möjligheten till överprövning av sådana beslut utvidgas så att det kan tillämpas även om beslutet endast innebär påverkan på enstaka byggnadsverk. Ändringen innebär att det inte längre kommer att krävas att en hel bebyggelse blir olämplig med hänsyn till nämnda förhållanden. Utredningen konstaterar att nuvarande reglering i PBL ger länsstyrelsen i uppdrag att i översiktsplanen samlat företräda de statliga myndigheternas intressen. Länsstyrelserna ska även hålla berörda statliga myndigheter underrättade om planarbetet samt inhämta synpunkter för samordning. För att länsstyrelserna ska kunna fullgöra sin uppgift behöver både de statliga myndigheter som berörs och kommunen förstå hur ansvaret inom staten är fördelat. Utredningen konstaterar att länsstyrelserna gör olika bedömningar om vilka myndigheter som bör underrättas i arbetet med att ta fram en översiktsplan och att Boverket därför bör få i uppdrag att ta fram vägledning för hur statliga myndigheter bör samverka med länsstyrelserna i planprocessen. Utredningen föreslår även att länsstyrelserna ska få i uppdrag att under samrådet om ett förslag till översiktsplan ge råd om tillämpningen av bestämmelserna i PBL, om det behövs från allmän synpunkt. Dessutom bör granskningsyttrandet från länsstyrelserna utformas som ett ”kvitto” från staten på kommunens översiktsplan. Det föreslås också att länsstyrelserna ska redovisa ett underlag

till berörda kommuner om de statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för en aktualitetsprövning av översiktsplanen. Denna redovisning ska lämnas av länsstyrelserna det tredje året varje mandatperiod. Vidare anser utredningen att regeringen bör förstärka länsstyrelsernas samordnande länsarkitektfunktion genom ökad kompetens och ytterligare ekonomiska resurser.

Utredningen anser inte att länsstyrelsernas uppgift att samordna statens intressen behöver kompletteras med en uppgift att sammanväga intressena, eftersom samordning får anses innefatta ett visst mått av sammanvägning. En utvidgning av uppgiften bedöms dessutom vara olämplig.

Utredningen har som nämnts remitterats och beredningen av förslagen och remissvaren pågår inom Regeringskansliet. Regeringen har aviserat att en proposition kommer att överlämnas till riksdagen under våren 2019.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om statens medverkan i planprocessen har behandlats av utskottet tidigare, bl.a. senast våren 2018 (bet. 2017/18:CU16). Utskottet hänvisade till det omfattande och pågående arbetet på området och föreslog att motionsyrkandena skulle avslås i avvaktan på fortsatt beredning av frågorna. Riksdagen följde utskottets förslag.

Vidare har ett motionsyrkande om Boverkets samordnande ansvar bl.a. behandlats i samband med beredningen av propositionen Politik för gestaltad livsmiljö (bet. 2017/18:CKrU1, rskr. 2017/18:316). Det sammansatta civil- och kulturutskottet anförde i betänkandet att den delade regeringens bedömning om att Boverket är den myndighet vars roll bör utvecklas för att ytterligare stödja olika aktörers insatser i frågor om arkitektur och gestaltad livsmiljö. Utskottet delade vidare regeringens bedömning om att gestaltning av livsmiljön är ett komplext kunskapsområde och att det därför är viktigt med insatser som ger olika aktörer goda möjligheter att samverka. Utskottet välkomnade därför regeringens beslut att ge Boverket ett samordningsansvar. Utskottet delade vidare regeringens bedömning om att antikvarisk kompetens krävs för att kulturhistoriska värden ska kunna integreras i plan- och byggprocessen. Mot denna bakgrund avstyrkte utskottet bl.a. ett motionsyrkande om att Boverket bör få det övergripande uppföljnings- och samordningsansvaret för att dela uppdraget med Arkdes. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

När det först gäller motionsförslaget om att effektivisera statens medverkan i planprocessen genom tydligt planeringsbesked från länsstyrelserna till kommunerna konstaterar utskottet att det relativt nyligen har trätt i kraft ändringar i PBL som har ett sådant syfte. Genom ändringarna ges kommunerna möjlighet att från ansvarig länsstyrelse begära ett planeringsbesked. Avsikten

är att det även i ett tidigt skede ska gå att klarlägga om det finns skäl för ingripande planering från statens sida. Mot den bakgrunden anser utskottet att motionen 2018/19:2590 (L) yrkande 35 är tillgodosedd. Utskottet avstyrker därför motionen.

När det gäller motionsförslaget om Trafikverkets möjligheter att lämna yttranden i planprocessen innebär lagstiftningen att kommunerna i arbetet med ett förslag till detaljplan ska samråda med myndigheter som har särskilt intresse av förslaget (5 kap. 11 § PBL). Syftet med kommunernas samråd är att förbättra beslutsunderlaget och ge möjlighet till insyn och påverkan (prop. 2009/10:170 s. 222). Utskottet ser mot denna bakgrund ingen anledning att föreslå någon åtgärd med anledning av det som anförs i motion 2018/19:1830 (M) och anser att motionen bör avslås.

När det gäller motionsförslaget om länsstyrelsens roll som samordnande myndighet och frågan om huruvida statens intressen bör tillvaratas genom ett samlat yttrande konstaterar utskottet att Översiktsplaneutredningen har lämnat förslag och bedömningar om frågor som rör statens medverkan i planprocessen. Beredning pågår av förslagen och regeringen har aviserat en proposition. Mot denna bakgrund finner utskottet ingen anledning att vidta åtgärder med anledning av motionsförslaget. Utskottet avstyrker därför även motion 2018/19:2831 (M) yrkande 8.

När det gäller förslaget om att alla kommuner ska ha ett skönhetsråd noterar utskottet att sådana skönhetsråd finns i vissa kommuner och kan fylla en viktig funktion. Utskottet anser dock inte att det bör vara obligatoriskt för kommuner att ha ett skönhetsråd. Utskottet vill i sammanhanget framhålla det utökade uppdrag som Boverket har fått med ett samlat ansvar för samordning, kompetensstöd och främjande insatser till offentliga aktörer på nationell, regional och lokal nivå i frågor om arkitektur och gestaltad livsmiljö. Myndighetens nya funktion syftar till en hög arkitektonisk nivå i hela landet. Motion 2018/19:642 (SD) yrkande 3 bör därför avslås.

När det sedan gäller motionsförslaget om att Boverket bör få det övergripande uppföljnings- och samordningsansvaret i frågor som rör arkitektur och gestaltande livsmiljö, konstaterar utskottet att ett likalydande yrkande behandlades nyligen av det sammansatta civil- och kulturutskottet i samband med behandlingen av propositionen Politik för gestaltad livsmiljö. Utskottet avstyrkte förslaget och anförde att Arkdes är en naturlig samarbetspartner eftersom myndigheten har till uppgift att enligt sin instruktion (2015:1006) följa upp politikens genomslag på arkitektur-, form- och designområdet, vilket inbegriper att följa upp de mål som riksdagen fastställer för arkitektur, form och design. Utskottet finner inget skäl att nu göra någon annan bedömning i frågan än den som det sammansatta civil- och kulturutskottet gjorde. Även motion 2018/19:642 (SD) yrkande 4 bör därför avslås.

Utskottet ser heller ingen anledning att föreslå något initiativ från riksdagen med anledning av motionsförslaget om ökade kostnader för obebbyggd mark och avstyrker därför motion 2018/19:453 (SD) yrkande 1.

Medborgarinflytande och vissa andra intressen vid fysisk planering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om medborgarinflytande vid fysisk planering. Utskottet hänvisar till bl.a. gällande rätt.

Jämför reservation 9 (SD), 10 (V) och 11 (L).

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:642 Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda hur de svenska medborgarna kan få ökat inflytande över den gemensamma offentliga miljön. Ett motsvarande yrkande framställs i kommittémotion 2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 26. Motionärerna anför att medborgares inflytande över den estetiska utformningen av offentliga miljön exempelvis kan stärkas genom införandet av ett estetiskt råd i kommunerna eller genom att närboende får rösta om förslag som kommunerna önskar genomföra.

I kommittémotion 2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) anför att det kulturella och estetiska arvet bör värnas bl.a. genom att införa s.k. kulturell planering, vilket är en metod som fokuserar på medborgardialogen i samhällsplaneringen och skapar en social känsla och samhörighet för området (yrkande 23). Vidare bör allmänhetens uppfattning om nyskapande offentliga miljöer utredas (yrkande 25). Tillkännagivanden begärs i enlighet med det anförda.

Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) föreslår i kommittémotion 2018/19:2228 yrkande 5 ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda hur ett verkligt medborgarinflytande kan stärkas i kommunernas bostadsbyggande och stadsplaneringsarbete.

Jan Björklund m.fl. (L) begär i partimotion 2018/19:2596 yrkande 13 ett tillkännagivande om att inkludera brottsförebyggande frågor i PBL. Motionärerna anser att trygghetsfrågorna bör få en starkare ställning i stadsplaneringen.

Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) anför i kommittémotion 2018/19:2228 yrkande 3 att det är få kommuner som lever upp till de krav som ställs i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och som arbetar aktivt med tillgänglighetsfrågor i samhällsplaneringen. Därför begär motionärerna ett tillkännagivande om att kommunerna bör åläggas att arbeta fram rutiner för hur tillgänglighet bör beaktas i arbetet med att ta fram detalj- och översiktsplaner.

Vidare föreslår Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) i kommittémotion 2018/19:2228 yrkande 4 ett tillkännagivande om att regeringen bör uppdra åt berörda myndigheter att utforma forskningsbaserade riktlinjer för kommuner och för en feministisk stadsplanering. Motionärerna anför att den fysiska

planeringen i högre utsträckning tar hänsyn till mäns behov än till kvinnors behov. Därför bör jämställdhet i högre utsträckning vara en del av samhällsplaneringen.

Bakgrund

Medborgarinflytandet i samhällsplaneringen kan komma till uttryck i olika sammanhang och på olika sätt. I 3 kap. 8 § PBL anges att en kommun i ärenden som gäller översiktsplaner ska samråda med länsstyrelsen, berörda kommuner, regionplaneorgan och andra kommunala organ som har ansvar för regionalt tillväxtarbete och transport- och infrastrukturplanering. Kommunen ska även ge tillfälle att delta i samrådet för myndigheter, kommunens medlemmar, sammanslutningar och enskilda i övrigt som har ett väsentligt intresse av förslaget. Syftet med samrådet är att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och att ge möjlighet till insyn och påverkan. Under samrådet ska kommunen redovisa förslagets innebörd, skälen för förslaget, förslagets konsekvenser och det planeringsunderlag som har betydelse från nationell, regional, mellankommunal eller annan synpunkt. Utöver det formella samrådet får kommunen ha medborgardialog i samband med översiktlig fysisk planering. Dialogen kan gälla en ny översiktsplan eller ändring av en översiktsplan.

Vid ett detaljplanesamråd ska kommunen bl.a. samråda med lantmäterimyndigheten, länsstyrelsen och berörda kommuner och andra kända sakägare som berörs, som t.ex. bostadsrättshavare, hyresgäster och boende (5 kap. 11 § PBL).

Pågående arbete

Allmänt om medborgarinflytande vid fysisk planering

Boverket arbetar kontinuerligt med att sprida kunskap och goda exempel när det gäller formerna för inflytande och insyn i planeringen. Boverket har exempelvis tagit fram Vägledning om medborgardialog för fysisk planering. Vägledningen syftar till att vara ett stöd för kommunala tjänstemän och politiker. Den innehåller tips och exempel på hur olika kommuner arbetar med medborgardialog innan det formella samrådet sker samt information om vad som gäller enligt lag. Den senaste uppdateringen gjordes under 2018.

Brottsförebyggande arbete i planprocessen

Enligt PBL ansvarar kommunerna för planläggningen av mark- och vattenområden. Planarbetet ska bidra till en ur social synpunkt god livsmiljö där bl.a. aspekter som trygghet och hälsa ingår. Boverket arbetar på olika sätt med att lyfta fram trygghetsaspekterna i den fysiska planeringen. Det kan bl.a. handla om hur parker, gångstråk och torg planeras. Myndigheten har även fördelat stöd till utemiljöer i bostadsområden med socioekonomiska

utmaningar i syfte att på ett varaktigt sätt bidra till attraktiva, funktionella, jämställda och trygga utemiljöer. Boverkets vägledning för medborgardialog berör bl.a. frågor om trygghet och brottsförebyggande åtgärder.

I augusti 2018 fick Boverket vidare i uppdrag att ta fram och sprida en vägledning för brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv och åtgärder i samhällsbyggnadsprocesser (N2018/04599/SPN). Uppdraget ska genomföras i samarbete med Brottsförebyggande rådet, länsstyrelserna och Polismyndigheten, Trafikverket, Delegationen mot segregation, Statens centrum för arkitektur och design, och Sveriges Kommuner och Landsting. Andra relevanta aktörer ska bjudas in till dialog och samråd. Om behov finns ska vägledningen i den s.k. PBL-kunskapsbanken uppdateras. Uppdraget ska redovisas den 30 augusti 2019.

Brottsförebyggande rådet (Brå) arbetar sedan 2016 med ett utvecklingsprojekt om situationell prevention. Syftet med projektet är att sprida kunskap men även utveckla och ta fram ny kunskap om situationellt brottsförebyggande arbete. Projektet riktar sig till brottsförebyggande aktörer inom kommun och polis men även till andra aktörer såsom bostadsbolag, centrumägare och kommunernas stadsbyggnads- eller gatukontor.

Tillgänglighet i planprocessen

Boverket har haft i uppdrag av regeringen att ta fram en vägledning för kommunerna om hur funktionshindersperspektivet bör behandlas i översiktsplaner. Syftet med vägledningen är att stödja kommunerna och stärka kommunernas arbete med tillgänglighetsfrågor inom översiktsplaneringen. Boverket konstaterar i vägledningen att det är viktigt att tydliga mål för ökad tillgänglighet, användbarhet och delaktighet formuleras av kommunerna i översiktsplanerna för att funktionshindersperspektivet ska få större genomslag i efterföljande planering och andra beslut.

I Boverkets ovannämnda vägledning för medborgardialog berörs även hur kommuner kan arbeta för ökad tillgänglighet i översiktsplaneprocessen för personer med funktionshinder. Boverket anser att funktionshindersperspektivet bör finnas med under hela översiktsplaneprocessen och ingå i kommunens formulering av mål för den fysiska miljön. Målen i översiktsplanen kan konkretiseras i olika strategier. Vidtagna åtgärder bör lämpligen följas upp och utvärderas för att säkerställa att de gett önskad effekt.

Feministisk stadsplanering

Sedan hösten 2017 hålls enligt Näringsdepartementet återkommande rundabordssamtal om feministisk stadsplanering. Deltagarna i samtalen består av ca 15 personer, både praktiker och forskare, som enligt Näringsdepartementet har spetskompetens inom området. Rundabordssamtalen om feministisk stadsplanering syftar till att ta ett brett grepp om frågan om ojämlig maktfördelning med ett intersektionellt perspektiv. Målet med gruppens arbete är att ta fram kunskapsunderlag och komma med konkreta förslag på hur

arbetet med feministisk stadsplanering kan utvecklas. De återkommande rundabordssamtalen hålls i samverkan med Boverket.

Boverket deltar i regeringens utvecklingsprogram för jämställdhetsintegrering (JiU). I rapporten Genomförandet av en handlingsplan för jämställdhetsintegrering inom Boverket (2018:6) kartlägger och analyserar Boverket bl.a. myndighetens uppdrag att ge vägledning till kommuner och andra aktörer i deras arbete med planering, byggande och boende utifrån gällande bestämmelser. Boverket anger att en tillämpning av regelverken som är lika för alla oavsett kön är ett viktigt mål i syfte att bidra till att kvinnor och män har samma makt att påverka samhällsbyggandet i stort och sina egna liv.

Utifrån de nationella målen för jämställdhetspolitiken arbetar Boverket även med att sprida kunskap och goda exempel om jämställd stadsplanering till kommunerna. Boverket har bl.a. delat ut stöd till utemiljöer som ska bidra till attraktiva, funktionella, jämställda och trygga miljöer.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om medborgarinflytande vid fysisk planering i allmänhet, feministisk stadsplanering och införandet av bestämmelser om brottsförebyggande arbete i den fysiska planeringen behandlades av utskottet senast våren 2018 (bet. 2017/18:CU16). Utskottet anförde då att det pågår ett omfattande arbete när det gäller frågor som berördes genom motionsyrkandena. Utskottet hänvisade bl.a. till regeringens arbete med att ta fram kunskapsunderlag om feministisk stadsplanering och att det pågick ett brottsförebyggande arbete om situationella brott. I nämnda betänkande behandlades även ett motionsyrkande om tillgänglighetsfrågor. Utskottet hänvisade till det då pågående arbetet med en vägledning för tillämpningen av funktionshindersperspektivet i översiktsplaneprocessen och avstyrkte motionsyrkandet. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att medborgarinflytandet i samhällsplaneringen kommer till uttryck i olika sammanhang och på olika sätt. I PBL finns bestämmelser om att kommunen i planärenden ska samråda med en betydligt vidare krets än enbart sakägarna. Vidare noterar utskottet att bl.a. Boverket kontinuerligt arbetar med olika frågor som rör medborgardialog för fysisk planering. Boverket har t.ex. nyligen uppdaterat sin vägledning om hur nämnda frågor om kan hanteras av kommunerna. Vidare arbetar man inom Boverket och Brå med uppdrag som rör frågor om brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv och åtgärder i samhällsplaneringen. Boverket arbetar även med frågor om jämställdhetsintegrering och tillgänglighet i planprocessen.

Mot den bakgrunden anser utskottet att det inte finns något skäl att här föreslå någon åtgärd från riksdagen i de frågor som tas upp i motionerna. Motionsyrkandena avstyrks därför av utskottet.

Klimatfrågor i planeringen och planering för gröna områden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör klimatfrågor i planeringen och planering för gröna områden. Utskottet hänvisar till bl.a. gällande rätt och pågående arbete.

Jämför reservation 12 (SD), 13 (V) och 14 (L).

Motionerna

Jan Björklund m.fl. (L) anför i partimotion 2018/19:2590 yrkande 28 att städer med grön infrastruktur har ett bättre lokalklimat än städer utan grönska. Sådana städer klarar häftiga skyfall bättre och har en större biologisk mångfald. Invånarna får också naturliga mötesplatser utomhus och närkontakt med det biologiska kretsloppet. Motionärerna anser att det därför är viktigt att en god stadsplanering beaktar behovet av grönytor och platser för lek, rekreation och spontanidrott. Motionärerna begär ett tillkännagivande om en samhällsplanering för en grön och hållbar boendemiljö.

I kommittémotion 2018/19:2779 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 26 begärs ett tillkännagivande om att stödet för grönare städer ska utvecklas så att det bidrar till att bibehålla och stärka urbana ekosystemtjänster. Motionärerna föreslår även ett tillkännagivande om att kommunerna ska ha upprättat en plan för att arbeta med ekosystemtjänster i planeringen senast 2025 (yrkande 27). Motionärerna begär vidare ett tillkännagivande om att lagstiftningen ska anpassas så att den underlättar för kommuner att ställa krav på kompensation av grönstruktur när mark som exploaterats tas i anspråk för bebyggelse eller infrastruktur (yrkande 28).

I kommittémotion 2018/19:2228 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om behovet av en översyn av lämpliga styrmedel, inkluderande stadsmiljöavtalet och slopad traditionell parkeringsnorm, för att stimulera samhällsplaneringen genom ett minskat bilberoende. Motionärerna anför att biltrafiken inte bara leder till klimatförändringar utan även till lokala miljöproblem som t.ex. buller och avgaser.

I kommittémotion 2018/19:2779 Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 30 begärs ett tillkännagivande om att kostnaderna för parkeringsplatser ska belasta den som använder parkeringsplatsen och inte läggas på hyror, boendeavgifter eller det allmänna. Dessutom begärs ett tillkännagivande om att staten inte ska

kräva att kommuner bygger parkeringsplatser i närheten av ny bebyggelse och att lagstifningen ska ändras så att PBL inte enbart förutsätter mobilitet genom biltrafik (yrkande 31).

Thomas Morell m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2018/19:1121 yrkande 10 ett tillkännagivande om återhållsamhet med kommunala subventioner av bostadsbyggande. Motionärerna anför att de är positiva till att kommuner stöder kollektivtrafik genom satsningar på cyklande. Stadsmiljöavtalen bör innehålla realistiska trafikåtgärder som förbättrar framkomligheten i städerna.

I motion 2018/19:1483 av Ola Johansson och Peter Helander (båda C) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att Boverket ska ta fram riktlinjer som bidrar till att cykeltrafik prioriteras när städerna utformas.

Bakgrund och pågående arbete

Allmänt

Vid användningen av mark- och vattenområden tas hänsyn till både allmänna och enskilda intressen (2 kap. 1 § PBL). Mark får bara bebyggas om den är lämplig för det. Planläggning ska främja bl.a. en ändamålsenlig struktur och en estetiskt tilltalande utformning av bebyggelse, grönområden och kommunikationsleder. Den ska även främja en långsiktigt god hushållning med mark, vatten, energi och råvaror samt goda miljöförhållanden i övrigt (2 kap. 3 § PBL).

Byggnadsverk och bebyggelse ska dessutom lokaliseras till mark som är lämpad bl.a. med hänsyn till människors säkerhet och hälsa och med beaktande av risken för olyckor, översvämning och erosion (2 kap. 5 § PBL). Vidare ska hänsyn tas till behovet av att det inom eller i nära anslutning till områden med sammanhållnen bebyggelse finns bl.a. parker, grönområden och lämpliga platser för lek, motion och annan utvistelse (2 kap. 7 § PBL).

De angivna intressena av hälsa och säkerhet ger stöd för en kommun att i en översiktsplan exempelvis översiktligt redovisa riskobjekt och områden som av olika skäl är olämpliga att bebygga enligt kommunens bedömning. Behovet av grönområden kan översiktligt redovisas i en översiktsplan och sedan närmare utvecklas i efterföljande planer och program. De enskilda riskerna, behov av grönområden eller parkeringstal m.m. kan sedan hanteras i detaljplanen som anger var byggnader ska placeras och hur de ska vara utformade för att passa området förutsättningar. Om det behövs kan kommunen i detaljplanen föreskriva om skyddsåtgärder för att motverka vissa risker som t.ex. olika störningar (4 kap. 12 § PBL). Detaljplanen kan även innehålla bestämmelser om t.ex. andelen grönytor.

Vidare använder kommuner bl.a. begreppen grön struktur och grön infrastruktur i fysisk planering. Grön struktur används för att beskriva en kommuns eller en regions grönområden. Grön infrastruktur används för att beskriva hur ett logiskt funktionellt nätverk av livsmiljöer, strukturer, naturområden och anlagda element utformas, brukas och förvaltas på ett sätt

som bevarar biologisk mångfald och främjar för samhället viktiga ekosystemtjänster i hela landet.

Skrivelsen levande städer

I skrivelsen Strategi för levande städer – Politik för en hållbar stadsutveckling (skr. 2017/18:230) presenterade regeringen sin nya politik för en hållbar stadsutveckling. Strategin innehåller övergripande mål för hållbara städer och nya etappmål i miljömålssystemet tillsammans med prioriteringar och nya insatser med tyngdpunkt på miljömässigt hållbar stadsutveckling. Etappmålen för stadsgrönska är följande.

- Etappmål om metod för stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer: Kommunerna ska senast 2020 ha tillgång till en utvecklad metod för att ta till vara och integrera stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning i städer och tätorter.
- Etappmål om integrering av stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer: En majoritet av kommunerna ska senast 2025 ta till vara och integrera stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning i städer och tätorter.

Etappmålen om stadsgrönska är enligt regeringens bedömning ett steg på vägen till att nå Generationsmålet och flera miljö kvalitetsmål som är centrala för att säkra en biologisk mångfald och ekosystemtjänster i urban miljö. Enligt regeringen är det framför allt miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö och Ett rikt växt- och djurliv som är relevanta för en hållbar stadsutveckling med fokus på stadsgrönska.

I skrivelsen angav regeringen i frågan om insatser för hållbara transporter att stadsplanering ska styra mot hållbara stadsstrukturer med en effektiv markanvändning. Gång, cykling och kollektivtrafik ska främjas framför personbilstrafik och vara viktiga utgångspunkter för den framtida planeringen av städer. Nämda transportsätt är enligt regeringen yteffektiva och kommer att bli alltmer nödvändiga för att undvika kapacitetsbrist och trängsel i städerna. Med en överflyttning av resor från personbil till gång, cykel och kollektivtrafik minskas resandets miljöpåverkan och klimatpåverkan. Det angavs också att bilen i stor utsträckning har utgjort en norm för städernas transportsystem och för var verksamheter och bostäder har lokaliserats. Framkomlighet och tillgänglighet med bil har varit en prioriterad utgångspunkt. Samtidigt som bilen har medfört fördelar för människors möjligheter till rörlighet har utvecklingen skapat stora problem. Gator, vägar, parkeringsplatser och spåranläggningar tar i dag en betydande andel av städernas begränsade utrymme i anspråk. Infrastrukturen skapar barriäreffekter, splittrar städer och motverkar en sammanhållen och hållbar samhällsstruktur. På grund av miljöpåverkan och trafikstörningar i omgivningen begränsar infrastrukturens utformning användbarheten av stora

områden. Regeringen anförde vidare att det är viktigt att transportinfrastrukturen planeras så att en fungerande grön infrastruktur som binder ihop stadens naturområden bibehålls. Det är också viktigt att bebyggelseutvecklingen planeras så att goda förutsättningar för hållbara transporter skapas. Skrivelsen lades till handlingarna av riksdagen under våren 2018 (bet. 2017/18:CU39, rskr. 2017/18:425, rskr. 2017/18:426).

Stadsmiljöavtal

Stadsmiljöavtalen inrättades av regeringen 2015. Dessa avtal fokuserar på att främja hållbara stadsmiljöer genom att skapa förutsättningar för att en större andel persontransporter i städer ska ske med kollektivtrafik eller cykeltrafik. Inom stadsmiljöavtalet kan kommuner och landsting söka ekonomiskt stöd för att främja hållbara stadsmiljöer. Åtgärderna ska leda till energieffektiva lösningar med låga utsläpp av växthusgaser och bidra till att uppfylla miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö. Regeringen har gett Trafikverket i uppdrag att årligen redovisa hur medlen för stadsmiljöavtal har använts. Redovisningen ska avse beslutade stöd och förväntade resultat samt innehålla en beskrivning av hur arbetet med uppföljning och utvärdering av stadsmiljöavtalens effekter fortskrider.

Vidare har regeringen i den ovannämnda skrivelsen Strategi för levande städer när det gäller stadsmiljöavtalen anført att den förlängt och utökat satsningen på dessa avtal. Stadsmiljöavtalen ska inkludera insatser för hållbara godstransportlösningar i stadsmiljö. Detta omfattar bl.a. klimat- och miljöpåverkande insatser som samlastning och samordnad citylogistik.

I regeringsförklaringen den 21 januari 2019 har regeringen bl.a. angett att stadsmiljöavtalen främjar lokala investeringar för global hållbarhet och att de ska utvecklas och effektiviseras.

Nationell cykelstrategi

Regeringen beslutade under 2017 om satsningen En nationell cykelstrategi för ökad och säker cykling – som bidrar till ett hållbart samhälle med hög livskvalitet i hela landet. Där anges att regeringen vill främja ett ökat och säkert cyklande och att den nationella strategin är en plattform för detta arbete. Strategin anger fem insatsområden: Lyft cykeltrafikens roll i samhällsplaneringen, öka fokus på grupper av cyklister, främja en mer funktionell och användarvänlig infrastruktur, främja en säker cykeltrafik samt utveckla statistik och forskning. Utifrån dessa insatsområden fokuserar strategin bl.a. på fler cykelvänliga kommuner, ökade kunskaper om olika grupper av cyklister, högre prioritet för cykeltrafik i samhällsplaneringen, fler demonstrationsprojekt, en mer funktionell och användarvänlig infrastruktur, anpassad drift och underhåll samt ökad fysisk aktivitet. I anslutning till strategin bereds nu ett antal uppdrag för ökad och säker cykling. Inom ramen för stadsmiljöavtalen kan exempelvis kommuner och landsting söka stöd för investeringar i anläggningar för cykeltrafik.

I anslutning till strategin togs beslut om ett antal regeringsuppdrag för ökad och säker cykling. Uppdragen lämnades bl.a. till Boverket, Tillväxtverket och Trafikverket. Samtliga uppdrag har nu redovisats och för närvarande pågår enligt uppgift från Regeringskansliet ett arbete med att se över slutsatser och rekommendationer från de olika cykeluppdragen.

Planering av städers infrastruktur

Utredningen Samordning för bostadsbyggande har i uppdrag att bl.a. stödja kommuner i planeringen av bostadsexploateringar där förutsättningarna är särskilt komplexa, underlätta för kommuner i arbetet med innovationer för hållbar stadsutveckling, bilda och driva ett nätverk för kommuner som bygger nya stadsdelar och städer, fortsätta arbetet med uppdraget att samordna större samlade exploateringar med hållbart byggande samt analysera för- och nackdelar med att införa en möjlighet till krav på transportplaner i detaljplaneringen för nyetablering av bostäder. Syftet med utredningen är att underlätta kommunernas planeringsprocesser för att få till stånd ett ökat och hållbart bostadsbyggande.

Den 29 mars 2019 lämnade utredningen delbetänkandet Bebyggelse- och transportplanering för hållbar stadsutveckling (SOU 2019:17). I betänkandet redovisas de delar av uppdraget som avsåg en analys av för- och nackdelar med en lagstadgad rätt för kommuner att införa krav på transportplaner i detaljplanering för nyetablering av bostäder enligt PBL. Utredningen anför bl.a. att den anser att fördelarna med en sådan lagstadgad rätt för nämnda krav överväger de nackdelar som finns. Enligt utredningens bedömning är följande fördelar de viktigaste.

- att planer och åtgärder för samordning av bebyggelse och transporter kan främja en likvärdig och transporteffektiv tillgänglighet för olika trafikslag i bebyggelseområden
- att planer och åtgärder för samordning av bebyggelse och transporter kan bidra till bättre effektivitet i samverkan mellan olika planeringsnivåer (lokal, regional och nationell nivå) när det gäller transporter och bebyggelseutveckling.

Enligt utredningens bedömning bör det göras ändringar i PBL som bl.a. främjar likvärdig tillgång för olika trafikslag och som stärker översiktsplanernas strategiska betydelse när det gäller transportsystemets koppling till regional och nationell sektorplanering. Utredningen anför att kraven på transportplaner bör ställas på kommuner och att det inte är lämpligt att införa en bestämmelse i PBL om kommuners rätt att ställa krav på byggaktörer.

En ytterligare delredovisning ska göras den 15 december 2019. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 december 2020.

Parkeringsfrågor

En obebyggd tomt som ska bebyggas ska ordnas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- eller landskapsbilden och till natur- och kulturvärdena på platsen (8 kap. 9 § första stycket PBL). Tomten ska bl.a. ordnas så att det på tomten eller i närheten av den i skälig utsträckning finns lämpligt utrymme för parkering, lastning och lossning av fordon. Om tomten ska bebyggas med byggnadsverk som innehåller en eller flera bostäder eller lokaler för fritidshem, förskola, skola eller annan jämförlig verksamhet ska det på tomten eller i närheten av den finnas en tillräckligt stor friyta som är lämplig för lek och utevistelse. Om det inte finns tillräckliga utrymmen för att ordna både friyta och parkering ska man i första hand ordna friyta (8 kap. 9 § andra stycket PBL). Dessa krav ska även i skälig utsträckning tillämpas om tomten är bebyggd (8 kap. 10 § PBL). Det finns dock vissa möjligheter till undantag för bebyggda tomter.

Bestämmelserna innebär att en kommun kan ställa krav på att byggherren ska säkerställa tillgång till parkering. Det är kommunen som bestämmer vilka parkeringstal som tillämpas.

På uppdrag av regeringen tog Boverket under 2018 fram en vägledning för parkeringstal. Enligt uppdraget skulle Boverket sammanställa, redovisa och tillgängliggöra information och belysa med goda exempel hur användningen av markyta i städer kan effektiviseras och stadsmiljön förbättras genom aktivt användande av parkeringstal som verktyg. I vägledningen anger Boverket att parkeringsfrågor bör behandlas integrerat med den övergripande planeringen i kommunen. I arbetet med översiktsplaneringen bör kommunen ta fram en parkeringspolicy som stöder en planering där gång-, cykel- och kollektivtrafik är normen. Boverket anser också att kommunen bör föra en dialog med byggherrar, fastighetsägare och exploatörer om parkeringsbehov kopplat till kommunens olika delar. Vidare anför Boverket att många kommuner använder sig av s.k. flexibla parkeringstal, vilket innebär att kommunen ger byggherren möjlighet att anlägga färre parkeringsplatser än vad parkeringspolicyn anger. Detta kan enligt Boverket göras om byggherren arbetar med mobilitetsåtgärder som kan anses ge förutsättningar för ett minskat bilinnehav för de boende och även underlätta för alternativa färdmedel. Genom att i detaljplaneringen arbeta med parkeringstal och mobilitetsåtgärder, som t.ex. samutnyttjande av p-platser och väl utformade cykelparkeringar, kan en kommun tillsammans med tillämpningen av flexibla parkeringstal hålla byggkostnader nere. Ett sådant arbete innebär också enligt Boverket att mark frigörs för andra ändamål än för parkering. I vägledningen lämnar Boverket exempel på hur olika kommuner tillämpar flexibla parkeringstal i sin planering.

Januariavtalet

I januariavtalet anges bl. att stadsmiljöavtalen kommer att utvecklas och effektiviseras bl.a. för att främja alternativ till bil i städerna. Andelen som reser med cykel ska öka. Bilpooler ska stimuleras.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2018 behandlade utskottet motionsyrkanden om att det bör göras en översyn av lämpliga styrmedel, t.ex. stadsmiljöavtal och slopad parkeringsnorm för att stimulera samhällsplaneringen. Utskottet noterade att det pågick ett arbete med stadsmiljöavtalen och att arbetet med städers infrastruktur fortlöpte samt att regeringen hade tillsatt en utredning för att analysera för- och nackdelar med att införa en möjlighet till krav på transportplaner i detaljplaneringen för nyetablering av bostäder. Utskottet avstyrkte därför motionsyrkandena (bet. 2017/18:CU16). Riksdagen följde utskottets förslag.

Våren 2017 behandlades yrkanden om bl.a. ekosystemtjänster i betänkandet 2016/17:CU15. Utskottet ansåg att PBL:s bestämmelser gav god grund för att hantera sådana frågor och hänvisade till det då pågående arbetet. Mot den bakgrunden avstyrkte utskottet motionsförslagen. Riksdagen följde utskottets förslag. Under våren 2018 behandlades motsvarande motionsyrkanden förenklat (bet. 2017/18:CU16).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser fortfarande att bestämmelserna i PBL utgör en bra grund när kommunerna ska ta ställning till klimatrelaterade frågor i den fysiska planeringen på olika nivåer. Vidare har regeringen som nämnts i skrivelsen Strategi för levande städer – Politik för en hållbar stadsutveckling bl.a. redovisat etappmål för en hållbar stadsutveckling. Dessa etappmål anger bl.a. att kommunerna senast 2020 ska ha tillgång till en utvecklad metod för att tillvarata och integrera stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid bl.a. planering i städer och tätorter. Dessutom uppställs målet att en majoritet av kommunerna senast 2025 ska ha tagit till vara och integrerat stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid bl.a. planering och byggande av städer och tätorter. Skrivelsen innehåller även frågor om hur transportinfrastrukturen kan planeras och användas för att få till en hållbar stadsstruktur och en fungerande grön infrastruktur. Mot denna bakgrund finner utskottet ingen anledning att vidta åtgärder med anledning av motionsförslagen om vikten av grönska i städers planering. Motionerna 2018/19:2590 (L) yrkande 28 och 2018/19:2779 (MP) yrkandena 26–28 bör därför avslås.

När det gäller motionsförslagen om stadsmiljöavtal och åtgärder som stärker cykeltrafiken konstaterar utskottet att det pågår ett arbete med stadsmiljöavtal och åtgärder som främjar alternativa transportsätt till bilar. Trafikverket har bl.a. ett årligt uppdrag om uppföljning av stadsmiljöavtalen. Dessutom har utredningen Samordning för bostadsbyggande i delbetänkandet Bebyggelse- och transportplanering för hållbar stadsutveckling bedömt att det bör införas vissa förtydliganden i PBL som innebär ett krav på kommunala transportplaner bl.a. i detaljplaneringen. Enligt utredningen skulle ett sådant krav främja likvärdig tillgänglighet för olika trafikslag. Beredning pågår av

förslaget. Vidare har regeringen förlängt och utökat satsningen på stadsmiljöavtalen, vilka kommer att omfatta klimat- och miljöpåverkande insatser som samlastning m.m. samt hållbara godstransporter i stadsmiljö. Inom ramen för den nationella cykelstrategin har flera myndigheter nyligen genomfört en rad cykeluppdrag. Cykling och främjande av cykelpendling är dessutom åtgärder som nämns av regeringen i såväl skrivelsen Strategi för levande städer som regeringsförklaringen från januari 2019, där regeringen anför att cykelpendling ska underlättas.

I januariavtalet anges vidare att stadsmiljöavtalen kommer utvecklas och effektiviseras bl.a. för att främja alternativ till bil i städerna och att andelen som reser med cykel ska öka.

Mot denna bakgrund anser utskottet att det saknas anledning för riksdagen att vidta åtgärder med anledning av motionsförslagen om stadsmiljöavtal och cykelpendling. Motionerna 2018/19:1121 (SD) yrkande 10 och 2018/19:1483 (C) bör därför avslås. Detsamma gäller motion 2018/19:2228 (V) yrkande 2, till den del det avser stadsmiljöavtal.

När det slutligen gäller motionsförslagen om parkeringstal vid bebyggelse noterar utskottet att gällande rätt ger kommunerna en möjlighet att ställa krav på parkering vid bebyggelse om och i den omfattning som kommunerna anser att det behövs. Det är också kommunerna som bestämmer vilka parkeringstal som ska tillämpas vid bebyggelse. Boverket har vidare nyligen redovisat ett uppdrag som syftar till att tillgängliggöra information och belysa med goda exempel hur användningen av markyta kan effektiviseras och stadsmiljön förbättras genom att kommunerna aktivt använder sig av parkeringstalen som verktyg. I vägledningen lämnar Boverket förslag om hur kommunerna kan använda parkeringsfrågor integrerat i planeringen bl.a. för att skapa förutsättningar för ett minskat bilinnehav för de boende och för att underlätta för alternativa färdmedel. Mot denna bakgrund anser utskottet att det inte finns något skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motionsförslagen. Motion 2018/19:2779 (MP) yrkandena 30 och 31 bör därför avslås och motion 2018/19:2228 (V) yrkande 2 bör avslås i övriga delar.

Reglering med detaljplan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om detaljplaneregleringen. Utskottet hänvisar till bl.a. gällande rätt och pågående arbete.

Jämför reservation 15 (M), 16 (V) och 17 (KD) samt särskilt yttrande 3 (C) och 4 (L).

Motionerna

Motioner om privat initiativrätt till detaljplaner

Jan Björklund m.fl. (L) anför i partimotion 2018/19:2590 yrkande 36 att kommunernas planmonopol försvårar för bostadsbyggandet. Privata byggherrar bör kunna ta fram detaljplaner som överensstämmer med aktuell översiktsplan och få den prövad av kommunen. Motionärerna begär därmed ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda hur en privat initiativrätt till detaljplaner för byggherrar bör utformas. Liknande förslag framställs i kommittémotionerna 2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 7 och 2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 3.

Ett ytterligare yrkande om privat initiativrätt till detaljplaner framställs i kommittémotion 2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 65. I denna motion föreslås ett tillkännagivande om att flera kommuner bör få möjlighet att införa privat initiativrätt som försöksverksamhet.

Motioner om en begränsning av detaljplanekravet

I partimotion 2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 44 anføres att detaljplaner inte i onödan bör försvåra för förändringar inom ett befintligt detaljplanlagt område. Bestämmelser som rör utformningen av byggnadsverk och tomter bör upphöra att gälla när genomförandetiden för en detaljplan har löpt ut. För områden som är särskilt värdefulla av historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt bör dock sådana bestämmelser fortsätta att gälla även om genomförandetiden har löpt ut. Ett tillkännagivande begärs om det sagda.

I kommittémotion 2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 9 begärs ett tillkännagivande om att det bör införas enklare regler för områden som inte är detaljplanlagda. Motionärerna anför att översiktsplanernas roll i stället bör stärkas för att förenkla för byggandet.

I kommittémotion 2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 2 anføres att planprocesserna tar mycket lång tid i Sverige och att en orsak till den långa tiden är att detaljplaner kan vara mer detaljerade än vad som är lagstiftarens avsikt. Mycket av det som i dag regleras i en detaljplan skulle kunna regleras övergripande i en översiktsplan och mer detaljerat i ett bygglov. Motionärerna begär därför ett tillkännagivande om att den kommunala översiktsplaneringen

ska stärkas så att kravet på detaljplaner kan minskas och fler byggprojekt kan gå direkt till att prövas i bygglov. Liknande förslag framställs i motion 2018/19:1527 av Lars Hjärmered (M) yrkande 1.

I motion 2018/19:453 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att förkorta och förenkla planprocessen genom att ta bort kravet på detaljplaner. Liknande förslag framställs i motionerna 2018/19:2573 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 10 och 2018/19:2574 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 10.

I motion 2018/19:2521 av Betty Malmberg (M) begärs ett tillkännagivande om en lagändring i PBL som innebär att kommuner får möjlighet att själva inom strandnära områden reglera bebyggelse i detaljplaneprocessen. Liknande förslag framställs i motion 2018/19:2584 av Ida Drougge (M).

Motioner med andra förslag som rör reglering med detaljplan

I kommittémotion 2018/19:2228 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda vilka lämpliga åtgärder som kan vidtas för att stödja kommunernas arbete med en mer långsiktig hållbar markpolitik som syftar till att bryta segregationen på bostadsmarknaden. Motionärerna anser att förslagen som Byggrättsutredningen lämnar i betänkandet Ett snabbare bostadsbyggande (SOU 2018:67) om kortare genomförandetid för detaljplaner, återinförande av de s.k. exploatörsbestämmelserna och en reglering av överenskommelser om tidsplan för byggnadsverk i exploateringsavtal bör genomföras.

Emma Hult m.fl. (MP) anför i kommittémotion 2018/19:2779 yrkande 15 att en god ljudmiljö är viktig både för hälsan och för välbefinnandet. Det handlar inte bara om att begränsa bullernivåer utan också om att minska transporter, sänka hastigheter och åtgärda bullerproblem vid källan genom t.ex. ljudarkitektur, grönska och kvartersbebyggelse. Motionärerna begär därför ett tillkännagivande om att det bör skapas en god ljudmiljö genom detaljplanering, arkitektur och grönska.

I kommittémotion 2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 20 begärs ett tillkännagivande om att betalningsskyldighet för gatukostnader inte bör inträda förrän bygglov har beviljats för kommande byggrätter och om att bereda möjlighet för tioåriga betalningsplaner.

Bakgrund

Allmänt

Det är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark- och vattenområden (1 kap. 2 § PBL). Det innebär att det är kommunen som i princip ensam avgör både om och när en detaljplan ska tas fram och därmed hur mark- och vattenområden får användas och bebyggas (4 kap. 1 § PBL). En planintressent kan inte på egen hand inleda ett detaljplaneärende. Däremot kan den som avser att vidta en åtgärd – som kan förutsätta att en detaljplan antas,

ändras eller upphävs – begära att kommunen lämnar besked om den har för avsikt att inleda en sådan planläggning, s.k. planbesked (5 kap. 2 § PBL).

Krav på reglering med detaljplan m.m.

Bestämmelserna om krav på reglering med detaljplan finns i 4 kap. 2–5 §§ PBL. Kommunen ska enligt 4 kap. 2 § PBL genom en detaljplan pröva ett områdes lämplighet för bl.a. bebyggelse och byggnadsverk samt reglera bebyggelsemiljöns utformning för vissa i lag angivna förhållanden. Bestämmelsen ändrades den 1 januari 2019 till följd av förslagen i propositionen Ett tydligare och enklare detaljplanekrav (prop. 2017/18:167, bet. 2017/18:CU34, rskr. 2017/18:403). Ändringarna syftade till att göra det enklare att bedöma när detaljplan krävs och när detaljplan inte krävs. Ändringarna innebar att kravet på detaljplan för en ny sammanhållen bebyggelse bara gäller bebyggelse med bygglovspliktiga byggnadsverk och om det finns ett behov av planläggning. De omständigheter som har betydelse för bedömningen av om detaljplan krävs framgår av lagtexten både i fråga om uppförande av en ny sammanhållen bebyggelse och i fråga om förändring eller bevarande av en befintlig bebyggelse. Utöver det innebar ändringarna att det, vid bedömningen av om detaljplan krävs för ett nytt bygglovspliktigt byggnadsverk, ska beaktas vilken inverkan som ett byggnadsverk i sig har omgivningen.

Vidare behöver en kommun inte reglera frågorna med en detaljplan om det finns områdesbestämmelser med tillräcklig reglering av angivna frågor (4 kap. 4 § PBL).

I en detaljplan ska en kommun bestämma och ange gränserna för olika platser, bestämma användningen för och utformningen av vissa allmänna platser samt bestämma användningen av kvartersmark och vattenområden (4 kap. 5 § PBL). Kommunen kan även bestämma om vegetation och om markytans utformning och höjdläge (4 kap. 10 § PBL). Kommunen får bestämma frågor som rör bebyggandets omfattning, byggnaders användning, andelen lägenheter av olika slag i bostadsbyggnader och lägenheternas storlek (4 kap. 11 § PBL). Vidare får kommunen reglera åtgärder mot störningar som t.ex. buller. Kommunen får även reglera frågor om bygglov, rivningslov, marklov och fastighetsindelning. Dessutom får kommunen häva strandskyddet för ett område om det finns särskilda skäl för det och om intresset av att ta området i anspråk på det som avses med detaljplanen överväger strandskyddsintresset (4 kap. 12–17 § PBL).

En detaljplan gäller till dess den ändras eller upphävs (4 kap. 38 § PBL). I detaljplanen ska kommunen ange en genomförandetid. Tiden ska bestämmas så att det finns rimliga möjligheter för kommunen att genomföra planen. Tiden får inte vara kortare än fem år och inte längre än 15 år (4 kap. 21 § PBL). Under genomförandetiden för detaljplanen gäller vissa särskilda förutsättningar för att kommunen ska kunna ändra eller upphäva en detaljplan;

bl.a. får planen inte ändras eller upphävas om en fastighetsägare som berörs av den motsätter sig det (4 kap. 39 § PBL).

Gatukostnader

En kommun kan besluta att ägarna av fastigheter inom ett område med detaljplan ska betala kostnaderna för åtgärder som kommunen i egenskap av huvudman för allmänna platser har skyldighet att vidta inom området, t.ex. anlägga eller förbättra en gata eller annan allmän plats eller en annan åtgärd som är avsedd att tillgodose områdets behov av allmänna platser. Kommunen ska besluta om avgränsningen av det område som ska omfattas av fördelningen, vilka kostnader som ska fördelas och grunderna för fördelningen.

En fastighetsägare blir skyldig att betala gatukostnadsersättning när den anläggning som ersättningen avser kan börja användas för avsett ändamål för ägarens fastighet och kommunen begär betalning. Betalningen kan under vissa förutsättningar ske genom avbetalning med minst en tiondel årligen. Vidare kan betalningsvillkoren jämkas om de är alltför betungande för fastighetsägaren. En ny ägare av en fastighet övertar betalningsskyldigheten, dock inte för de belopp som har förfallit till betalning före tillträdesdagen (6 kap. 24–38 §§ PBL).

De tidigare gällande exploatörsbestämmelserna

I 6 kap. PBL fanns tidigare de s.k. exploatörsbestämmelserna som bl.a. innebar att en kommun kunde besluta om att en fastighetsägare utan ersättning skulle upplåta eller avstå från mark eller utrymme som enligt detaljplan var avsedd att ingå som allmän plats. I propositionen En enklare planprocess (prop. 2013/14:126) föreslogs att bestämmelserna skulle upphävas fr.o.m. den 1 januari 2015. Riksdagen beslutade att bifalla förslaget (bet. 2013/14:CU31, rskr. 2013/14:366). I stället infördes bestämmelser om vad som får regleras i ett s.k. exploateringsavtal och vissa förfaranderegler som syftar till att öka transparensen kring genomförandet av detaljplaner. Dessa bestämmelser finns i 6 kap. PBL. Bestämmelserna innebär att kommunen ska tillämpa vissa ersättningsbestämmelser när mark eller annat utrymme tas i anspråk och ska användas för allmän plats eller allmän byggnad.

Riksdagens tillkännagivande om privat initiativrätt till detaljplaner

Riksdagen beslutade om ett tillkännagivande om privat initiativrätt till en detaljplan under våren 2015 (bet. 2014/15:CU10, rskr. 2014/15:180). Utskottet anförde bl.a. följande.

Under de senaste åren har problemen med att tillräckligt snabbt genomföra planläggningen av mark som ansetts vara lämplig för exploatering ofta pekats ut som en av huvudorsakerna till ett otillräckligt bostadsbyggande.

Det handlar då både om att det anses ta för lång tid innan arbetet med en planläggning kan påbörjas och att själva planprocessen sedan drar ut på tiden. [...] Inte sällan har emellertid orsaken till att detaljpanelläggningen fördröjs ansetts vara att många kommuner har otillräckliga resurser för planarbetet. Det kan medföra att önskvärda exploateringar inte kommer till stånd trots att det finns byggherrar som har kapacitet och vilja att påbörja byggprojekten. Det svenska kommunala planmonopolet innebär att berörda fastighetsägare och byggare i dag har mycket begränsade möjligheter att initiera och på olika sätt bidra till arbetet med att ta fram en nödvändig detaljplan.

[...] I flera utredningar har det emellertid gjorts jämförelser mellan planeringsprocessen i Sverige och i andra jämförbara länder där det svenska regelsystemet fortfarande framstår som mindre flexibelt i vissa avseenden. Utskottet anser att det därför finns skäl att pröva de möjligheter till en utveckling av regelsystemet som uppmärksammats i dessa sammanhang. [...]

Som framgått ovan övervägdes möjligheten att införa bestämmelser om en privat initiativrätt i plan- och bygglagstiftningen av Plangenomförandeutredningen. [...] Utredaren ansåg att det visserligen fanns goda skäl att stärka den privata initiativrätten i fråga om detaljpanelläggning, men att flera av utredningens andra förslag gjorde att en sådan reform inte var lika angelägen. Utredaren syftade då bl.a. på förslag om ökade möjligheter att exploatera nya områden direkt genom bygglov utan att först upprätta en detaljplan, samt om att planbestämmelser i befintliga detaljplaner ska upphöra att gälla efter genomförandetiden. Som framgått tidigare i betänkandet kom emellertid dessa förslag sedermera inte att leda fram till någon lagändring i samband med riksdagens beslut om ett antal ändringar i PBL våren 2014 (prop. 2013/14:126, bet. 2013/14:CU31, rskr. 2013/14:366).

Utskottet anser mot den redovisade bakgrunden att det finns skäl att nu åter överväga möjligheten att införa en rätt till privata initiativ vid detaljpanelläggning i den svenska plan- och bygglagstiftningen. Utgångspunkten för övervägandena bör vara att utforma förslag till regler som med ett bibehållande av grunderna i det kommunala planmonopolet ger större möjlighet för en exploatör att initiera ett planeringsarbete eller att själv bidra till att en plan tas fram som sedan kan prövas och genomföras i vanlig ordning. Regeringen bör således låta utreda hur regler som medger en sådan privat initiativrätt till detaljplan kan utformas och därefter återkomma till riksdagen med förslag i frågan.

Pågående arbete

Privat initiativrätt till detaljplaner

Översiktsplaneutredningen har i slutbetänkandet Privat initiativrätt – Planintressentens medverkan vid detaljpanelläggning (SOU 2019:9) föreslagit bl.a. en ny bestämmelse i PBL om att kommunen – om det har begärts av planintressenten – i ett planbesked ska redovisa sin bedömning av vilket planeringsunderlag som kan behövas för detaljpanelläggning. Utredningen konstaterar att ett sådant planbesked skulle bidra till att det går snabbare att ta fram förslaget till detaljplan och till att kommunala planeringsresurser används på ett bättre sätt. Utredningen föreslår även en bestämmelse i PBL som innebär att kommunen, på planintressentens begäran och om planintressenten beviljas

positivt planbesked, i planbeskedet ska medge att planintressenten får inhämta yttrande från länsstyrelsen. Den sistnämnda bestämmelsen skulle innebära att länsstyrelsen ska yttra sig över vilka planeringsunderlag som behövs för att kunna ta ställning till hur den planläggning som planbeskedet avser förhåller sig till de ingripandegrunder som finns i lag. Med ingripandegrunder menas hur planläggningen kan påverka riksintressen, miljö- och kvalitetsgrunder och strandskydd, men också frågor om t.ex. risken för olyckor, översvämning och erosion. Utredningen konstaterar att omfattningen av yttrandet får bero på omständigheterna i det enskilda planbeskedet.

Vidare föreslår utredningen bl.a. en ändring som innebär att det av lagen ska framgå att planeringsunderlag får upprättas av någon annan än en kommun. Det handlar om enskilda planintressenter, men det kan även vara länsstyrelsen och andra förvaltningsmyndigheter. Utredningens förslag har remitterats och bereds inom Regeringskansliet.

En utvecklad översiktsplanering

Översiktsplaneutredningen har i delbetänkandet En utvecklad översiktsplanering – Att underlätta efterföljande planering (SOU 2018:46 del 1) bl.a. lämnat förslag om översiktsplanering som enligt utredningen bidrar till en återkommande aktualisering och kontinuitet av översiktsplaneringen. Bland förslagen finns rutiner som säkerställer att planeringen diskuteras kontinuerligt genom att kommunerna ska ha en planeringsstrategi som ska antas senast 15 månader efter ett ordinarie val. Förslaget innebär att det bl.a. förutsätts att kommunfullmäktige i planeringsstrategin har bedömt om översiktsplanen helt eller delvis är aktuell. Har fullmäktige inte antagit en planeringsstrategi inom 15 månader efter ordinarie val upphör planen att vara aktuell. Kommunen kan enligt förslaget i planeringsstrategin besluta om att översiktsplanen delvis behöver revideras utan att översiktsplanens aktualitet som helhet påverkas. Utredningen anför att en kontinuerlig prövning av frågan om huruvida en översiktsplan är aktuell kommer att bidra till att det finns bättre underlag och bättre stöd för detaljplaneprocesserna i kommunerna. Utredningens förslag har remitterats och beredning pågår inom Regeringskansliet. Regeringen har aviserat att den under våren 2019 kommer att överlämna en proposition med anledning av förslagen till riksdagen.

Återinförande av de s.k. exploatörsbestämmelserna m.m.

Byggrättsutredningen har i betänkandet Ett snabbare bostadsbyggande (SOU 2018:67) bl.a. lämnat ett förslag om återinförande av de tidigare gällande exploatörsbestämmelserna. Utredningen anför att de huvudsakliga skälen för att ta bort bestämmelserna var att de sällan tillämpades och att de ansågs vara för komplicerade. Den bakomliggande utgångspunkten var enligt utredningen att byggherren stod i en stark beroendeställning till kommunerna och att kommunerna därför ställde för långtgående villkor. Synsättet om maktobalans grundade sig enligt utredningen på att kommunerna har planmonopol och

därför ensidigt kan bestämma om privat mark ska planläggas eller inte samt att kommunerna kan villkora ett exploateringsavtal med att planen antas. Om exploatören inte accepterade villkoren i avtalet skulle kommunen kunna låta bli att anta detaljplanen. Detta synsätt bör enligt utredningen ses i ljuset av att maktförhållandena kan skilja sig åt beroende på flera olika faktorer som t.ex. geografiska förhållanden och intresset av bebyggelse.

Utredningen föreslår som nämnts ett återinförande av exploatörsbestämmelserna genom att kommunerna efter beslut av länsstyrelsen ska ha en möjlighet att lösa in mark utan ersättning för allmänna platser och mark avsedd för byggnadsverk för vård, utbildning eller omsorg. En förutsättning bör enligt utredningen vara att marken behövs för en ändamålsenlig användning av området och att det kan anses skäligt med hänsyn till den nytta som ägaren kan väntas få av planens genomförande och med hänsyn till omständigheterna i övrigt. Utredningen anför som skäl för förslaget bl.a. att det inte är rimligt att kommuner kan tvingas betala 125 procent i ersättning för mark avsedd för allmän plats eller allmänna byggnader som skola när de uppstår som en följd av bebyggelsen. Tillgången till dessa allmänna platser och skolor m.m. ökar enligt utredningens bedömning stadsdelens attraktionskraft.

Utredningen föreslår också att de nuvarande bestämmelserna om genomförandetid för detaljplaner ska ändras till 3–15 år. Utredningen anför att en sådan ändring skulle möjliggöra för kommunerna att bestämma kortare genomförandetid när det finns skäl för det, vilket det t.ex. kan finnas för ett område med enklare förutsättningar. Dessutom föreslår utredningen bl.a. en uttrycklig reglering om att det är tillåtet att ha överenskommelser om tidsplan för byggnadsverk i ett exploateringsavtal. Utredningen anför att förtydligandet skulle innebära en kodifiering i lag av vad som redan gäller. Betänkandet har remitterats och beredning pågår inom Regeringskansliet.

Boverkets vägledning för akustisk design

Boverket arbetar med vägledningar för bl.a. akustisk design som hjälpmedel för att begränsa oönskade ljud och förstärka positiva ljud. Enligt Boverket finns det åtgärder som kan vidtas både vid planering av ny bebyggelse och vid förbättring av befintliga miljöer. Boverket nämner att akustisk design t.ex. kan vara att planera in olika slags ”gröna” åtgärder som bygger på ekosystemtjänster, och att använda absorberande material eller ljudinstallationer för att förbättra ljudmiljön så att den blir en tillgång och inte ett hinder i planeringen. Andra exempel som nämns är att i planeringen för bebyggelse beakta takens form och egenskaper eftersom dessa kan minska eller dämpa ljudets utbredning. Även markens egenskaper kan dämpa trafikbuller. Som exempel på åtgärder som kan tas med i planeringen för att dämpa oönskade ljud eller ljudnivåer nämns växtbeklädda väggar, skärmar med planter, sedumtak och gräsbevuxna spår.

Januariavtalet

I januariavtalet anges att det kommer att genomföras omfattande regelförenklingar för att förenkla och förkorta planprocessen och därmed göra byggandet snabbare och billigare. I januariavtalet aviseras att det bl.a. kommer att införas enklare regler för byggnation utanför detaljplanelagt område samt nya regler om utökade möjligheter för privat initiativrätt med bibehållet kommunalt ansvar för översiktsplanering, planbeslut och bostadsförsörjning.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om privat initiativrätt till detaljplaner, begränsning av detaljplanekravet och gatukostnader har behandlats av utskottet vid flera tillfällen tidigare. Under våren 2017 föreslog utskottet att riksdagen skulle avslå sådana motionsförslag bl.a. med hänvisning till pågående arbete och gällande rätt (bet. 2016/17:CU15). Riksdagen följde utskottets förslag.

Liknande motionsyrkanden behandlades i förenklad form av utskottet senast under våren 2018. Utskottet avstyrkte yrkandena med hänvisning till sitt tidigare ställningstagande. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2017/18:CU16).

Utskottets ställningstagande

Som utskottet framhållit tidigare i betänkandet är det viktigt att planprocessen och de bestämmelser som styr planering och planeringsunderlagen inte i onödan försvårar för att bygga bostäder.

När det gäller frågan om privat initiativrätt till detaljplan finns det nu förslag från Översiktsplaneutredningen i slutbetänkandet Privat initiativrätt – Planintressentens medverkan vid detaljplaneläggning (SOU 2019:9) som för närvarande bereds inom Regeringskansliet. Vidare anges i januariavtalet att det ska föreslås nya regler om utökade möjligheter för privat initiativrätt med bibehållet kommunalt ansvar för översiktsplanering, planbeslut och bostadsförsörjning. Utskottet förutsätter därmed att regeringen aktivt arbetar med frågan och återkommer med förslag till riksdagen i enlighet med riksdagens tidigare tillkännagivande. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motionerna 2018/19:2428 (C) yrkande 7, 2018/19:2590 (L) yrkande 36, 2018/19:2831 (M) yrkande 3 och 2018/19:2914 (KD) yrkande 65 avslås.

När det gäller motionsförslagen om begränsning av detaljplanekravet konstaterar utskottet att det genom lagstiftningsärendet Ett tydligare och enklare detaljplanekrav genomfördes vissa förtydliganden av kravet på detaljplan som begränsar detaljplanekravet. Ändringarna som infördes i PBL den 1 januari 2019 innebär att det blir enklare för kommunerna att bedöma när en detaljplan krävs och när en detaljplan inte krävs. Vidare pågår beredning inom Regeringskansliet av de förslag som Översiktsplaneutredningen har lämnat i delbetänkandet En utvecklad översiktsplanering (SOU 2018:46) om de regler som rör översiktsplanering och som enligt utredningen kan bidra till

ett bättre stöd i detaljplaneringen. Regeringen har aviserat en kommande proposition om översiktsplanering under våren 2019. Dessutom ska det enligt januariavtalet genomföras omfattande regelförenklingar för att förenkla och förkorta planprocessen och därmed göra byggandet snabbare och billigare. Mot denna bakgrund bör även motionerna 2018/19:453 (SD) yrkande 2, 2018/19:1527 (M) yrkande 1, 2018/19:2428 (C) yrkande 9, 2018/19:2521 (M), 2018/19:2573 (M) yrkande 10, 2018/19:2574 (M) yrkande 10, 2018/19:2584 (M), 2018/19:2590 (L) yrkande 44 och 2018/19:2831 (M) yrkande 2 avstyrkas.

När det gäller motionsförslaget om bl.a. återinförande av exploatörsbestämmelserna konstaterar utskottet att Byggrättsutredningen har lämnat förslag i de frågor som motionärerna efterfrågar. Förslagen bereds inom Regeringskansliet. Utskottet, som inte anser att det finns skäl att föregripa det pågående arbetet, avstyrker därför motion 2018/19:2228 (V) yrkande 1.

När det sedan gäller motionsförslaget om möjligheterna att skapa en god ljudmiljö genom bl.a. detaljplanering ger gällande rätt vissa möjligheter att i detaljplanering vidta åtgärder som begränsar bullernivåer. Boverket har vidare i sin vägledning lämnat förslag på åtgärder som kommunerna kan vidta i detaljplaneringen för att dämpa oönskade ljud. Utskottet finner därför ingen anledning att vidta någon åtgärd med anledning av motionsförslaget. Utskottet föreslår därför att motion 2018/19:2779 (MP) yrkande 15 avslås.

Utskottet ser inte heller någon anledning att föreslå något initiativ från riksdagen med anledning av motionsförslaget om gatukostnader och avstyrker därför även motion 2018/19:2914 (KD) yrkande 20.

Regionplanering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om regionplanering. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 18 (V).

Motionerna

I partimotion 2018/19:410 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 10 begärs ett tillkännagivande om att regional fysisk planering bör införas i fler län än Stockholms och Skåne län.

Emma Hult m.fl. (MP) begär i kommittémotion 2018/19:2779 yrkande 2 ett tillkännagivande om att det bör införas en struktur för byggande och planering som innebär att behovet av bostäder för alla mäts och fördelas på regional nivå.

Markus Wiechel (SD) anför i motion 2018/19:453 yrkande 5 att den strategiska översiktsplaneringen bör ligga på regional nivå snarare än kommunal nivå för att stärka bostadsförsörjningen. Motionären begär ett tillkännagivande om det sagda.

Bakgrund

Med anledning av propositionen En ny regional planering (prop. 2017/18:266) infördes nya bestämmelser om regional fysisk planering i 7 kap. PBL. Ändringarna innebär i huvudsak följande. Den regionala fysiska planeringen ska omfatta frågor av betydelse för den fysiska miljön som angår två eller flera kommuner i ett län. Sådan planering ska ske i Stockholms län och i Skåne län. Landstinget är ansvarigt för den regionala fysiska planeringen inom sitt län. Uppgifterna innefattar bl.a. att anta en regionplan. En sådan plan ska ange de grunddrag för användningen av mark- och vattenområden och riktlinjer för lokaliseringen av bebyggelse och byggnadsverk som har betydelse för länet. Planen ska även ge vägledning för beslut om översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser. Av regionplanen ska det vidare framgå hur hänsyn har tagits till och hur planen har samordnats med andra nationella, regionala och kommunala planer och program.

Den bindande regleringen av markens användning och av bebyggelsen inom en kommun görs genom en detaljplan eller av områdesbestämmelser. Om en detaljplan avviker från en översiktsplan ska det i detaljplanen anges på vilket sätt den gör det och skälen för avvikelsen. All planläggning ska vidare enligt PBL, med hänsyn till natur- och kulturvärden, miljö- och klimataspekter samt mellankommunala och regionala förhållanden, främja bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet. De kommunala riktlinjerna för bostadsförsörjning ska vara vägledande enligt lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. I PBL anges dessutom att det av översiktsplanen ska framgå hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder. Redovisningen kan anpassas till kommunens situation när det gäller bostadsförsörjning (se prop. 2013/14:59 s. 33). Kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen och det behov av bostäder som identifierats i riktlinjerna ska därmed påverka översiktsplanen. Översiktsplanen blir således ett verktyg för att genomföra kommunens intentioner när det gäller bostadsförsörjningen. Bestämmelsen i PBL innebär att översiktsplanen ska återspegla bostadsförsörjningsbehovet genom ställningstaganden i den fysiska planeringen (se prop. 2013/14:59 s. 22 f.).

Riksdagens tillkännagivande

I samband med beredningen av den ovannämnda propositionen En ny regional planering beslutade riksdagen om ett tillkännagivande om att regeringen bör ta nödvändiga initiativ för att fler län ska omfattas av regional fysisk planering (bet. 2018/19:CU2, rskr. 2018/19:31). I betänkandet anförde utskottet bl.a. följande.

Utskottet instämmer i regeringens bedömning om vikten av att underlätta en samordning mellan det kommunala ansvaret enligt plan- och bygglagen för planering av mark- och vattenområden och de regionala aktörernas uppdrag att utreda och planera frågor av betydelse för länets fysiska miljö.

Som regeringen har påpekat bidrar en sådan samordning till förbättrad fysisk planering.

Utskottet delar också regeringens bedömning att regional fysisk planering bör införas i fler län när det finns behov av och förutsättningar för sådan planering, och att det är viktigt att eftersträva en enhetlig reglering av regional fysisk planering i hela landet.

Enligt utskottets mening bör regeringen ta nödvändiga initiativ för att vidareutveckla reformen till att omfatta fler län, utöver Stockholms län och Skåne län. Regeringen bör inom ramen för detta arbete ha en direkt och kontinuerlig dialog med berörda parter. Det bör i arbetet beaktas att det på vissa platser finns samordningsförbund med ett ansvar för inomregional planering och miljö- och samhällsbyggnad. Regeringen bör på ett tydligare sätt belysa hur dessa befintliga samordningsförbund kan fortsätta att verka inom ramen för en utvidgning av reformen.

Pågående arbete

Utredningen om kommunal planering för bostäder har i betänkandet Ett gemensamt bostadsförsörjningsansvar (SOU 2018:35) föreslagit ett helt nytt arbetssätt för att få staten och kommunerna att ta ett gemensamt ansvar, skapa en samsyn kring vad bostadsbristen består i och hur den ska lösas på alla nivåer i det offentliga Sverige. Arbetssättet ska enligt utredningens bedömning innebära att Boverket, länsstyrelserna, regionerna och kommunerna har viktiga roller. Alla aktörer kan och förväntas bidra till att fortlöpande skärpa och förfina bilden av bostadsbristens omfattning och vilka insatser som är effektiva för att åtgärda den. Samtidigt gör utredningen bedömningen att regeringen bör vidta ett flertal åtgärder för att öka kunskaperna om den faktiska bostadssituationen och skapa möjligheter att följa förändringar via statistik. I centrum för detta arbetssätt återfinns enligt utredningens förslag regionerna. I betänkandet använder utredningen begreppet regioner i stället för landsting eftersom samtliga landsting förutsätts ha ansvar för regionalt utvecklingsarbete fr.o.m. den 1 januari 2019 och eftersom termen regioner används för att beskriva detta ansvar.

För att reglera det gemensamma arbetssättet föreslår utredningen att det införs en ny bostadsförsörjningslag med en kompletterande förordning. Enligt förslaget tilldelas Boverket, länsstyrelserna, regionerna och kommunerna ett ansvar för att arbeta med att lösa bostadsbristen. Enligt utredningens förslag ska Boverket definiera och fortlöpande beskriva omfattningen av bostadsbristen på nationell nivå och länsnivå. Boverket ska dessutom kvantifiera bostadsbristen i ekonomiska termer och genomföra utvärderingar av insatser mot bostadsbristen. Baserat på Boverkets bedömningar ska regionerna göra en analys av bostadsbristen i respektive län. I arbetet ska kommunerna och länsstyrelsen ges möjlighet att bidra med underlag. I analysen ska även relevanta nationella och regionala planer vägas in. Regionerna ska bjuda in kommunerna och länsstyrelsen till ett årligt dialogmöte där regionens analys, kommunernas bedömningar och insatser respektive länsstyrelsens resurser och prioriteringar är fasta punkter på dagordningen.

Betänkandet har remitterats och beredning av förslagen pågår i Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Under hösten 2018 beslutade riksdagen på utskottets förslag om ett tillkännagivande till regeringen om att vidareutveckla reformen om regionplanering till att omfatta fler län, utöver Stockholms län och Skåne län. Utskottet är alltjämt av uppfattningen att det kan finnas förutsättningar och behov av att hantera frågor som rör bostadsförsörjning inom regional fysisk planering inom fler län. Med hänsyn till den korta tid som förflutit sedan tillkännagivandet finns det dock ingen anledning för riksdagen att redan nu vidta ytterligare åtgärder. Utskottet avstyrker därför motion 2018/19:410 (V) yrkande 10.

När det gäller motionsförslagen om fördelning av bostadsbyggande på regional nivå konstaterar utskottet att Utredningen om kommunal planering för bostäder i betänkandet Ett gemensamt bostadsförsörjningsansvar har lämnat förslag som syftar till att skapa ett nytt arbetssätt för staten och kommunerna att hantera bostadsbristen. Bland utredningens förslag finns införandet av en ny bostadsförsörjningslag med en ny ordning för hur ansvaret för arbetet med att lösa bostadsbristen ska fördelas mellan Boverket, länsstyrelserna och regionerna. Utredningens förslag bereds inom Regeringskansliet. Utskottet, som inte finner någon anledning att föregripa resultatet av detta arbete, avstyrker även motionerna 2018/19:453 (SD) yrkande 5 och 2018/19:2779 (MP) yrkande 2.

Krav vid ny- eller ombyggnation av bostäder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om regelförenklingar om byggnaders utformningskrav och tekniska egenskaper. Utskottet hänvisar till bl.a. pågående arbete.

Jämför reservation 19 (M), 20 (KD) och 21 (L).

Motionerna

Jan Björklund m.fl. (L) föreslår i partimotion 2018/19:2590 ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda huruvida vissa hustyper kan godkännas generellt för nybyggnation efter en särskild prövning mot byggnormen (yrkande 37). Liknande förslag framställs i motion 2018/19:333 av Markus Wiechel (SD) yrkande 5.

Vidare föreslår Jan Björklund m.fl. (L) i partimotion 2018/19:2590 även ett tillkännagivande om behovet av regelförenklingar som gör det möjligt att bygga små bostäder med kompakt planlösning, dvs. mikrobostäder

(yrkande 38). Motionärerna föreslår dessutom regelförändringar som innebär att små lägenheter får byggas utan krav på förrådsutrymmen (yrkande 39).

Mats Green m.fl. (M) föreslår i kommittémotion 2018/19:2831 att det införs betydande lättnader av de tekniska egenskapskrav och utformningskrav som ställs vid ombyggnation till bostäder (yrkande 23). Motionärerna föreslår även ett tillkännagivande om regelförändringar som gör att det blir enklare att bygga om och använda lokaler som bostäder. Motionärerna anser att de tekniska egenskapskraven för byggnation av bostäder behöver förenklas och göras om så att de genom undantag medger bättre förutsättningar för att bygga om lokaler till bostäder (yrkande 37).

Larry Söder m.fl. (KD) begär i kommittémotion 2018/19:2914 en utredning av möjligheterna att staten, genom Boverket, upphandlar delar av det tänkta beståndet från småhustillverkare och erbjuder småhusen till fast pris. Det skulle vara fråga om mindre och enklare småhus där det ställs enklare krav för byggnationen, och därmed kan priserna hållas nere (yrkande 16).

Motionärerna anför även att dagens regler om utformning och standard vid nybyggnation av bostäder fördyrar byggprojekt och motsvarar inte bostäder som efterfrågas av bostadskonsumenten. I stället för dyra och generella standardmått i bostadsutformningen bör det finnas utrymme för andra lösningar som kan anpassas individuellt. Motionärerna begär därför ett tillkännagivande om att reglerna för utformning av bostäder ändras (yrkande 25).

I motion 2018/19:1309 av Magnus Manhammar (S) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om behovet av att utreda hur privatpersoners hantering av asbest kan regleras på ett lämpligt sätt vid byggnation av bostäder så att skador från asbest kan förebyggas.

Bakgrund

Bestämmelser om byggnadsverks utformning och tekniska egenskaper finns i 8 kap. PBL. Inledningsvis anges vilka krav i fråga om utformning som byggnadsverk ska uppfylla. Dessa krav är bl.a. att en byggnad ska ha lämplig utformning och vara tillgänglig för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga. Byggnader ska enligt 8 kap. 4 § PBL ha tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om t.ex. skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljön samt lämplighet för det avsedda ändamålet.

De tekniska egenskapskraven prövas och behandlas vid tekniskt samråd och startbesked. De egenskapskrav som anges i lagen preciseras närmare i 3 kap. plan- och byggförordningen (2011:338), fortsättningsvis PBF. Med skydd med hänsyn till hygien avses att åtgärder bör vidtas för att minska risken för sjukdomar och ohälsa som kan orsakas av byggnaden, dess grundläggning och dess tekniska installation. Det kan exempelvis vara farliga partiklar i luften såsom asbest. Med lämplighet för det avsedda ändamålet menas exempelvis att bostäder i skälig utsträckning ska ha avskiljbara utrymmen för sömn och vila, samvaro, matlagning, måltider, hygien och förvaring. Bostäderna ska

med hänsyn till användningen även ha inredning och utrustning för matlagning och hygien.

Bestämmelser om undantag från utformnings- och egenskapskrav på byggnadsverk finns i 8 kap. 6–8 §§ PBL. Kraven på tillgänglighet och användbarhet gäller inte i fråga om följande.

- arbetslokaler, om det är obefogat att med hänsyn till arten av den verksamhet som lokalen är avsedd för att ställa sådana krav
- fritidshus med högst två bostäder
- tillgänglighet för en- och tvåbostadshus, om det med hänsyn till terrängen inte är rimligt att uppfylla kraven.

Det får vidare göras avsteg från utformningskraven i vissa fall. Detta gäller exempelvis för byggåtgärder som inte är lov- eller anmälningspliktiga. Det får även göras avsteg göras för bostäder på högst 35 kvadratmeter från krav om bl.a. vind.

Allmänna råd och vägledning till utformningskraven i PBL och PBF anges i Boverkets byggregler (fortsättningsvis BBR). När det gäller bostäders utformning är råden anpassade efter bostadens storlek. Vad gäller grundkravet om avskiljbara ytor för daglig samvaro, sömn och matlagning anges exempelvis att det för bostäder större än 35 kvadratmeter men högst 55 kvadratmeter är tillräckligt att antingen rummet för sömn och vila eller rummet för matlagning är en avskiljbar del av ett rum (avsnitt 3).

Pågående arbete

Kommittén för modernare byggregler har bl.a. fått i uppdrag att genomföra en systematisk och grundlig översyn av 8 och 10 kap. PBL, 3–5 och 7 kap. PBF, BBR, Boverkets föreskrifter om tillämpning av europeiska konstruktionsstandarder och de standarder dessa hänvisar till. Syftet är att modernisera regelverket och därmed gynna ökad konkurrens och ökat byggande. Kommittén ska även utreda regelverkets ändamålsenlighet, effektivitet och omfattning. Vidare lämnar kommittén löpande förslag om Boverkets föreskrifter om byggregler. Uppdraget ska i denna del redovisas i samband med slutbetänkandet senast den 13 december 2019.

Utskottets ställningstagande

Kommittén för modernare byggregler har i uppdrag att genomföra en systematisk och grundlig översyn av regelverket för tekniska utformningskrav och egenskapskrav. Utskottet finner därför inte anledning att föregripa resultatet av detta arbete och föreslår att motionsförslagen om regelförenklingar om utformningskrav för byggnadsverk avslås.

Vad gäller frågan om hantering av farliga partiklar såsom asbest, konstaterar utskottet att gällande rätt reglerar de krav och åtgärder som gäller

för att minska risken för sjukdomar och ohälsa orsakad av sådana farliga luftburna partiklar.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet samtliga motionsförslag som behandlas i detta avsnitt.

Regler och krav för ett hållbart och innovativt byggande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om regler och krav för ett hållbart och innovativt byggande. Utskottet hänvisar till bl.a. pågående arbete.

Jämför reservation 22 (M) och 23 (SD) samt särskilt yttrande 5 (C) och 6 (L).

Motioner om krav på klimatdeklaration

Jan Björklund m.fl. (L) anför i partimotion 2018/19:2590 att såväl Boverket som byggbranschen förespråkar att det införs regler som innebär att nya byggnader ska klimatdeklareras. Motionärerna anför att de stora byggbolagen skulle klara att leva upp till ett krav som innebär att de åläggs att beräkna och redovisa den klimatpåverkan som aktuell nybyggnation bedöms ha under produktionsfasen. Motionärerna begär ett tillkännagivande om att utreda utformningen av ett krav på klimatdeklaration i lag (yrkande 27). Liknande förslag lämnas i kommittémotion 2018/19:2779 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 19.

Motioner om andra regelförändringar för minskad klimatpåverkan

Jan Björklund m.fl. (L) begär i partimotion 2018/19:2590 yrkande 26 ett tillkännagivande om klimatpåverkan från bygg- och fastighetssektorn. Motionärerna hänvisar till det dokument, Färdplan för en klimatneutral och konkurrenskraftig byggsektor, som har tagits fram av ledande aktörer inom bygg- och anläggningsbranschen. Motionärerna delar uppfattningen att offentlig upphandling bör användas som en motor i klimatomställningen, samtidigt som detta i första hand måste ske genom effektiva och generella krav som används enhetligt vid upphandling i hela landet. Arbetet med att minska klimatpåverkan från bygg- och fastighetssektorn måste hänga ihop med den övergripande klimatpolitiken. Utöver styrmedel behövs regelförändringar som successivt driver på utvecklingen mot klimatneutrala lösningar i byggandet.

I kommittémotion 2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 29 begärs ett tillkännagivande om energieffektivt boende. Motionärerna anför att lägenheter bör byggas så energieffektivt som möjligt och att det bör utredas hur energikostnaderna kan minska genom effektivare sätt att förbruka el och värme.

Liknande förslag om energieffektivt byggande framställs i kommittémotion 2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 15. I motionen anför även att byggandet av bostäder bör vara hållbart. Det är enligt motionärerna viktigt att varje använt materialslag nyttjas optimalt och att det finns regelverk som ger goda förutsättningar att beakta miljöpåverkan och funktion. Exempelvis bör användandet av trä som byggmaterial och i konstruktioner utvecklas medan cementindustrin behöver minska sin klimatpåverkan radikalt.

I kommittémotion 2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 28 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör möjliggöra och stimulera till fler undantag från kraven i PBL som främjar innovativt byggande. Motionärerna anför att en väl fungerande marknad stimulerar ny och effektiv teknik. Utöver regler som främjar innovativt byggande behövs även fler undantag som främjar utvecklingen eller användningen av t.ex. byggmaterial.

I kommittémotion 2018/19:2779 av Emma Hult m.fl. (MP) begärs ett tillkännagivande om att det bör införas ett nationellt myndighetsråd för byggstandarder. Rådet bör ledas av Boverket och ha till uppgift att effektivisera och stärka myndigheternas standardisering av byggprodukter (yrkande 4). Motionärerna föreslår även att det ska införas krav på att det för de hus som byggs inte enbart beräknas energiåtgång utan också visas att den verkliga energiåtgången överensstämmer med den som räknats ut i förväg (yrkande 21). Dessutom bör det införas ett energikrav på det befintliga byggnadsbeståndet, och regeringen bör även få i uppdrag att utreda hur åtgärderna för att nå kraven bäst kan finansieras (yrkande 22). Vidare bör regeringen få i uppdrag att utreda effekterna av ekonomiska styrmedel och vilka sådana styrmedel som skulle kunna leda till en högre återanvändning av byggmaterial vid byggnation (yrkande 24). Tillkännagivanden begärs om det sagda.

I motion 2018/19:333 av Markus Wiechel (SD) föreslås att det bör införas ett energiklassningssystem genom nationella energikrav vid byggande av bostäder (yrkande 2). Motionären begär även att bestämmelserna om zonindelning som finns i Boverkets byggregler avskaffas så att det går att bygga samma typhus i hela landet (yrkande 4). Tillkännagivanden begärs om det sagda.

Bakgrund

Bestämmelser om byggnadsverks utformning och tekniska egenskaper finns i 8 kap. PBL. Att kraven i bestämmelserna är uppfyllda prövas vid bl.a. lovansökan. Byggnader ska enligt 8 kap. 4 § PBL ha tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om bl.a. energihushållning och värmeisolering. Egenskapskraven preciseras närmare i PBF. Energihushållning innebär i korthet att byggnader ska vara försedda med en väl isolerad klimatskärm och ett ventilations- och uppvärmningssystem som är välavpassat. Det är också viktigt att byggnadens planlösning tillåter att anordningarna för värme och ventilation utan större förändringar kan anpassas till skilda energislag. I detta

hänseende kan kommunen under vissa förhållanden ställa krav på exempelvis fönstrens placering. För att uppfylla kravet på energihushållning och värmeisolering ska en byggnad enligt 3 kap. 14 § PBF bl.a. ha en mycket hög energiprestanda (nära-nollenergibyggnad). Den sistnämnda bestämmelsen har en ny lydelse sedan den 1 april 2017. Ändringarna i förordningen innebär att bestämmelsen definierar det övergripande ramverket för nära-nollenergibyggnader.

I BBR finns vägledning och allmänna råd för tolkning av bl.a. nämnda bestämmelser i PBL och PBF om nära-nollenergi (avsnitt 9). BBR, som i nu aktuell del har ny lydelse från den 1 januari 2019, innehåller bl.a. en systemgräns för levererad energi och vissa primärenergifaktorer för t.ex. el och fjärrvärme m.m. De klimatzoner som tidigare fanns i BBR har genom denna ändring ersatts av geografiska justeringsfaktorer på kommunnivå.

Vad gäller frågan om klimatdeklarationen finns det inte i dag någon lag som ställer krav på underlag som visar utsläpp av växthusgaser från byggnader under byggskedet eller under användningsskedet.

Pågående arbete

Klimatdeklaration

Boverket har i rapporten Klimatdeklaration av byggnader – Förslag på metod och regler (2018:23) föreslagit att det införs regler med krav på en klimatdeklaration av byggnader. Myndigheten anför att syftet med klimatdeklarationen är att minska klimatpåverkan från byggnader som uppförs. Att införa ett krav på klimatdeklaration är vidare ett sätt att styra mot ökat lärande om livscykelanalyser. Förslaget innebär att en miniminivå av klimatdeklarationer för byggnader ska införas för i princip samtliga byggnader. Kravet föreslås bli genomfört i olika etapper för olika byggnadstyper, och reglerna bedöms vara på plats tidigast 2021. Vidare föreslår myndigheten att staten ska finansiera framtagandet av en nationell databas med generiska klimatdata för byggsektorn och att Naturvårdsverket bör få i uppdrag att, i samråd med Boverket och Trafikverket, utveckla och långsiktigt förvalta denna databas. Rapporten har remitterats, och remisstiden gick ut den 15 december 2018. Beredning pågår inom Regeringskansliet.

Byggstandardisering

Kommittén för modernare byggregler har i betänkandet Nystart för byggstandardiseringen genom stärkt samverkan (SOU 2017:106) gjort en översyn av dagens svenska standardiseringssystem inom byggområdet. Sammanfattningsvis konstaterar kommittén att det egentliga grundproblemet med byggstandardisering är bristande samverkan. Kommittén lämnar i betänkandet tre konkreta förslag.

Kommitténs första förslag är att regeringen ska utse en särskild nationell samordnare för byggstandardiseringen. Samordnarens uppgift bör vara att

verka för att den svenska standardiseringsorganisationen Swedish Standards Institute (Sis), samhällsbyggnadsbranschen och Boverket identifierar lösningar på svårigheter sinsemellan och utvecklar en systematisk samverkan. Förslaget förväntas öka samhällsbyggnadsbranschens kunskap om byggstandardisering och öka samhällsbyggnadsbranschens och Boverkets deltagande i byggstandardiseringsarbetet.

Kommitténs andra förslag är att regeringen ska inrätta ett nationellt myndighetsråd för byggstandardisering för att effektivisera och stärka myndigheternas byggstandardiseringsarbete. De myndigheter som bör ingå i rådet är Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket, Energimyndigheten, Kemikalieinspektionen, Kommerskollegium, Lantmäteriet, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Statens fastighetsverk, Sveriges geotekniska institut, Trafikverket och Transportstyrelsen samt de eventuellt övriga myndigheter som regeringen anser vara relevanta. Näringsdepartementet, eller det departement som ansvarar för byggfrågor, bör leda arbetet inom rådet.

Kommitténs tredje förslag är att regeringen ska villkora medfinansieringen utifrån aktuella behov för att stärka standardiseringen inom byggområdet. Inriktningen på villkoren bör inledningsvis vara att säkerställa att Sis underlättar möjligheterna att avgiftsfritt ta del av viss information om byggstandarder före köp samt vidtar åtgärder för att öka deltagandet i de tekniska kommittéerna.

Betänkandet har remitterats, och remisstiden gick ut den 30 april 2018. Beredning pågår inom Regeringskansliet.

Användning och återanvändning av byggmaterial

I delbetänkandet Resurseffektiv användning av byggmaterial (SOU 2018:51) konstaterar Kommittén för modernare byggregler att det finns potential att återvinna och återbruka byggprodukter och material men att det finns vissa hinder mot återvinning som bör undanröjas. De hinder som kommittén konstaterar i betänkandet är brist på information om innehåll i byggprodukter och brist på ekonomiska incitament att återanvända och återvinna byggmaterial. I betänkandet föreslår kommittén två förslag för att undanröja dessa hinder.

Det första förslaget handlar om innehållsförteckningar för byggprodukter. Kommittén föreslår att regeringen ska verka för en ändrad reglering på EU-nivå. Bestämmelser om krav på att lämna information om innehållet i byggprodukter finns i EU:s byggproduktförordning, i den s.k. CLP-förordningen om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar och i EU:s kemikalieförordning (Reach-förordningen). Kommittén lämnar i betänkandet ett förslag till hur huvuddragen i kravet på innehållsförteckningar för byggprodukter i EU:s byggproduktförordning kan utformas. De informationskrav som gäller enligt den nuvarande byggproduktförordningen är enligt kommittén inte tillräckliga för att

åstadkomma en resurseffektiv byggmaterialanvändning, eftersom det fullständiga innehållet i byggprodukter inte behöver redovisas enligt förordningen. Den information om farliga ämnen som i dag ska redovisas enligt Reach-förordningen är inte heller tillräcklig enligt kommittén, eftersom förordningen omfattar alltför få ämnen. En innehållsförteckning med krav på redovisning av samtliga beståndsdelar i byggprodukter skulle enligt kommittén göra det möjligt att bedöma vilka byggprodukter som kan återanvändas och återvinnas vid renovering och rivning och vilka byggprodukter som bör fasas ut på grund av att de innehåller farliga ämnen.

Det andra förslaget som kommittén presenterar är ett nationellt främjandepaket för resurseffektiva byggmaterialval för minskat bygg- och rivningsavfall. Kommittén föreslår att regeringen ger Verket för innovationssystem (Vinnova) i uppdrag att fr.o.m. 2019 och i tio år framåt

- skapa en eller flera grupper med aktörer som har avgörande inflytande på val av de byggmaterial som ingår i byggnader och som vill göra resurseffektiva byggmaterialval (beställargrupper)
- lämna bidrag till utvecklings- och forskningsstudier i syfte att åstadkomma nära-nollavfallsbyggnader genom återanvändning och återvinning av byggprodukter och material
- sprida information om erfarenheterna från beställargruppernas arbete och utvecklings- och forskningsstudier till andra beställare, arkitekter, tekniska konsulter och övriga relevanta mottagare.

Härutöver har Boverket i rapporten Dokumentationssystem för byggprodukter – Regler om loggbok för vissa nya byggnader och anläggningar (2018:22) kompletterat det förslag om loggbok som Boverket lämnade i en tidigare rapport om denna fråga (2015:46). I den senaste rapporten föreslår Boverket ett lagförslag som ska utgöra en miniminivå som alla aktörer som omfattas av kravet måste uppnå. Förslaget rör krav på viss information om använda byggprodukter som ska finnas med i loggboken. Rapporten och delbetänkandet Resurseffektiv användning av byggmaterial har remitterats. Remisstiden gick ut den 15 december 2018. Beredning pågår inom Regeringskansliet.

Översyn av PBL, PBF och BBR m.m.

Kommittén för modernare byggregler har även i uppdrag att genomföra en systematisk och grundlig översyn av bl.a. 8 kap. PBL, 3 kap. PBF, BBR och Boverkets föreskrifter om tillämpning av europeiska konstruktionsstandarder och de standarder dessa hänvisar till. Syftet är att modernisera regelverket och därmed gynna ökad konkurrens och ökat byggande. Kommittén ska även utreda regelverkets ändamålsenlighet, effektivitet och omfattning. Vidare lämnar kommittén löpande förslag om Boverkets föreskrifter om byggregler. Uppdraget ska i denna del redovisas senast den 13 december 2019.

Övrigt pågående arbete

Som ovan framgår har Boverket nyligen genomfört vissa ändringar i BBR om energihushållning. För närvarande arbetar myndigheten med att i ett andra steg genomföra ytterligare regelförändringar i BBR om skärpta energikrav som beräknas träda i kraft den 1 januari 2020.

Vidare har Boverket haft i uppdrag att genomföra en upphandling för att upprätta och driva ett informationscentrum för hållbart byggande på regeringens webbplats. Sedan den 1 januari 2018 driver Svensk byggtjänst AB Informationscentrum för hållbart byggande (ICHB). Syftet med ICHB är att främja energieffektiv renovering och energieffektivt byggande med användning av hållbara material och låg klimatpåverkan ur ett livscykelerspektiv. Boverket har nu i uppdrag att regelbundet följa upp ICHB:s verksamhet och utvärdera arbetet.

Januariavtalet

I januariavtalet anges bl.a. att det ska ställas minimikrav vid byggande utifrån livscykelerspektiv och att byggande i trä ska öka. Vidare anges att det ska införas krav på klimatdeklarationer för klimatbra byggande och att regeringen kommer att ge Boverket ett sådant uppdrag 2019. Kraven på klimatdeklarationer ska gälla från den 1 januari 2022.

Tidigare riksdagsbehandling

Motioner som rör Boverkets byggregler för energihushållning har behandlats av utskottet vid flera tillfällen tidigare. Under våren 2017 anförde utskottet att Boverket hade genomfört en översyn av kraven på energihushållning som ställs i PBL och tagit fram en definition av energiprestanda som kan tillämpas för energihushållningskrav när det gäller nära-nollbyggnader, vilket hade lett till ändringar i PBF. Eftersom det övergripande ramverket därmed var definierat föreslog utskottet att riksdagen skulle avslå motionerna. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2016/17:CU15).

Utskottets ställningstagande

Liksom motionärerna anser utskottet att det är viktigt att regleringen som rör byggande främjar ett hållbart byggande, inte minst ur ett klimatperspektiv. Det pågår också ett omfattande utrednings- och beredningsarbete om frågorna; dels bereder man de förslag som Kommittén för modernare byggregler har lämnat i frågor som rör arbetet med byggstandardisering och användningen eller återanvändningen av byggmaterial, dels bereder man Boverkets rapport Dokumentationssystem för byggprodukter.

Dessutom har Boverket i rapporten Klimatdeklaration av byggnader – förslag på metod och regler bl.a. lämnat förslag om att det ska införas krav på klimatdeklarationer för byggnader.

Härutöver pågår inom Boverket ett arbete med de allmänna råd och den vägledning som myndigheten lämnar i frågor som rör krav om energihushållning.

Enligt januariavtalet ska det vidare ställas minimikrav vid byggande utifrån ett livscykelperspektiv, och byggandet i trä ska öka. Vidare anges att det ska införas krav på klimatdeklarationer för klimatbra byggande och att regeringen kommer att ge Boverket ett sådant uppdrag 2019. Kraven på klimatdeklarationer ska gälla från den 1 januari 2022.

Utskottet ser mot denna bakgrund inte anledning att föregripa det arbete som pågår och som har aviserats genom ett initiativ från riksdagen. Därmed bör motionsyrkandena avslås.

Gemensamma byggregler

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om gemensamma byggregler och särkrav när det gäller byggnadsverks utformning. Utskottets hänvisar till gällande rätt och pågående arbete.

Jämför reservation 24 (M), 25 (SD) och 26 (L).

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:642 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om gemensamma bygg- och regelstandarder i Norden.

Mats Green m.fl. (M) begär i kommittémotion 2018/19:2831 yrkande 26 ett tillkännagivande om att regeringen bör uppdraga åt Konkurrensverket att utreda förutsättningarna för att införa en nordisk byggstandard för ökat bostadsbyggande där kommunala särkrav när det gäller byggnaders tekniska egenskaper blir tillåtna i pilotprojekt som syftar till att ta fram innovativa lösningar ur ett klimat- och hållbarhetsperspektiv.

Frågan om särkrav när det gäller ett byggnadsverks tekniska egenskaper berörs även i partimotion 2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 21. Motionärerna anför att kommunala särkrav används i alltför stor utsträckning. Det finns anledning att ta Konkurrensverkets slutsatser om att särkraven är besvärande på stort allvar och fortsätta agera för att riva de hinder som försvårar konkurrensen. Motionärerna begär därför ett tillkännagivande om att det bör vidtas nödvändiga åtgärder mot kommunala särkrav.

Bakgrund

Krav på byggnadsverks utformning och tekniska egenskaper finns i 8 kap. 1 § och 4 § PBL. Sedan 2015 är det som huvudregel inte tillåtet för kommuner att ställa andra krav på tekniska egenskaper för byggnadsverk än de som framgår

av 8 kap. 4 § PBL. Om en kommun ställer andra egna krav ska dessa vara utan verkan. Det sagda gäller dock inte om kommunen i detaljplan beslutar om skydd mot störningar eller placering, utformning och utförande av bygnadsverk och tomter eller när kommunen handlar som byggherre eller fastighetsägare.

Boverket fick i december 2014 särskilda medel för att leda ett projekt för harmonisering av byggregler i Norden. Boverket har sedan tidigare ett utbyte med de nordiska länderna och har genom olika möten identifierat gemensamma områden där det finns skäl att samarbeta mer för att uppnå ett gemensamt harmoniserat regelverk. Avsikten är att fördjupa detta samarbete. I ett första steg har de nordiska ländernas olika regler om tillgänglighet behandlats.

Boverket har i sin slutrapport Nordiskt samarbete för harmonisering av byggregler om tillgänglighet (2016:10) redovisat att det finns många skäl som talar för en harmonisering av de nordiska tillgänglighetsreglerna. Boverket föreslår även åtgärder där syftet är att kunna gå vidare med frågan om nordisk harmonisering. Rapporten bereds inom Regeringskansliet.

Konkurrensverket har i rapporten Bättre konkurrens i bostadsbyggandet – en uppföljning av utvecklingen 2015–2018 samt en kartläggning av fortsatt utredningsbehov (2018:7) bl.a. anfört att det finns skäl att utreda om kommunala särkrav när det gäller den tekniska utformningen fortfarande utgör ett problem för bostadsbyggandet. Beredning av rapporten pågår inom Regeringskansliet.

Boverket har vidare i rapporten Konkurrenssituationen inom bygg- och byggmaterialindustrierna i andra länder (2018:34) kartlagt och studerat andra länders plan- och bygprocesser. I rapporten redogörs för skillnader och likheter samt för hur systemen kan påverka bl.a. byggkostnader. Beredning av rapporten pågår inom Regeringskansliet.

Pågående arbete

Kommittén för modernare byggregler har bl.a. fått i uppdrag att genomföra en systematisk och grundlig översyn av 8 kap. PBL. Syftet är att modernisera regelverket och därmed gynna ökad konkurrens och ökat byggande. Kommittén ska även utreda regelverkets ändamålsenlighet, effektivitet och omfattning. Uppdraget ska i denna del redovisas senast den 13 december 2019.

Vidare har Boverket i uppdrag av regeringen att genomföra en kompetenssatsning för att främja en mer enhetlig och effektiv tillämpning av PBL. Uppdraget pågår till 2020 och omfattar bl.a. PBL-utbildning för anställda i kommuner och på länsstyrelser samt övriga berörda aktörer, vidareutveckling av nätverk för PBL-experter samt utveckling av ytterligare vägledningar om hur PBL-systemet bör tillämpas.

Den 29 maj 2018 genomfördes ett nordiskt bostadsministermöte där ministrarna undertecknade en deklaration om att Norden ska vara världens mest integrerade och harmoniserade byggmarknad. De nordiska länderna åtog

sig även att arbeta mot eventuella hinder mot harmoniserade byggregler. Det nordiska ministerrådets generalsekreterare leder enligt deklARATIONEN arbetet med att vidareutveckla och koordinera detta arbete.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om gemensamma byggregler har behandlats av utskottet bl.a. våren 2017 (bet. 2016/17:CU15). Utskottet fann inte skäl att vidta åtgärder med anledning av motionsyrkandena med hänvisning dels till beredningen av Boverkets rapport om Nordiskt samarbete för harmonisering av byggregler om tillgänglighet, dels till särskilda medel hade avsatts för arbetet. Utskottet avstyrkte motionsförslagen. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag.

I samband med behandlingen av propositionen En enklare planprocess behandlade utskottet även motionsyrkanden om att avslå regeringens förslag om att ta bort kommuners möjlighet att utforma egna krav på byggnadsverks tekniska egenskaper. Utskottet instämde då i regeringens bedömning att tungt vägande skäl talade för att det var olämpligt att sådana särkrav tilläts. Utskottet anförde även att ändringsförslagen i propositionen inte hindrade teknikutvecklingen i byggsektorn och föreslog att motionsyrkandena skulle avslås. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2013/14:CU31).

Utskottets ställningstagande

Sedan 2015 är utgångspunkten att det inte är tillåtet för en kommun att ställa andra krav på byggnaders tekniska utformning än vad som framgår av 8 kap. 4 § PBL. Frågan om det finns anledning att åter se över de undantagsmöjligheter som kvarstår om att tillämpa kommunala särkrav berörs i Konkurrensverkets rapport Bättre konkurrens i bostadsbyggandet (2018:7) som för närvarande är under beredning inom Regeringskansliet.

Dessutom har Kommittén för modernare byggregler ett pågående uppdrag om att bl.a. se över bestämmelserna i 8 kap. PBL. Härutöver pågår beredning av Boverkets rapport Konkurrenssituationen inom bygg- och byggmaterialindustrierna i andra länder. Det sagda medför enligt utskottets mening att det för närvarande saknas anledning att vidta åtgärder med anledning av motionsförslagen om särkrav eller tillämpningen av särkrav.

Vad sedan gäller frågan om behovet av nordiskt samarbete i frågor som rör harmonisering av byggregler kan utskottet konstatera att frågan berörs i Boverkets rapport Nordiskt samarbete för harmonisering av byggregler (2016:10) som alltjämt bereds inom Regeringskansliet. Härutöver pågår ett arbete inom ramen för det nordiska ministerrådet, och bostadsministrarna har undertecknat en deklARATION om att Norden ska vara världens mest integrerade och harmoniserade byggmarknad. Enligt deklARATIONEN har de nordiska länderna åtagit sig att arbeta mot att undanröja eventuella hinder mot harmoniserade byggregler.

Mot denna bakgrund anser utskottet att det saknas anledning för riksdagen att föregripa det pågående arbetet med ett initiativ från riksdagens sida. Motionsyrkandena avstyrks därför.

Byggnaders inomhusmiljö

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om dagljusnorm och belysningens roll inomhus. Utskottet hänvisar till gällande rätt och pågående arbete.

Jämför reservation 27 (KD).

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) föreslås en utredning av en nationell dagsljusnorm för skolmiljöer (yrkande 32). Motionärerna anför att dagsljus har stor betydelse för hälsan och elevers inlärningsförmåga. De vill därför förenkla byggreglerna för bl.a. fönster och takfönster för att underlätta och öka ljusinsläpp i byggnader (yrkande 33). Tillkännagivanden begärs om det sagda.

Ola Johansson (C) begär i motion 2018/19:2438 dels att Boverket får ett uppdrag som syftar till att tydliggöra belysningens roll i planeringen av det offentliga rummet (yrkande 1), dels att nödvändiga åtgärder vidtas för en omställning till modern och energisnål belysning i offentliga lokaler (yrkande 3).

Bakgrund

Enligt 8 kap. 4 § PBL ska byggnadsverk ha de tekniska egenskaper som är väsentliga bl.a. med hänsyn till hygien, hälsa och miljön. Detta innebär bl.a. att ett byggnadsverk ska vara projekterat och utfört på ett sådant sätt att det inte medför oacceptabla risker för t.ex. användarnas hälsa (3 kap. 9 § PBF).

I Boverkets byggregler (BBR) finns allmänna råd och vägledning till gällande krav. Boverkets byggregler anger bl.a. att rum där människor vistas mer än tillfälligt ska ha god tillgång till direkt dagsljus, och det allmänna rådet är en dagsljusfaktor på 1 procent. Vidare bör bostäder där människor vistas mer än tillfälligt som huvudregel ha tillgång till direkt solljus i något rum eller en avskiljbar del av rum. Det ges ingen precisering av antalet timmar, årstid eller breddgrad. BBR anger vidare att takfönster inte bör utgöra den enda ljuskällan i bostäder där människor vistas mer än tillfälligt. Ljushöjningsåtgärder räknas som en teknisk egenskap och lyfts fram i det tekniska samrådet.

Pågående arbete

Boverket har fått i uppdrag av regeringen att under 2018–2021 förstärka arbetet för att nya och befintliga byggnader ska vara säkra och ha en god inomhusmiljö (dnr N2017/07419/PBB). Boverket ska samla in, kvalitetssäkra och sprida information om byggnaders inomhusmiljö. Syftet med uppdraget är att öka medvetenheten om vilka brister i byggnaders inomhusmiljö som finns, vanliga orsaker till bristerna och hur de kan undvikas eller åtgärdas. Uppdraget innefattar även att uppdatera relevanta delar av materialet från den rikstäckande undersökningen av bebyggelsens energianvändning, tekniska status och inomhusmiljö (projektet Betsi). Uppdraget redovisas i två delrapporter och en slutrapport.

I första delrapporten från januari 2019 Uppdrag att förstärka arbetet för en god inomhusmiljö (2019:4), redovisas det arbete som pågår för kunskapsspridning av frågor om byggnaders inomhusmiljö och arbetet med att uppdatera Betsi. Beredning av rapporten pågår inom Regeringskansliet.

Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 december 2021.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsförslag om dagsljusnorm inne i byggnader behandlades av utskottet senast under våren 2018. Utskottet delade motionärernas uppfattning om vikten av en god inomhusmiljö. Detta gällde enligt utskottets mening inte minst inom skolan där brister i inomhusmiljön kan påverka elever och personal negativt. Utskottet noterade att det fanns bestämmelser som syftar till att säkerställa en god inomhusmiljö och att Boverket arbetade med frågan. Med hänsyn till detta avstyrkte utskottet motionsyrkandena. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2017/18:CU16).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna i frågan om vikten av en god inomhusmiljö. Som utskottet tidigare konstaterat ger det befintliga regelverket goda förutsättningar för möjligheten att vidta åtgärder som främjar en god inomhusmiljö. Vidare pågår inom Boverket ett uppdrag om att samla in, kvalitetssäkra och sprida information om god inomhusmiljö.

Mot denna bakgrund finner utskottet att det saknas skäl för åtgärder från riksdagens sida. Motionsyrkandena ska därför avslås.

Studentbostäder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om studentbostäder. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 28 (M) och 29 (SD).

Motionerna

Roger Hedlund m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2018/19:1120 yrkande 17 att det bör införas enklare krav för studentbostäder för att underlätta för byggandet av sådana bostäder. Motionärerna anför att sådana förändringar t.ex. kan avse en förändrad hissnorm som skulle medföra att det blir både billigare och smidigare att bygga studentbostäder. Ett tillkännagivande begärs om det sagda.

Mats Green m.fl. (M) föreslår i kommittémotion 2018/19:2831 yrkande 43 att minimikravet för t.ex. studentbostäder bör sänkas och att det bör vara möjligt att bygga bostäder som är enkla men ändå av god standard. Motionärerna begär därför ett tillkännagivande om att regeringen bör vidta åtgärder för att förenkla reglerna för byggnation av studentbostäder.

Bakgrund

En byggnad ska vara tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga (8 kap. 1 § PBL). Byggnadsverket ska även ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om bl.a. skydd mot buller, tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga (8 kap. 4 § PBL). Avsteg från dessa krav på tillgänglighet får alltid göras om det är fråga om en ändring av en byggnad som innebär att bostäder på högst 35 kvadratmeter inreds på en vind (8 kap. 7 § PBL). Om det behövs för att uppfylla kravet på tillgänglighet och användbarhet, ska en byggnad vara försedd med en eller flera hissar (3 kap. 4 och 18 §§ PBF). Byggnader som har färre än tre våningar undantas från detta krav. Vägledning och råd om bl.a. nämnda tillgänglighetskrav finns i BBR.

Under 2014 genomfördes flera ändringar i BBR som bl.a. avsåg studentbostäder. Begreppet studentbostad definieras i BBR som bostäder avsedda för studerande vid universitet eller högskolor. I avsnittet om bostadsutformning infördes lättnader för alla bostäder med en boarea om högst 35 kvadratmeter. Sedan tidigare fanns även särskilda undantag för studentbostäder från kraven på värdrings- och ljusförhållanden. De genomförda ändringarna i byggreglerna innebär att bostäder kan byggas med en boyta från ca 21 kvadratmeter och studentbostäder med en boyta från ca 16 kvadratmeter.

Riksdagens tillkännagivanden

Våren 2015 tillstyrkte utskottet en motion med ett yrkande om behovet av att utreda ytterligare anpassningar av tillgänglighetskraven och pröva andra lättnader i byggreglerna för studentbostäder. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:180). Utskottet anförde bl.a. följande (bet. 2014/15:CU10).

Civilutskottet delar motionärernas uppfattning att det finns skäl att utreda möjligheten till ytterligare anpassningar av tillgänglighetskraven och andra lättnader i de krav som gäller för studentbostäder. Utskottet tar inte nu ställning till vilka förändringar som bör övervägas närmare. Det bör emellertid vara möjligt att ta större hänsyn till det förhållandet att var och en av de boende endast använder bostaden under en begränsad tid som studerande vid en högskola eller ett universitet. Det finns också skäl att fästa stor vikt vid de synpunkter som förs fram av bl.a. studentbostadsföretagen och studentorganisationerna. Studentbostadsföretagen har framhållit att tillgänglighetskraven bidrar till högre byggkostnader för studentbostäder och försvårar nya lösningar vad gäller bostädernas utformning. De har även fört fram tankar på att det kan vara lämpligt att utforma mer flexibla regler om tillgänglighet, exempelvis genom att även definiera någon form av besökstillgänglighet. Med en sådan lösning skulle alla nya studentbostäder kunna göras tillgängliga för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga, men inte alla vara helt anpassade för att fungera som en egen bostad för studenter med olika former av funktionsnedsättning.

Våren 2017 behandlade utskottet på nytt motioner i denna fråga. Utskottet föreslog ett nytt tillkännagivande till regeringen om tillgänglighetskraven för studentbostäder. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2016/17:234). Utskottet anförde bl.a. följande (bet. 2016/17:CU15):

Som framgår ovan har det under de senaste åren genomförts ett flertal förändringar i plan- och bygglagstiftningen i syfte att göra det enklare och billigare att bygga bostäder. Flera av förändringarna har varit särskilt inriktade på att underlätta byggande av mindre bostäder avsedda för bl.a. unga och studerande. Utskottet anser dock i likhet med motionärerna att det alltjämt finns skäl att utreda möjligheten till ytterligare anpassningar av tillgänglighetskraven och andra lättnader i de krav som gäller för studentbostäder. Utskottet tar inte heller denna gång ställning till vilka förändringar som bör övervägas närmare utan hänvisar till sitt senaste ställningstagande i denna del.

Pågående arbete

Den tidigare nämnda Kommittén för modernare byggregler har fått i uppdrag att genomföra en systematisk och grundlig översyn av bl.a. 8 kap. PBL, 3 kap. PBF och BBR. Syftet är att modernisera regelverket och därmed gynna ökad konkurrens och ökat byggande. Kommittén ska även utreda regelverkets ändamålsenlighet, effektivitet och omfattning. Uppdraget ska i denna del redovisas senast den 13 december 2019.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om studentbostäder behandlades av utskottet senast våren 2018. Utskottet anförde att det har genomförts regelförenklningar i PBL som syftar till att göra det enklare och billigare att bygga bostäder av enklare karaktär. Utskottet stod fast vid den uppfattning som utskottet hade uttryckt i samband med de tillkännagivanden som riksdagen lämnade till regeringen 2015 och 2017 om lättnader i tillgänglighetskraven. Utskottet utgick från att regeringen arbetar aktivt och skyndsamt för att åstadkomma de förändringar som tillkännagivandena gav uttryck för. Utskottet ansåg dock att det mot denna bakgrund saknades skäl för att åter föreslå ytterligare åtgärder från riksdagens sida och föreslog att motionsyrkandena skulle avslås. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2017/18:CU16).

Utskottets ställningstagande

Som utskottet tidigare framhållit har det under de senaste åren genomförts ett flertal förändringar i PBL som syftar till att göra det enklare att bygga bl.a. bostäder av enklare karaktär.

Riksdagen beslutade 2015 och 2017 på utskottets förslag om tillkännagivanden till regeringen om ytterligare lättnader i de tillgänglighetskrav och andra krav som gäller för studentbostäder. Utskottet anser alltså att det finns behov av lättnader inom detta område. Utskottet konstaterar att Kommittén för modernare byggregler har i uppgift att genomföra en systematisk och grundlig översyn av bl.a. bestämmelserna i PBL och PBF som reglerar utformningskraven i bostäder. Mot denna bakgrund anser utskottet att det saknas anledning att föregripa det pågående utredningsarbetet med ett förnyat initiativ från riksdagens sida. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandena.

Frågor om buller

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om reglering av buller. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 30 (M), 31 (C) och 32 (L).

Motionerna

I partimotion 2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 31 anfördes att regeringen beslutade om ändrade gränsvärden för utomhusbuller vid en bostadsbyggnadsfasad efter upprepade tillkännagivanden från riksdagen. Dessa förändringar var enligt motionärerna ändamålsenliga eftersom de skapar bättre förutsättningar för bostadsbyggande i tätbebyggd miljö. Ändamålsenliga förutsättningar för kommande framtida översyner av

bullernivåer förutsätter vidare att ansvaret för att utfärda nya regler flyttas från regeringen till Boverket. Motionärerna begär ett tillkännagivande om detta.

I kommittémotion 2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 11 begärs ett tillkännagivande om att bullernivåer utomhus bör mätas på insidan av en fastighet i stället för att mätas vid fasaden. Motsvarande förslag framställs i kommittémotion 2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 21.

Emma Hult m.fl. (MP) anför i kommittémotion 2018/19:2779 yrkande 16 att en god ljudmiljö är viktig både för hälsan och för välbefinnandet. Motionärerna begär därför ett tillkännagivande om att regeringen ska vidta åtgärder som minskar bullernivåer vid källan, exempelvis genom sänkta värden för bashastigheter.

I kommittémotion 2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) föreslås tillkännagivanden om dels höjda gränsvärden för utomhusbuller (yrkande 19), dels att Boverket ska få i uppdrag att se över om det är möjligt att öka byggandet i närheten av bullerutsatta miljöer som t.ex. flygplatser och idrottsanläggningar (yrkande 20).

Motsvarande förslag som rör behovet av att höja gränsvärdena för utomhusbuller framställs i motionerna 2018/19:2573 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 11 och 2018/19:2574 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 11.

I motion 2018/19:612 av Magnus Oscarsson (KD) begärs ett tillkännagivande om behovet av att sänka gränsvärdena för buller från vindkraftverk.

Bakgrund

PBL ger flera möjligheter att förebygga och begränsa buller. I en översiktsplan kan en kommun ange en inriktning om hur risker för hälsa och säkerhet bör förebyggas. Kommunen kan i en sådan plan visa hur den avser att hantera bullerfrågor. Av översiktsplanen kan det också framgå var kommunen anser att det är möjligt att bygga bostäder i bullerutsatta lägen och om det behövs vissa åtgärder för att kompensera för bullernivåerna så att de blir godtagbara.

I en detaljplan får kommunen vidare bestämma skyddsåtgärder för att motverka störningar från omgivningen och, om det finns särskilda skäl för det, högsta tillåtna värden för störningar genom buller och andra olägenheter som omfattas av 9 kap. miljöbalken. En kommun kan även vid behov ange beräknade värden för omgivningsbuller i planbeskrivningen till en detaljplan, om det handlar om bostadsbyggnader, och i bygglovet, om det avser fastigheter utanför planlagt område (4 kap. 33 a § PBL och 9 kap. 40 § PBL). PBL och miljöbalken gäller parallellt i fråga om buller. Det betyder att en åtgärd som godtagits enligt PBL inte automatiskt ska anses uppfylla miljöbalkens krav (jfr bet. 2013/14:CU33). Den prövning som har gjorts genom en detaljplan enligt PBL har dock betydelse för en prövning enligt miljöbalken.

Med stöd av bestämmelserna om störningar i miljöbalken har regeringen meddelat föreskrifter om trafikbuller i förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnad. I förordningen finns bestämmelser om vilka bullernivåer som bör vara godtagbara i bostäder. Mätning av riktvärdena för trafikbuller ska ske vid fasaden.

Regeringen har efter tillkännagivanden från riksdagen beslutat om ändringar i förordningen om trafikbuller vid bostadsbyggnad. Ändringarna innebär att riktvärdena för buller vid en bostadsbyggnads fasad från spår- och vägtrafik för bostäder upp till 35 kvadratmeter nu är 65 dBA i stället för det tidigare 60 dBA. För bostäder större än 35 kvadratmeter är riktvärdet 60 dBA i stället för det tidigare 55 dBA. Kraven för ljudmiljön inomhus ändrades inte.

Vidare ska ett byggnadsverk ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om bl.a. skydd mot buller (8 kap. 4 § 5 PBL). För att uppfylla kravet ska byggnadsverket vara projekterat och utfört på ett sådant sätt att buller som uppfattas av användarna eller andra personer i närheten av byggnadsverket ligger på en nivå som inte medför en oacceptabel risk för dessa personers hälsa och som möjliggör sömn, vila och arbete under tillfredsställande förhållanden (3 kap. 13 § PBF). I BBR finns föreskrifter och allmänna råd för tolkningen av nämnda bestämmelser i PBL och PBF när det gäller bl.a. bostäder och offentliga lokaler. Där anges bl.a. vilka gränsvärden för buller från trapphus, gemensamma uteplatser, tvättstugor m.m. som kan anses acceptabla. Vidare anges vissa krav på ljudisolering eller dämpande åtgärder som ska tillämpas eller eftersträvas vid uppförande av nya byggnader.

Pågående arbete

Boverket arbetar med vägledning för bl.a. akustisk design som hjälpmedel för att begränsa oönskade ljud och förstärka positiva ljud. Enligt Boverket finns det åtgärder som kan vidtas både vid planering av ny bebyggelse och vid förbättring av befintliga miljöer. Boverket nämner att akustisk design t.ex. kan vara att planera in olika slags "gröna" åtgärder som bygger på ekosystemtjänster, att använda absorberande material eller ljudinstallationer för att förbättra ljudmiljön så att den blir en tillgång och inte ett hinder i planeringen.

Vidare har den tidigare nämnda Kommittén för modernare byggregler i uppdrag att genomföra en systematisk och grundlig översyn av bl.a. 8 kap. PBL, 3 kap. PBF och BBR. Uppdraget ska redovisas i slutbetänkandet senast den 13 december 2019.

Tidigare riksdagsbehandling

Under våren 2018 behandlades motionsförslag om höjning av gränsvärdena för buller vid studentbostäder. Utskottet anförde bl.a. att regeringen hade beslutat om en höjning av riktvärdena för trafikbuller vid en bostadsbyggnads fasad. Utskottet hänvisade även till att Kommittén för modernare byggregler

genomför en översyn av BBR som omfattar olika krav. Utskottet avstyrkte därför motionsförslagen. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2017/18:CU18).

Övriga motionsförslag om riktvärden för buller behandlades i förenklad ordning i nämnda betänkande. Utskottet stod fast vid sitt tidigare ställningstagande från våren 2017 om att det saknades skäl att vidta förnyade åtgärder (bet. 2016/17:CU15). Utskottet avstyrkte därför motionsförslagen, och riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Regeringen har relativt nyligen, efter tillkännagivanden från riksdagen beslutat att höja de riktvärden för buller från spår- och vägtrafik som gäller vid en bostadsbyggnads fasad. Syftet med riksdagens tillkännagivande var att underlätta för bostadsbyggande i närheten av spårtrafik och vägar. Kommittén för modernare byggregler arbetar nu med en översyn som omfattar bl.a. bestämmelser som reglerar bullerfrågor. Uppdraget ska redovisas i slutet av detta år. Parallellt med detta arbetar Boverket med vägledning som ska bidra till önskade ljud och förstärka positiva ljud. Med hänsyn till den åtgärd som vidtagits för att underlätta för bostadsbyggandet, och det pågående arbetet med bullerfrågor finns det inte anledning att föreslå någon sådan åtgärd som anges i motionsyrkandena. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandena.

Regler för bygglov och anmälningsärenden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om bygglovsregler och anmälningsärenden. Utskottet hänvisar bl.a. till aviserat arbete.

Jämför reservation 33 (M), 34 (SD), 35 (C), 36 (KD) och 37 (L) samt särskilt yttrande 7 (C).

Motionerna

Jan Björklund m.fl. (L) anför i partimotion 2018/19:2590 att det finns många enfamiljshus i äldre områden som inte är förenliga med den detaljplan som gäller för området. Eftersom byggnaderna är planstridiga finns det begränsade möjligheter att bygga om dem. Motionärerna anser att lagstiftningen bör ändras så att det införs en bestämmelse om att byggnader som har tillkommit ett visst antal år, t.ex. 50 år eller mer, före bygglovsansökan betraktas som planenliga. Motionärerna begär ett tillkännagivande om detta (yrkande 46).

Motionärerna föreslår vidare att handläggningen av lovfrågor som avser lägenheter för årsrika och studentbostäder bör ske i ett snabbspår och att det i lag bör införas krav på att handläggningen av sådana ärenden bör prioriteras (yrkande 12).

Frågan om handläggningsfrågor som rör lov berörs även i kommittémotion 2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD). Motionärerna anför att kommunerna ska ge besked om bygglov inom tio veckor från det att en fullständig ansökan har lämnats in och inom fyra veckor från det att en anmälan har lämnats in. Flera kommuner klarar inte denna lagstadgade frist, vilket leder till att privatpersoner och företag får vänta längre tid på besked om sina ansökningar om lov och anmälningsärenden. Motionärerna föreslår att det införs en viss reduktion av ansökningsavgiften för lov och anmälningsärenden, vilket skapar incitament för kommuner att handlägga ärenden snabbare (yrkande 8).

Härutöver har det väckts flera motioner som rör regleringen av tidsbegränsade bygglov. I kommittémotion 2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) anförts att reglerna för tillfälliga bygglov missbrukas eftersom de används för att bevilja lov till t.ex. asylboenden under flera år trots att sådana långa tillstånd inte kan anses vara förenliga med bestämmelsens ändamål. Reglerna behöver därför skärpas så att de upprätthåller lagstiftningens syfte (yrkande 5). Ett tillkännagivande begärs om det sagda. Motionärerna begär även ett tillkännagivande om att ta bort bestämmelsen om tidsbegränsade bygglov i PBL. Enligt motionärerna medför bestämmelsen ett hinder mot bostadsbyggandet eftersom den försvårar för en långsiktig samhällsplanering av bebyggelse i ett område (yrkande 6).

Frågan om regleringen av de tidsbegränsade byggloven tas upp även i kommittémotion 2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 10. Motionärerna anför att bostadsbristen påverkar de flesta kommuner, och på flera platser runt om i landet har reglerna om tillfälliga bygglov bidragit till att kommunerna lättare kan tillgodose allas behov av bostad. Den bestämmelse som i dag möjliggör att det är lättare att få bygglov gäller dock endast under perioden den 1 maj 2017 till den 1 maj 2023. Den bör enligt motionärerna gälla utan tidsbegränsning. Ett tillkännagivande begärs om det sagda.

Vidare har det väckts flera andra förslag som rör bygglovsreglerna. I kommittémotion 2018/19:2425 yrkande 18 av Kristina Yngwe m.fl. (C) begärs ett tillkännagivande om en effektivare handläggning av bygglov så att det blir lättare att kunna bygga bostäder utanför ett detaljplanlagt område. Motionärerna anser att det är viktigt att reglerna om lov möjliggör att man både kan bygga och bedriva verksamhet i strandnära områden. Dessutom bör fler områden kunna pekats ut som värdefulla för landsbygdsutvecklingen. Härutöver bör PBL ändras så att länsstyrelsen inte har möjlighet att överpröva beviljade kommunala bygglov inom områden som är värdefulla för landsbygdsutvecklingen.

Ola Johansson m.fl. (C) anför i kommittémotion 2018/19:2428 yrkande 12 att den enskildes rätt vid handläggningar av bygglovsansökningar behöver stärkas genom att man inför en s.k. omvänd bevisbörda för myndigheterna. Detta skulle innebära att berörda myndigheter ansvarar för att bevisa att en sökt åtgärd strider mot lag i stället för att sökanden ska bevisa att den sökta åtgärden bör få bygglov. Motionärerna begär ett tillkännagivande om detta.

I motion 2018/19:1334 yrkande 4 av Kjell Jansson (M) begärs en översyn av bestämmelserna om prickad mark så att det blir enklare att bygga på sådan mark.

Bakgrund

Allmänt om bygglov

Bygglov krävs för nybyggnad, tillbyggnad och vissa andra ändringar av en byggnad (9 kap. 2 § PBL). Bygglovspliktens omfattning är inte en gång för alla bestämt i lagen utan den kan variera till följd av kommunala beslut. Systemet är uppbyggt så att kommunerna genom detaljplan och områdesbestämmelser kan under vissa förutsättningar både utöka och minska bygglovspliktens normala omfattning (9 kap. 7 § PBL). Meningen är att kommunerna ska kunna anpassa kraven på lov utifrån den bedömning som kommunerna gör i fråga om markanvändningen, omgivningskaraktär och inverkan för grannar m.m.

Från de generella kraven på bygglov finns flera undantag, bl.a. när det gäller ekonomibygnader för jordbruk, skogsbruk eller annan liknande näring, om åtgärden vidtas i ett område som inte omfattas av detaljplan (9 kap. 3 § PBL). Vidare finns det undantag från bygglovskravet bl.a. för att i omedelbar närhet till ett en- eller tvåbostadshus uppföra eller bygga till en komplementbyggnad som inte får större byggnadsarea än 15 kvadratmeter (9 kap. 4 § PBL).

Handläggningen av lov m.m.

Bestämmelserna om handläggning av ärenden om lov finns i 9 kap. 20–29 §§ PBL. Här anges bl.a. vad en ansökan om lov ska innehålla och hur den ska hanteras av byggnadsnämnden. Om en ansökan är ofullständig ska byggnadsnämnden förelägga sökanden att komplettera den och informera om att den kan komma att avvisas eller prövas i befintligt skick om sökanden inte följer föreläggandet. Bestämmelserna innebär att det är sökanden som ger det underlag som sökanden vill att byggnadsnämnden prövar. Bygglov ska beviljas bl.a. om en åtgärd är förenlig med bestämmelserna i en detaljplan. För åtgärder utanför en detaljplan ska bygglov beviljas bl.a. om åtgärden inte strider mot områdesbestämmelser, inte förutsätter detaljplan samt uppfyller vissa lagkrav. Byggnadsnämnden prövar om det finns förutsättningar att bevilja lovansökan på grundval av de handlingar som sökanden har lämnat in. Bygglov ska ges om kraven i lag är uppfyllda. Om det saknas underlag som nämnden behöver för att pröva om bygglov ska beviljas ska nämnden be sökanden att lämna in nödvändiga kompletteringar. Nämnden ska även redogöra för skälen till beslutet.

Till följd av förslagen i proposition Reduktion av avgift för lov, förhandsbesked och anmälan (prop. 2017/18:210) infördes ett system med avgiftsreduktion när tidsfrister för beslut i ärenden om lov och förhandsbesked

samt startbesked efter anmälan överskrids. Avgiften för lov, förhandsbesked och anmälan ska reduceras med en femtedel per påbörjad överskriden vecka (12 kap. 8 a § PBL). Lagändringarna innebär även att nämnden ska meddela sitt beslut om lov eller förhandsbesked inom tio veckor från den dag ansökan kom in till nämnden eller från den dag då ytterligare underlag kom in till nämnden från sökanden på hans eller hennes initiativ. Om nämnden inom tre veckor från den dag ansökan kom in eller den senare dag då ytterligare underlag kom in har förelagt sökanden att avhjälpa en brist i ansökan, räknas tidsfristen från den dag då bristen avhjälpes. Om det är nödvändigt på grund av handläggningen eller utredningen i ärendet, får den ursprungliga tidsfristen förlängas en gång med högst tio veckor. (9 kap. 27 § PBL). Ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2019 (bet. 2017/18:CU27, rskr. 2017/18:366).

Tidsbegränsade bygglov

Till följd av förslagen i proposition Tidsbegränsade bygglov för bostäder (prop. 2016/17:137, bet. 2016/17:CU21, rskr. 2016/17:207) infördes en bestämmelse i 9 kap. PBL om tidsbegränsade bygglov för byggnader för bostadsändamål. Den nya bestämmelsen trädde i kraft den 1 maj 2017 och upphör att gälla den 1 maj 2023. Syftet med bestämmelsen var att göra det möjligt att använda tillfälliga bostäder som ett komplement till permanent byggande när bostadsbehovet inte fullt ut kan tillgodoses genom ordinarie plan- och byggprocesser. En bedömning ska göras av om platsen kan återställas och inte, som enligt tidigare ordning, av om behovet av åtgärden är tillfälligt. Ett tidsbegränsat bygglov får ges för sammanlagt högst 15 år.

Pågående arbete

Boverket genomför efter uppdrag från regeringen en kompetenssatsning för att främja en mer enhetlig och effektiv tillämpning av PBL. Uppdraget pågår till 2020 och omfattar bl.a. PBL-utbildning för anställda i kommuner och på länsstyrelser samt övriga berörda aktörer, vidareutveckling av nätverk för PBL-expertiser samt utveckling av ytterligare vägledningar om hur PBL-systemet bör tillämpas.

Januariavtalet m.m.

Enligt januariavtalet ska det införas enklare regler för byggnation utanför detaljplanlagt område. Frågan om strandskydd kommer också hanteras enligt den uppgörelse som finns i januariavtalet.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om tidsbegränsade bygglov behandlades av utskottet senast våren 2018 i förenklad form (bet. 2017/18:CU16). Utskottet hänvisade till sitt tidigare ställningstagande vid behandlingen av propositionen Tidsbegränsade

bygglov för bostäder. Utskottet uttalade då att det delade regeringens bedömning om att det behövs en särskild reglering om tidsbegränsade bygglov för bostäder och för åtgärder som krävs i anslutning till bostadsbyggnaderna, som gör det möjligt att i större utsträckning kunna uppföra byggnader för bostadsändamål än vad dittillsvarande bestämmelser gett utrymme för. Förslaget förväntades medföra att fler bostäder kunde uppföras med stöd av tidsbegränsade bygglov främst i områden med stor bostadsbrist. Utskottet menade att de positiva konsekvenserna av att människor snabbare kunde få tillgång till en bostad övervägde de negativa konsekvenser det skulle kunna innebära att nya bostadsbyggnader uppförs under begränsad tid. Enligt utskottets mening säkerställde bestämmelserna om tillsyn att den markanvändning som medgetts med stöd av det tidsbegränsade bygglovet kommer att upphöra och platsen återställas när den medgivna tiden har löpt ut.

Utskottets ställningstagande

Genom lagstiftningsärendet Tidsbegränsade bygglov för bostäder infördes särskilda bestämmelser om tidsbegränsade bygglov för bostadsändamål. Utskottet är alltjämt av uppfattningen att det finns behov av dessa bestämmelser för att i större utsträckning kunna uppföra byggnader för bostadsändamål. I propositionen anförde regeringen att det var svårt att bedöma hur länge behovet av bestämmelsen kommer att finnas kvar, men anförde att sex år framstod som en lämplig giltighetstid. Regeringen betonade dock att utgångspunkten är att bostadsbristen på sikt ska lösas genom permanent byggande. Utskottet har ingen annan uppfattning än den som regeringen redovisade. Motionerna 2018/19:1120 (SD) yrkandena 5 och 6 samt motion 2018/19:2831 (M) yrkande 10 bör därför avslås.

När det gäller motionsförslaget om reduktion av avgifter för lov m.m. konstaterar utskottet att det genom lagstiftningsärendet Reduktion av avgifter för lov, förhandsbesked och anmälan infördes en sådan reduktion. Utskottet finner inte anledning att vidta någon åtgärd med anledning av motionsförslaget. Motion 2018/19:2914 (KD) yrkande 8 bör därför avslås.

Det finns inte heller anledning att vidta någon åtgärd med anledning av 2018/19:1334 (M) yrkande 4.

När det gäller frågan om s.k. omvänd bevisbörda konstaterar utskottet att det finns bestämmelser om att byggnadsnämnden får begära in de kompletteringar av sökanden som behövs för att bedöma om ansökan är förenlig med de lagkrav som ställs för att ansökan ska beviljas. Av nämndens beslut om det sökta lovet ska skälen för beslutet framgå. Enligt utskottets mening har det inte framkommit skäl att ändra regleringen på det sätt som motionärerna föreslår. Motion 2018/19:2428 (C) yrkande 12 avstyrks därför.

När det gäller motionsförslagen om effektivare handläggning av bygglov noterar utskottet att det att det finns en bestämmelse om när en tidsfrist börjar löpa, när den upphör och vilka förutsättningar som finns för att förlänga tidsfristen. Det pågår vidare ett arbete inom Boverket som rör

kompetenssatsning i frågor om hur PBL-systemet bör tillämpas. Ett sådant arbete främjar enligt utskottets mening en effektiv handläggning. Utskottet ser inte heller skäl att införa en sådan generalklausul som föreslås i motion 2018/19:2590 (L) yrkande 46). Mot denna bakgrund finner utskottet inte anledning att föreslå att riksdagen vidtar åtgärder med anledning av förslagen och avstyrker motion 2018/19:2590 (L) yrkandena 12 och 46.

När det slutligen gäller motionsförslaget om bygglov för åtgärder utanför detaljplanelagt område konstaterar utskottet att det enligt januariavtalet ska införas enklare regler för byggnation utanför detaljplanelagt område. Frågan om strandskydd kommer också hanteras enligt den uppgörelse som finns i januariavtalet. Mot denna bakgrund anser utskottet att det saknas anledning för riksdagen att vidta åtgärder med anledning av motion 2018/19:2425 (C) yrkande 18 som avstyrks.

Bygglovsbefriade åtgärder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om bygglovsbefriade åtgärder. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 38 (M) och 39 (KD).

Motionerna

Emma Hult m.fl. (MP) anför i kommittémotion 2018/19:2779 yrkande 10 att det behövs åtgärder som förenklar för bostadsbyggandet. För att skapa fler riktiga bostäder på befintliga tomter begär motionärerna ett tillkännagivande om att utöka byggnadsarean för attefallshus till 30 kvadratmeter. Liknande förslag framställs i motionerna 2018/19:306 av Jimmy Ståhl (SD) och 2018/19:336 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD) yrkande 5.

Ett förslag till tillkännagivande om att utöka byggnadsarean för attefallshusen finns även i kommittémotion 2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M), där motionärerna föreslår att byggnadsarean utökas till 32 kvadratmeter (yrkande 11). I sistnämnda kommittémotion begärs ett tillkännagivande om att se över reglerna i PBL så att det blir enklare att få bygglov för att göra om en bostad med uthyrningsdel. Motionärerna anför att fler åtgärder som rör inredning av uthyrningsdelar i en bostad behöver befrias från bygglov (yrkande 36).

Larry Söder m.fl. (KD) begär i kommittémotion 2018/19:2914 yrkande 6 ett tillkännagivande om att fler åtgärder bör befrias från bygglov. Motionärerna anser att åtgärder som inte innebär någon inskränkning av en grannes utsikt och som inte medför någon allvarlig risk för fukt eller skador på huset bör vara lovbefriade om de utförs fackmannamässigt. Vidare bör byte av uppvärmningssystem, solfångare, solcellsmoduler, fönster, takmaterial, garageportar m.m. och fasadändringar mot innergårdar lovbeffrias. Liknande

förslag framställs i motionerna 2018/19:573 av Patrick Reslow (SD) och 2018/19:1758 av Johan Hultberg (M) yrkande 3.

Larry Söder m.fl. (KD) begär i kommittémotion 2018/19:2914 yrkande 9 ett tillkännagivande om att avskaffa kravet på bygglov för byggbodur.

Härutöver har ytterligare en motion väckts som rör förslag om en översyn av reglerna om bygglovsbefriade åtgärder. I motion 2018/19:336 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD) begärs att tillståndskravet för attefallshusen ska reformeras så att sådana hus även kan uppföras utan lovplikt inom exempelvis områden som är klassade som riksintressen för totalförsvaret (yrkande 3). Motionärerna föreslår även att regeringen ska återkomma med förslag som ytterligare förenklar tillståndskravet för attefallshus (yrkande 4). Dessutom föreslår motionärerna att altaner ska bygglovsbefrias (yrkande 6).

Bakgrund

Bygglov krävs för nybyggnad, tillbyggnad och vissa andra ändringar av en byggnad (9 kap. 2 § PBL). Från de generella kraven på bygglov finns flera undantag, bl.a. när det gäller ekonomibygnader för jordbruk, skogsbruk eller annan liknande näring, om åtgärden vidtas i ett område som inte omfattas av detaljplan. Bygglov krävs inte heller för att i omedelbar närhet till ett en- eller tvåbostadshus uppföra eller bygga till en komplementbyggnad som inte har större byggnadsarea än 15 kvadratmeter (s.k. friggebod). Dessutom kan bl.a. komplementbyggnader och mindre bostäder på sammanlagt 25 kvadratmeter uppföras utan bygglov (de s.k. attefallshusen).

Vad gäller altaner kan dessa enligt dagens regler kräva bygglov beroende på hur de ser ut och är byggda. Ett vanligt trädäck på marknivå kräver oftast inte bygglov. Däremot kan bygglov krävas bl.a. om en altan bedöms vara en tillbyggnad, vilket oftast blir aktuellt när altangolvet får en viss höjd över marken. Det finns inga exakta mått för när en altan kräver bygglov. Av Mark- och miljööverdomstolens praxis framgår att en altan som saknar tak och väggar är att anse som en tillbyggnad om den ger ett visuellt intryck av att vara en tillbyggnad och det skapas ett utrymme under altangolvet som innebär volymökning (se bl.a. Mark- och miljööverdomstolens domar den 18 oktober 2016 i mål nr P 11268-15, och den 27 mars 2015 i mål nr P 2854-14 samt även tidigare Regeringsrättens dom i rättsfallet RÅ 1995 ref. 42).

Den senaste ändringen av bygglovsbefriade åtgärder genomfördes under våren 2018 (prop. 2017/18:197, 2017/18:CU32, rskr. 2017/18:371). Lagändringarna, som trädde i kraft den 1 augusti 2018, innebär sammanfattningsvis att det inte längre krävs bygglov för att på en byggnad inom ett detaljpanelagt område montera solcellspaneler eller solfångare som följer byggnadens form. En förutsättning är att åtgärderna följer den gällande detaljplanen. Kommunerna har dock möjlighet att återinföra lovplikt i detaljplan.

Pågående arbete

Den 4 april 2019 beslutade regeringen att överlämna propositionen Större frihet att bygga altaner (prop. 2018/19:112). I propositionen, som bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna, föreslås större frihet för fastighetsägare att bygga altaner. I huvudsak innebär förslaget att det i PBL införs ett undantag från kravet på bygglov för att uppföra en altan vid ett en- eller tvåbostadshus eller tillhörande komplementbostadshus, om altanen byggs inom 3,6 meter från bostadshuset, inte är högre än 1,8 meter och inte placeras närmare gränsen än 4,5 meter. En sådan altan får strida mot den detaljplan eller de områdesbestämmelser som gäller för området. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2019. Beredning pågår av propositionen i riksdagen.

Boverket har i rapporten Lovbefriade åtgärder, utvändiga ändringar och anmälan – analys och förslag (2018:17) på uppdrag av regeringen genomfört en bred analys av frågan om domstolsprövning av de nya bygglovsbefriade åtgärder som infördes genom prop. 2013/14:127. Myndigheten har utrett förutsättningarna för ett generellt undantag från kravet på bygglov för ändring av färg, fasadbeklädnad eller taktäckningsmaterial på andra byggnader än en- och tvåbostadshus och tillhörande komplementbyggnader. I rapporten lämnas förslag som i vissa fall begränsar lovplikten och som innebär att lovplikten för utvändiga ändringar av byggnader regleras i huvudregeln för bygglov.

Vidare har Boverket sett över kraven för vilka åtgärder som kräver en anmälan och lämnat några förslag som enligt myndigheten innebär en förenkling och bidrar till en tydligare reglering.

Härtill har myndigheten utrett förutsättningarna för att utöka byggnadsarean från 25 kvadratmeter till 30 kvadratmeter för attefallshusen samt en sammanläggning och förenkling av bestämmelserna om bygglovsbefriade åtgärder för en- och tvåbostadshus. Boverket anser att den nuvarande rättsliga utformningen av bygglovsbefrielse för de s.k. attefallshusen brister bl.a. vad gäller rätten till domstolsprövning av civila rättigheter enligt Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna. Dessa brister kan enligt myndigheten åtgärdas med begränsade ändringar inom ramen för nuvarande lovbefrielse och anmälningsplikt. Under förutsättning att bristerna åtgärdas ser myndigheten inga hinder mot att ändra den nuvarande storleksmässiga begränsningen av sådana byggnader från 25 kvadratmeter till 30 kvadratmeter. För att skapa större enhetlighet mellan lagändringarna om lovbefrielse och för att förenkla tillämpningen föreslår Boverket en ändring även avseende attefallstillbyggnaderna. Förslaget innebär att det utan krav på lov ska vara möjligt att göra en tillbyggnad om högst 15 kvadratmeter byggnadsarea i stället för bruttoarea enligt nu rådande regler. Vidare föreslår Boverket att det ska införas krav om att grannemedgivande ska vara skriftligt och bifogas anmälan samt att det i lag ska förtydligas att attefallsåtgärder enbart avser kompletteringar till befintliga en- och tvåbostadshus. Rapporten bereds inom Regeringskansliet.

Januariavtalet

I januariavtalet anges att det kommer att genomföras omfattande regelförenklingar för att förenkla och förkorta planprocessen och därmed göra byggandet snabbare och billigare. Det anges att det kommer att införas bygglovsbefrielse för altaner i kombination med att mindre (lovfria) altaner får strida mot gällande planbestämmelser.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om att fler åtgärder borde undantas från kravet på lovåtgärder har behandlats av utskottet bl.a. under våren 2017. Utskottet anförde då att regeringen hade genomfört ändringar i regelverket (man pekade bl.a. på PBF) och att det även pågick utredningsarbete rörande ytterligare åtgärder som kunde undantas från kravet på lovplikt. Utskottet ansåg att arbetet inte borde föregripas av något initiativ från riksdagens sida och avstyrkte motionsyrkandena. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2016/17:CU15).

Likalydande motionsyrkanden behandlades av utskottet senast under våren 2018 i förenklad form. Utskottet stod fast vid sitt tidigare ställningstagande och föreslog att riksdagen skulle avslå motionsförslagen. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2017/18:CU16).

Utskottets ställningstagande

Det är enligt utskottets mening viktigt att reglerna om bygglovsbefriade åtgärder är förutsebara och att de inte i onödan hindrar lov och byggande av bostäder. Som utskottet tidigare konstaterat har det genomförts en rad förenklingar i bl.a. PBL:s regler om bygglovsbefriade åtgärder. Det rör sig bl.a. om möjligheten att bygga vissa komplementbyggnader utan lov och att det inte längre krävs lov för solcellspaneler och solfångare som följer byggnadens form.

Det pågår även ett omfattande utrednings- och beredningsarbete av frågor som rör de bygglovsbefriade åtgärderna. Enligt januariavtalet kommer det att införas bygglovsbefrielse för altaner. Regeringen har dessutom överlämnat propositionen Större frihet för altaner som nu bereds i riksdagen. Boverket har vidare lämnat en rapport med förslag till åtgärder som förenklar och begränsar de lovpliktiga åtgärderna och som därmed även utökar de lovbefriade åtgärderna, bl.a. att arean för de s.k. attefallshusen bör ökas från 25 kvadratmeter till 30 kvadratmeter. Beredning pågår av rapporten inom Regeringskansliet.

Mot denna bakgrund anser utskottet att det saknas anledning att föregripa det pågående och aviserade arbetet om bygglovsbefriade åtgärder. Motionsförslagen avstyrks därför.

Bygglagsregler för näringsverksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om ändringar avseende reglerna om bygglov för näringsverksamhet på landsbygden. Utskottet hänvisar till pågående och kommande arbete.

Jämför reservation 40 (M) och särskilt yttrande 8 (C).

Motionerna

Kristina Yngwe m.fl. (C) anför i kommittémotion 2018/19:2425 yrkande 50 att det i dag finns ett undantag från krav på bygglov vid uppförande av byggnader kopplade t.ex. till landsbygdsföretagande och lantbruksverksamhet. Det finns dock andra näringsverksamheter kopplade till landsbygden som på motsvarande sätt kan vara i behov av undantag från krav på bygglov. Motionärerna begär ett tillkännagivande om behovet av att se över bestämmelserna om bygglov för att anpassa bestämmelserna till den mängd näringsverksamheter som i dag förekommer på ett modernt jordbruk.

I kommittémotion 2018/19:2896 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 21 begärs ett tillkännagivande om att se över reglerna för bygglov inom de areella näringarna med inriktningen att begränsad bebyggelse ska befrias från lovplikt. Liknande förslag framställs i motion 2018/19:1807 av Monica Haider (S).

I motion 2018/19:336 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD) begärs tillkännagivanden om dels att ta bort bygglovsplikt för kommuner om det rör åtgärder på industrimark (yrkande 1), dels att förenkla hanteringen av bygglov för lantbrukare (yrkande 2).

Bakgrund

Bygglov krävs för nybyggnad, tillbyggnad och vissa andra ändringar av en byggnad (9 kap. 2 § PBL). Från de generella kraven på bygglov finns flera undantag, bl.a. när det gäller ekonomibygnader för jordbruk, skogsbruk eller annan liknande näring, om åtgärden vidtas i ett område som inte omfattas av detaljplan och under förutsättning att det rör ianspråktagande eller inredning för väsentligen annat ändamål (9 kap. 3 § PBL). Bestämmelsen innebär att alla byggnader som omedelbart hänger samman med nämnda näringar är bygglovsbefriade.

Januariavtalet

I januariavtalet anges bl.a. att det ska skapas bättre förutsättningar för bostäder och näringsverksamhet främst för småföretagare, besöksnäring och gröna näringar i områden med lågt exploateringsstryck. Det anges vidare att en utredning kommer att tillsättas under 2020. Det ska tillsättas en utredning som

ska få i uppdrag att utreda ett slopat krav på bygglov för den som bygga ett kafé, ett ridhus eller liknande i anslutning till sin gård.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om att fler åtgärder på landsbygden borde undantas från bygglovskrav har behandlats av utskottet bl.a. under våren 2017. Utskottet anförde bl.a. att det pågick ett brett arbete med att undanta fler åtgärder från kravet på bygglov. Utskottet ansåg att det därför inte fanns skäl att föreslå något initiativ från riksdagens sida och avstyrkte motionsförslagen. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2016/17:CU15).

Liknande motionsyrkanden behandlades av utskottet senast under våren 2018 i förenklad form. Utskottet stod fast vid sitt tidigare ställningstagande och föreslog att riksdagen skulle avslå motionsförslagen. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2017/18:CU16).

Utskottets ställningstagande

Som framgår finns det ett undantag från reglerna om bygglov för ekonomibyggnader för jordbruk, skogsbruk eller annan liknande näring utanför detaljplanelagt område. Undantaget gäller för byggnader i omedelbar anslutning till nämnda näringsverksamheter och under vissa andra förutsättningar.

Enligt januariavtalet ska det skapas bättre förutsättningar för bostäder och näringsverksamhet främst för småföretagare, besöksnäring och gröna näringar i områden med lågt exploateringsstryck. I det avtalet aviseras att det ska tillsättas en utredning under 2020 som ska få i uppdrag att utreda ett slopat krav på bygglov för den som vill bygga ett kafé, ett ridhus eller liknande i anslutning till sin gård.

Mot bakgrund av den översyn som aviseras genom januariavtalet finns det enligt utskottets mening inte anledning för riksdagen att vidta åtgärder med anledning av motionsförslagen. Motionsförslagen avstyrks därför.

Kontroller vid nybyggnation av bostäder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om kontroller och kontrollansvarigas roll vid nybyggnation av bostäder. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 41 (M), 42 (SD) och 43 (V).

Motionerna

I partimotion 2018/19:410 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) anförs att det finns ett utbrett problem med dåliga materialval vid nybyggnation av bostadsrättsfastigheter. Detta beror bl.a. på att producenten av bostäder kan vara beställare, byggare och kvalitetskontrollant på en och samma gång. Motionärerna begär ett tillkännagivande om att regeringen bör se över vilka lämpliga åtgärder som behöver vidtas så att kravet på långsiktig hållbarhet vid nybyggnation säkerställs och att köparens intressen tas till vara på ett bättre sätt (yrkande 4). Motionärerna anför vidare att det inte ställs krav på en oberoende inspektion vid nybyggnation, och att det ligger ett för stort ansvar på byggherren att bedöma sig själv. Motionärerna begär ett tillkännagivande om att kommunerna ska få en mer proaktiv roll för kontroller vid nybyggnation. På så sätt skulle man enligt motionärerna få en oberoende och ojävig instans som prövar om samtliga krav och kontroller enligt gällande reglering är uppfyllda (yrkande 5). Slutligen begärs ett tillkännagivande om att utreda möjligheterna för att byggherren ersätter kommunerna för den kontroll som kommunen får ansvar för att genomföra enligt ovan (yrkande 6).

Roger Hedlund m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 28 att kontrollplanen som byggherren har ansvar för att upprätta är grunden för tillsynen och för kontrollverksamheten enligt PBL. Kontrollplanen ligger också till grund för byggnadsnämndens beslut om startbeskedet för åtgärden. För att snabba på byggprocessen och för att höja kvaliteten av uppföljningen av kontrollplanen föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att ett regionövergripande organ ska få ansvar för att följa upp kontrollplanen för bygglovs- eller anmälningspliktiga åtgärder.

I kommittémotion 2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om att ändra lagstiftningen så att det inte längre krävs startbesked efter beslut om bygglov utan att det integreras i bygglovet.

I motion 2018/19:1822 av Jan Ericson (M) begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör se över möjligheten att avskaffa lagkravet på kontrollansvarig vid om- och nybyggnation av bostäder för att sänka kostnaderna vid byggnation av bostäder.

Bakgrund

Efter ett beslut om lov krävs ofta ett startbesked innan byggherre får börja bygga. För att startbesked ska utfärdas behöver byggherren lämna in en kontrollplan och andra nödvändiga underlag som t.ex. vvs-ritningar. Byggherren har ansvar för att varje bygg-, rivnings- och markåtgärd genomförs i enlighet med de krav som gäller för åtgärden (10 kap. 5 § PBL). Det är även byggherrens ansvar att lov- eller anmälningspliktiga åtgärder kontrolleras enligt en fastställd kontrollplan (10 kap. 6 § PBL). Kontrollplanen ska bl.a. innehålla uppgifter om vilka kontroller som ska göras, vem som ska göra kontrollerna, vilka anmälningar som ska göras till byggnadsnämnden och när arbetsplatsbesök bör ske. Av kontrollplanen ska det även framgå i vilken omfattning kontrollen ska utföras inom ramen för byggherrens egenkontroll eller av någon med särskild sakkunskap. Vidare ska byggherren se till att det finns en eller flera kontrollansvariga som har en självständig ställning i förhållande till den som utför den åtgärd som ska kontrolleras. Den kontrollansvariga ska ha den kunskap, erfarenhet och lämplighet som behövs för uppgiften, och denne ska kunna styrka detta med ett bevis om certifiering (10 kap. 9 § PBL).

En kontrollansvarig ska enligt 10 kap. 11 § PBL bistå byggherren med att upprätta ett förslag till kontrollplan, se till att kontrollplanen samt gällande bestämmelser och villkor följs, informera byggherren om avvikelser från föreskrifter och villkor samt vid behov meddela byggnadsnämnden. Den kontrollansvarige ska även närvara vid tekniska samråd och andra kontroller och dokumentera sina arbetsplatsbesök och iakttagelser. Slutligen ska den kontrollansvarige avge ett utlåtande till byggherren och byggnadsnämnden som underlag för slutbeskedet. Om den kontrollansvarige lämnar sitt uppdrag, ska denne meddela detta till byggnadsnämnden.

Om den kontrollansvarige inte utför sina uppgifter, ska byggherren underrätta byggnadsnämnden (10 kap. 12 § PBL). Enligt 11 kap. 35 § PBL ska byggnadsnämnden skilja den kontrollansvarige från sitt uppdrag, om denne åsidosatt sina skyldigheter enligt 10 kap. 11 § PBL och underrätta den som har certifierat den kontrollansvarige om beslutet. Om en kontrollansvarig har visat sig vara olämplig, får den som certifierat den kontrollansvarige återkalla certifieringen (11 kap. 36 § PBL).

Byggnadsnämnden ska ha den kompetens som krävs för att fullgöra sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt (12 kap. 7 § PBL).

Pågående arbete

Boverket har haft i uppdrag från regeringen att lämna förslag om en förenklad process för kontroll av egenskaperna hos serietillverkade hus. Boverket har utrett frågan i nära samarbete med byggbranschen och berörda myndigheter. I rapporten En mer förutsägbar process – förenklad kontroll av serietillverkade hus (2017:23) lämnas två förslag som enligt myndigheten innebär att

bedömningar av de tekniska egenskapskraven inför startbesked inte längre behöver göras av kommunen.

Boverkets första förslag innebär att en certifierad sakkunnig får delar av de uppgifter som i dag ligger på byggnadsnämnderna. De sakkunniga får en utökad roll för att kontrollera projekteringen av bostäder utifrån de krav som de är certifierade för. Den bedömning som de sakkunniga gör i ett sakkunnigintyg ska godtas av byggnadsnämnden i samband med startbesked enligt PBL.

Det andra förslaget som Boverket lämnar innebär att byggherrar får möjlighet att anlita certifierade byggprojekteringsföretag som utför projekteringen. Boverket gör bedömningen att en projektering som utförs av ett certifierat byggprojekteringsföretag kommer att medföra att kommunen kan anta att byggnaden i fråga kommer att uppfylla samtliga tekniska egenskapskrav. De bedömningar som redovisas i projekteringshandlingarna ska kunna godtas av byggnadsnämnden i samband med startbesked enligt PBL eftersom de gjorts av ett certifierat byggprojekteringsföretag. Förslaget innebär att certifieringen ersätter de bedömningar som byggnadsnämnderna gör i dag inför startbeskedet.

I rapporten gör Boverket vidare bedömningen att det inte finns några skäl för att avgränsa förslagen ovan till att endast omfatta seriebyggda hus. Boverket anser att båda förslagen med fördel kan tillämpas för all nybyggnad av bostäder. Boverket noterar att Kommittén för modernare byggregler ska ta del av Boverkets analys och förslag i rapporten och att genomförandet av förslagen kan påverkas av resultatet av kommitténs utredning. Beredningen pågår av rapporten inom Regeringskansliet.

Härutöver har Boverket efter uppdrag från regeringen i rapporten Kartläggning av fel, brister och skador inom byggsektorn (2018:36) kartlagt systematiska byggfel och betydande kvalitetsbrister vid nybyggnation eller renovering av byggnadsverk för att analysera eventuella mönster i förekomsten av byggsador och deras orsaker. Uppdraget har genomförts i samråd med Kommittén för modernare byggregler. I kartläggningen uppmärksammar Boverket de vanligast förekommande felen, bristerna och skadorna samt ett antal potentiella problemområden som branschen känner oro inför. Boverket anger att den avser följa upp dessa problem i det nya uppdraget att förstärka arbetet för en god inomhusmiljö som myndigheten har fått av regeringen. Det sistnämnda uppdraget innebär att Boverket under åren 2018–2021 ska förstärka arbetet för att nya och befintliga byggnader ska vara säkra och ha en god inomhusmiljö. Beredning av rapporten Kartläggning av fel, brister och skador inom byggsektorn pågår inom Regeringskansliet.

I betänkandet Verkställbarhet av beslut om lov (SOU 2018:86) föreslår Översiktsplaneutredningen bl.a. att byggnadsnämnderna får en möjlighet att ge startbeskedet samtidigt som lovbeslutet ges. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Kommittén för modernare byggregler har vidare fått i uppdrag att bl.a. genomföra en systematisk och grundlig översyn av bl.a. bestämmelserna i 10 kap. PBL. Uppdraget ska i denna del redovisas senast den 13 december 2019.

Tidigare riksdagsbehandling

Motioner om kontroller vid nybyggnation har behandlats av utskottet senast våren 2018 (bet. 2017/18:CU16). Utskottet hänvisade bl.a. till pågående utredningsarbete med en översyn av bestämmelserna om kontroll i PBL och Boverkets då pågående uppdrag att kartlägga systematiska byggfel och kvalitetsbrister vid nybyggnation och renovering. Utskottet ansåg att det pågående arbetet inte borde föregripas med någon åtgärd från riksdagen och avstyrkte därför motionsförslagen. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Motionsförslagen handlar om olika åtgärder som enligt motionärernas uppfattning effektiviserar kontrollverksamheten enligt PBL och sättet som den utförs på. De syftar till att öka kvaliteten av de åtgärder som kommunerna vidtar inom ramen för kontrollerna samt effektivisera tillsynen och handläggningen av lovåtgärder.

Liksom motionärerna är utskottet av uppfattningen att systemet bör vara välavvägt, inte minst då de kontroller som utförs är viktiga för enskilda och syftar till att bistå enskilda med att få en övergripande bedömning från det allmänna om att de lagkrav som ställs på byggnationen uppfylls av byggbolaget.

Utskottet konstaterar att det enligt gällande rätt åligger kommunerna att ha den kompetens som är nödvändig för handläggningen av ärendena enligt PBL. När det gäller de regler som ställs för kontrollverksamhet pågår som nämnts ett omfattande utrednings- och beredningsarbete. Utskottet anser att flera av de förslag som för närvarande bereds skulle tillgodose de önskemål som motionärerna framställer för att förenkla och effektivisera kontrollsystemet. I rapporten En mer förutsägbar process – förenklad kontroll av serietillverkade hus (2017:23) lämnar Boverket som nämnts två förslag som myndigheten bedömer skulle innebära att de tekniska egenskapskraven inför startbesked inte längre behöver göras av kommunen. Det handlar om att en certifierad sakkunnig får delar av det uppdrag som för närvarande finns hos kommunerna. Det handlar också om att privatpersoner får en möjlighet att anlita certifierade byggprojekteringsföretag som kan bedöma om en byggnad uppfyller lagstadgade tekniska utformningskrav. Härutöver har Kommittén för modernare byggregler ett pågående uppdrag som innebär en grundlig översyn av bestämmelserna om kontrollverksamheten i 10 kap. PBL. Dessutom har Boverket genomfört en kartläggning av fel, brister och skador inom byggsektorn som för närvarande bereds inom Regeringskansliet.

Vidare har Översiktsplaneutredningen lämnat ett förslag som innebär att kommunerna kommer att kunna lämna ett startbesked redan i lovbeslutet.

Mot denna bakgrund finns det enligt utskottets mening inte anledning att vidta åtgärder med anledning av motionsförslagen som avstyrks.

Bostadsnära centrumanläggningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om bostadsnära centrumanläggningar. Utskottet hänvisar till gällande rätt.

Jämför reservation 44 (V).

Motionen

Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) begär i kommittémotion 2018/19:2228 yrkande 6 ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över hur kommunerna ska kunna ställa krav på privata centrumägare i syfte att säkerställa god service till medborgarna i bostadsnära centrumanläggningar.

Bakgrund

Vid planläggning ska bl.a. hänsyn tas hänsyn till behovet av att det inom eller nära anslutning till områden med sammanhållen bebyggelse finns möjligheter att anordna en rimlig samhällsservice och kommersiell service (2 kap. 7 § PBL).

I rapporten Planera för handel (2015:45) uppdaterade Boverket en tidigare vägledning för frågor om handel i planeringsprocessen. I sammanfattningen anger Boverket bl.a. följande:

Boverkets vägledning Handeln i planeringen från 1999 tillkom i ett läge där externhandels utbredning betraktades som ett direkt hot mot centrumhandeln. Idag ser vi parallella trender. Såväl centrumhandeln som externhandeln fortsätter att utvecklas och söker nya former för att samexistera, medan lanthandeln alltjämt står inför stora utmaningar och därför utvecklar och diversifierar sitt utbud av samhällstjänster. Externhandelsområdena har i många fall vuxit samman med omgivande bebyggelse och börjar också förtätas. Samtidigt söker sig handeln tillbaka till de större städernas centrum och till bostadsområden.

Vidare finns i Boverkets allmänna råd (2014:5) vägledning hur bestämmelser som rör detaljhandel får utformas i detaljplan enligt PBL.

Tidigare riksdagsbehandling

Motioner om krav på centrumnära anläggningar har behandlats av utskottet vid flera tillfällen. Under våren 2017 (bet. 2016/17:CU15) anförde utskottet att det inte fann skäl att införa begränsningar för detaljhandelsanläggningar i PBL. Utskottet hänvisade till att Boverket hade uppdaterat tidigare vägledningar för kommunernas arbete med frågor om handelsetableringar och i samband därmed konstaterat att såväl centrumhandeln som externhandeln fortsätter att utvecklas. Likalydande motionsyrkanden behandlades i förenklad form av utskottet våren 2018 (bet. 2017/18:CU16). Utskottet hänvisade då till ställningstagandet från våren 2017 och föreslog att yrkandet skulle avslås. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet är alljämt av uppfattningen att det saknas skäl för att införa begränsningar i PBL i syfte att säkerställa god service till medborgare i bostadsnära centrumanläggningar. Som framgår ovan har Boverket uppdaterat sin vägledning för kommuners arbete med frågor om handelsetableringar. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionsförslaget.

Färdigställandeskydd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om förändringar i lagen om färdigställandeskydd. Utskottet anser att det inte finns skäl att göra förändringar i lagen.

Motionerna

I motion 2018/19:326 av Mikael Strandman (SD) begärs ett tillkännagivande om att lagen (2014:227) om färdigställandeskydd bör upphävas. Motionären anför att staten ska vara restriktiv vid krav på obligatoriska försäkringar och att det saknas skäl att ställa krav på färdigställandeskydd. Liknande förslag framställs i motion 2018/19:1742 av Sofia Westergren (M) yrkande 2.

I motion 2018/19:1742 av Sofia Westergren (M) yrkande 1 begärs även ett tillkännagivande om att se över möjligheterna att helt ta bort den icke-obligatoriska byggförsäkringen. Motionären anför att det obligatoriska kravet på byggförsäkring har tagits bort men att många kommuner ändå ställer krav på sådan försäkring. Detta skapar problem som behöver åtgärdas.

Bakgrund

Lagen (1993:320) om byggförsäkring m.m. upphävdes den 1 juni 2014 genom införandet av lagen (2014:227) om färdigställandeskydd.

När en konsument anlitar en näringsidkare för att utföra vissa arbeten på ett en- eller tvåbostadshus, s.k. småhus, ska det i vissa fall finnas ett färdigställandeskydd. Ett färdigställandeskydd är en försäkring eller en bankgaranti som är tänkt att hjälpa byggherren i egenskap av konsument om entreprenören t.ex. har gått i konkurs eller av annan anledning inte kan fullgöra sina åtaganden. För småhus ska färdigställandeskydd finnas vid nybyggnad och tillbyggnad eller åtgärd som är anmälningspliktig enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 8 § PBL, om det finns behov av ett sådant skydd. Ett färdigställandeskydd behövs dock inte om åtgärden enligt 9 kap. 4–4c §§ PBL inte kräver bygglov. Det är byggnadsnämnden som prövar behovet av ett färdigställandeskydd. Vid behovsprövningen ska nämnden särskilt beakta de beräknade kostnaderna för näringsidkarens åtaganden och kostnaderna för färdigställandeskyddet. Det är byggherren som ska se till att det finns ett färdigställandeskydd. Som framgår finns det inget obligatoriskt lagkrav på byggförsäkring. Om det enligt kommunens bedömning saknas behov av färdigställandeskydd står det en privatperson eller byggföretag fritt att teckna en byggförsäkring som erbjuds på marknaden.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har prövat motionsyrkanden om byggförsäkring och färdigställandeskydd tidigare. Våren 2017 ansåg utskottet att det inte fanns anledning att föreslå något tillkännagivande om ändringar vad gäller kravet på att det i vissa fall ska finnas ett färdigställandeskydd. Utskottet avstyrkte därmed motionsförslagen. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2016/17:CU15).

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan innebär införandet av lagen om färdigställandeskydd att byggnadsnämnden i en kommun prövar om det finns skäl för att ställa krav på färdigställandeskydd vid bl.a. nybyggnad eller tillbyggnad av ett byggnadsverk. Utskottet anser inte att det finns anledning att föreslå något tillkännagivande om ändringar vad gäller kravet på att det i vissa fall ska finnas ett färdigställandeskydd och inte heller vad som gäller det som anförts om byggförsäkring. Utskottet avstyrker därför motionsförslagen.

Tillsynsbestämmelser enligt plan- och bygglagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om översyn av tillsynsbestämmelser i PBL. Utskottet hänvisar till gällande rätt. Jämför reservation 45 (V).

Motionerna

I partimotion 2018/19:410 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 31 begärs ett tillkännagivande om att PBL bör ses över för att effektivisera tillsynen över olovliga boenden, exempelvis i källarutrymmen och industrifastigheter.

I motion 2018/19:1746 av Sten Bergheden (M) anförs att tillsynsbestämmelserna i PBL behöver ses över i syfte att ta bort sådant som hindrar tillsyn och kontroll av regelverket. Motionärerna föreslår ett tillkännagivande om att Kommittén för modernare byggregler får ett sådant uppdrag av regeringen.

Bakgrund

Tillsyn är en granskning som sker i efterhand och som syftar till att överträdelser ska rättas. Tillsynsmyndighet i PBL är framför allt byggnadsnämnden, men även länsstyrelsen, Boverket, regeringen och Arbetsmiljöverket är tillsynsmyndigheter med tillsynsansvar. Tillsynsmyndigheterna är skyldiga att ta upp en fråga om ingripande och påföljd så snart det finns anledning att anta att någon inte har följt en bestämmelse, en dom eller andra beslut. Bestämmelser om tillsynen regleras i 11 kap. PBL. Det är byggnadsnämnden som utövar tillsyn över att den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd följer PBL. Byggnadsnämnden beslutar om byggsanktionsavgift för vissa överträdelser. Den har också möjlighet att använda sig av olika förelägganden och förbud för att åstadkomma rättelse, utförande av en åtgärd eller för att stoppa fortsatt arbete, åtgärd eller användning. Förelägganden och förbud kan i de flesta fall förenas med verkställighetsmedel, t.ex. vite och handräckning. Tillsynsmyndigheten har rätt att få tillträde till fastigheter och byggnadsverk samt utföra de åtgärder som behövs för arbetet på platsen. Tillsynsmyndigheten har också rätt att av byggherren få de upplysningar och handlingar som behövs för sitt tillsynsarbete. För att kunna besluta om tillsynsåtgärder kan det ibland krävas att byggnadsnämnden vid två besök konstaterat en olovlig åtgärd enligt PBL.

Tidigare riksdagsbehandling

Ett motionsyrkande om tillsynsbestämmelserna i PBL behandlades av utskottet under våren 2017 (bet. 2016/17:CU15). Utskottet anförde att den befintliga lagstiftningen tillgodoser de krav som fördes fram i motionen och

att det därför inte fanns anledning för riksdagen att ta något initiativ. Utskottet avstyrkte motionsyrkandet. Riksdagen följde utskottets förslag.

Ett likalydande motionsyrkande behandlades av utskottet senast under våren 2018 i förenklad form. Utskottet stod fast vid sitt tidigare ställningstagande och föreslog att riksdagen skulle avslå motionsförslagen. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2017/18:CU16).

Utskottets ställningstagande

Utskottet är alltjämt av uppfattningen att gällande rätt ger byggnadsnämnderna goda förutsättningar att tillgodose de krav som motionärerna framför. Utskottet anser därför att det saknas anledning för riksdagen att vidta någon åtgärd med anledning av motionsförslagen som avstyrks.

Överklaganderegler

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om ändringar rörande överklaganderegler för beslut om lov. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 46 (M, C, KD, L).

Motionerna

I partimotion 2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) anförs att det är viktigt att korta ledtiderna vid antaganden av detaljplaner och vid överklaganden av lovbeslut. Länsstyrelsens roll bör därför renodlas till att värna statens intressen och vara rådgivare till kommuner vid framtagandet av översikts- och detaljplaner. Länsstyrelserna bör således varken handlägga överklaganden eller yttra sig över överklaganden. Ett tillkännagivande begärs om detta (yrkande 40). Liknande förslag framställs i kommittémotionerna 2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 10 och 2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 6.

Jan Björklund m.fl. (L) anför i partimotion 2018/19:2590 att det även bör övervägas om det är möjligt att begränsa den sakägarkrets som har rätt att överklaga bygglovs- eller detaljplanebeslut och begär ett tillkännagivande om detta (yrkande 41). Motsvarande förslag lämnas i kommittémotionerna 2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 7 och 2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 11 samt i motion 2018/19:1334 av Kjell Jansson (M) yrkande 2.

I nämnda partimotion 2018/19:2590 anför Jan Björklund m.fl. (L) att det bör analyseras vilka för- och nackdelar det skulle finnas med att ta ut en avgift vid överklaganden av beslut om lov och detaljplaner. Eventuella avgifter bör utformas på ett sådant sätt att de verkar avhållande mot de överklaganden som

inte tillför något i sak men samtidigt inte göra överklagandet beroende av den enskildes ekonomiska situation. Ett tillkännagivande begärs om detta (yrkande 42).

Liknande förslag finns i kommittémotion 2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 12 samt i motionerna 2018/19:453 av Markus Wiechel (SD) yrkande 4 och 2018/19:1860 av Boriana Åberg (M) yrkande 1. Liknande förslag om att begränsa sakägarkretsen och införa en avgift för överklaganden framställs även i kommittémotion 2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 10. I sistnämnda motion tilläggs att det även bör införas en maximal handläggningstid för överklaganden.

Frågan om handläggningstid för överklaganden tas även upp i kommittémotion 2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 5. Motionärerna anför att det är viktigt att överklaganden inte fördröjer byggprojekt i onödan och på ett oskäligt sätt. Det bör därför vidtas åtgärder som begränsar tidsåtgången för överklaganden. Ett tillkännagivande begärs om detta. Liknande förslag framställs i kommittémotion 2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 14 och i motion 2018/19:1334 av Kjell Jansson (M) yrkande 3.

Larry Söder m.fl. (KD) anför i kommittémotion 2018/19:2914 yrkande 13 att det är problematiskt att samma saker som en gång har prövats kan prövas flera gånger och i onödan förlänga processen. Det bör därför övervägas om det är möjligt att begränsa förutsättningar att överklaga ett lovbeslut om inga nya omständigheter har tillkommit. Motionärerna begär ett tillkännagivande om detta.

Vidare har i flera motioner framförts olika förslag som rör de regler som gäller för överklaganden i PBL. I motion 2018/19:453 av Markus Wiechel (SD) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att mark- och miljödomstolen bör bli enda och första överklagandeinstans. Boriana Åberg (M) föreslår i motion 2018/19:1860 yrkande 2 en översyn om att förlorande part bör bära motpartens rättegångskostnader vid överklaganden av bygglov.

I motion 2018/19:2382 av Niels Paarup-Petersen (C) begärs tillkännagivanden om dels en nationell riskutredning vid utveckling och byggande (yrkande 1), dels en utredning om en särskild enhet med ansvar för riskvärdering (yrkande 2). Motionären anför att det i flera håll i landet skapar problem att bl.a. länsstyrelsen och andra myndigheter kan försena t.ex. detaljplanebeslut genom överklaganden. Det måste finnas en samsyn inom myndigheter om de risker som finns när man överklagar beslut och om det är rimligt att överklaga i det aktuella fallet. För att skapa sådan helhetssyn behövs en nationell riskutredning och en enhet som värderar risker.

Bakgrund

Allmänt

Bestämmelser om överklaganden och instansordning finns i 13 kap. PBL. Vissa kommunala beslut enligt PBL får överklagas i den ordning som gäller

för laglighetsprövning enligt kommunallagen. Det gäller bl.a. överklaganden av beslut om översiktsplan. Vissa andra kommunala beslut får inte överklagas alls, bl.a. beslut om avbrytande av planarbete. Övriga kommunala beslut överklagades fram till sommaren 2016 till länsstyrelsen och därefter till mark- och miljödomstolen och slutligen till Mark- och miljööverdomstolen. Sedan den 1 juni 2016 överklagas beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan eller områdesbestämmelser inte längre till länsstyrelsen i första instans. I stället överklagas besluten direkt till mark- och miljödomstolen (prop. 2015/16:55, bet. 2015/16:CU16, rskr. 2015/16:166).

Bestämmelser om vem som har rätt överklaga kommunala beslut finns i 13 kap. 8–15 §§ PBL. Utgångspunkten är att byggnadsnämnden ska underrätta sakägare, hyresgäster, bostadsrättshavare och boende på den fastighet som ansökan avser och på omgivande fastigheter. Sakägare kan delas in i rågrannar, som enligt praxis alltid är sakägare, och övriga sakägare där bedömning får göras i varje enskilt fall om de är berörda av beslutet. Bedömningen kan bl.a. bero på arten eller på omfattningen av åtgärden. Med rågranne avses enligt rättstillämpningen i huvuddrag ägare till den fastighet som direkt gränsar till den fastighet på vilken åtgärden ska utföras. Rätten att överklaga förutsätter också att beslutet har gått sakägaren emot.

Bestämmelser om överklagandetid finns i bl.a. 13 kap. 16 § PBL. Den som är berörd av ett beslut och som beslutet har gått emot får överklaga beslutet inom tre veckor. För beslut om detaljplaner räknas tiden för överklagande från den dag då beslutet eller justeringen av protokollet har tillkännagetts på kommunens anslagstavla. Tiden för överklagande av bl.a. beslut om lov räknas från delgivningen av beslutet om beslutet ska delges personen i fråga. För övriga börjar överklagandetid löpa en vecka efter det att beslutet har kungjorts i Post- och inrikes tidningar.

Instanskedjan för andra beslut än detaljplaner och områdesbestämmelser

Förslagen i proposition 2015/16:55 En kortare instanskedja för detaljplaner och områdesbestämmelser byggde på betänkandet Effektiv och rättssäker PBL-överprövning (SOU 2014:14) som den s.k. PBL-överklagandeutredningen hade lagt fram. Utredningen hade haft i uppdrag att se över möjligheten att effektivisera processen för prövning av kommunala beslut som överklagats enligt PBL. I uppdraget ingick bl.a. att analysera dels om instanskedjan för överklagade kommunala beslut om planer, lov och tillsyn skulle kunna förkortas, dels om handläggningen av sådana överklaganden skulle kunna koncentreras till ett begränsat antal länsstyrelser.

När det gäller frågan om instanskedjan för överklagade beslut om lov och tillsyn gjorde utredningen bedömningen att en koncentration av prövningen av överklagade beslut var att föredra framför alternativet att besluten överklagas direkt till mark- och miljödomstolen. Som skäl för sin bedömning hänvisade utredningen till att antalet överklagade beslut om lov, förhandsbesked och

tillsyn är betydligt större än antalet överklagade beslut om detaljplaner och områdesbestämmelser. Vidare ansåg utredningen att behovet av kompletteringar av materialet i överklagade ärenden, behovet av besök på platsen och sambandet med prövningar enligt miljöbalken talade mot alternativet att helt ta bort länsstyrelsen från instanskedjan. Ett överklagande till mark- och miljödomstolen som första instans ansågs även innebära betydligt högre kostnader för prövningen av överklagade beslut om lov, förhandsbesked och tillsyn. I propositionen anförde regeringen i fråga om utredningens bedömning att inte ta bort länsstyrelsen från instanskedjan för beslut om lov och tillsyn bl.a. följande.

Om de aktuella ärendena koncentreras till mark- och miljödomstolarna, skulle detta medföra att tiden för ett beslut att få laga kraft blir kortare. En sådan koncentration skulle dessutom innebära att, med undantag för de beslut som överklagas enligt reglerna i kommunallagen, samma instansordning för alla överklagade kommunala beslut enligt plan- och bygglagen skulle gälla. En reform med den inriktningen är emellertid betydligt mera omfattande än den som utredningen har föreslagit. Bland annat berörs en ärendemängd som är i storleksordningen åtta gånger större än antalet planärenden. Eftersom utredningen inte närmare har belyst ett sådant alternativ måste eventuella överväganden i den riktningen föregås av fördjupade studier. Det gäller bl.a. i fråga om vilka konsekvenser ett genomförande skulle kunna få för länsstyrelsernas kompetensförsörjning och för behovet av personella och ekonomiska resurser vid mark- och miljödomstolarna.

Vid riksdagsbehandling av propositionen anförde utskottet i sitt betänkande 2015/16:CU16 att det finns flera faktorer som talade för att helt ta bort länsstyrelsen som överklagandeinstans. Utskottet framhöll att det i många ärenden skulle kunna leda till att tiden för ett beslut att få laga kraft blir kortare. Vidare skulle det innebära att instanskedjan för överklagade beslut enligt PBL skulle bli mer enhetlig. Samtidigt kunde man inte, enligt utskottet, helt bortse från de invändningar mot denna förändring som redovisats i PBL-överklagandeutredningens betänkande och som hade beaktats i regeringens bedömning. Det gällde bl.a. den kraftiga ökningen av antalet mål som det skulle bli fråga om i mark- och miljödomstolarna samt konsekvenserna för länsstyrelsernas handläggning av andra ärenden. Utskottet pekade också på att regeringen konstaterat att utredningen inte tillräckligt hade belyst konsekvenserna av att helt ta bort länsstyrelsen som överklagandeinstans.

Sammantaget ansåg utskottet att det inte fanns ett tillräckligt underlag för att ta ställning till om lagen borde ändras så att även kommunala beslut om lov och tillsyn borde överklagas direkt till mark- och miljödomstolen. Ett ställningstagande skulle enligt utskottet förutsätta en närmare analys och en fortsatt beredning. Utskottet hänvisade också till att regeringen i propositionen klargjort att man var beredd till sådana fortsatta överväganden i frågan. Utskottet fann mot den här bakgrunden att det inte fanns skäl för ett tillkännagivande till regeringen när det gäller instanskedjan för överklagade kommunala beslut om lov och tillsyn.

Pågående arbete

Boverket har i rapporten Begränsad skyldighet att underrätta och rätt att överklaga enligt plan- och bygglagstiftningen (2016:26) föreslagit en reglering som begränsar byggnadsnämndernas underrättelseskyldighet och rågrannars rätt att överklaga kommunala beslut. Enligt förslaget ska enbart det förhållandet att någon äger en fastighet som direkt gränsar till eller endast med gata eller väg skiljs från den fastighet på vilken en åtgärd utförs inte medföra underrättelseskyldighet eller rätt att överklaga. Byggnadsnämndens skyldighet att underrätta sådana fastighetsägare och deras rätt att överklaga ska vidare enligt förslaget bedömas på samma sätt som gäller för andra sakägare. Rapporten bereds inom Regeringskansliet.

Näringsdepartementet har remitterat promemorian Ett aktivitetskrav för rätt att överklaga vissa beslut om lov m.m. I promemorian föreslås att det i PBL ska införas bestämmelser om att ett beslut om lov eller förhandsbesked i fråga om en åtgärd som innebär en avvikelse från en detaljplan eller områdesbestämmelser, eller som ska utföras i ett område som inte omfattas av en detaljplan eller områdesbestämmelser, får överklagas endast av den som skriftligen har framfört synpunkter på ansökan som inte har blivit tillgodosedda. Enligt uppgift från Regeringskansliet pågår fortfarande beredning av promemorian och remissvaren.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsförslag om de regler som gäller för överklaganden enligt PBL behandlades av utskottet våren 2017 (bet. 2016/17:CU15). Utskottet anförde att det delade motionärernas uppfattning om vikten av att överprövningen av ärenden enligt PBL är effektiv och ändamålsenlig. Utskottet hänvisade bl.a. till genomförda lagändringar i PBL om instansordningen och till det resonemang som utskottet hade fört vid behandlingen av lagstiftningsärendet En kortare instanskedja för detaljplaner och områdesbestämmelser. Utskottet hänvisade även till det pågående arbetet i Regeringskansliet med att införa ett aktivitetskrav för rätt att överklaga vissa beslut om lov m.m. enligt PBL. Mot den här bakgrunden bedömde utskottet att det inte fanns anledning att vidta någon åtgärd från riksdagen. Utskottet föreslog därför att motionsyrkandena skulle avslås. Riksdagen följde utskottets förslag.

Liknande motionsförslag behandlades av utskottet senast under våren 2018 i förenklad form. Utskottet stod fast vid sitt tidigare ställningstagande och föreslog att riksdagen skulle avslå motionsförslagen. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2017/18:CU16).

Utskottets ställningstagande

Det har som nämnts genomförts förenklingar i överklagandeprocessen bl.a. genom att länsstyrelsen tagits bort som instanskedja för överklaganden som rör planbeslut och områdesbestämmelser genom ändringar i PBL som infördes

genom lagstiftningsärendet En kortare instanskedja för detaljplaner och områdesbestämmelser. Utskottet är alltjämt av uppfattningen att det är viktigt att bestämmelserna om rätten att överklaga beslut är ändamålsenliga och effektiva. Utskottet konstaterar samtidigt att det rör sig om rättsligt komplicerade avvägningar och om överväganden där frågor om en effektiv process som inte i onödan hindrar bostadsbyggandet ska vägas mot andra rättsligt skyddsvärda intressen som t.ex. rätten för enskilda att få invändningar prövade.

Vidare konstaterar utskottet att det fortfarande pågår beredning av Boverkets rapport Begränsad skyldighet att underrätta och rätt att överklaga enligt plan- och bygglagstiftningen som bl.a. innehåller förslag som begränsar sakägarkretsen. Härutöver pågår även beredning av departementspromemorian Ett aktivitetskrav för rätt att överklaga vissa beslut om lov m.m.

Mot denna bakgrund anser utskottet att det inte finns skäl att föreslå något initiativ från riksdagens sida. Motionsförslagen avstyrks.

Skadeersättning enligt plan- och bygglagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om skadeersättning. Utskottet hänvisar till bl.a. gällande rätt.

Jämför reservation 47 (SD).

Motionerna

Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2018/19:169 att uppförandet av vindkraftverk medför konsekvenser för bl.a. enskilda fastighetsägarens markanvändningsintressen. Bullernivåer och solreflexer från vindkraftverk kan medföra att en fastighet tappar i värde. För att hantera denna problematik bör det i lag införas en rätt till skadeersättning för fastigheter som ligger nära ett uppfört vindkraftverk. Dessutom bör de närmare ekonomiska konsekvenserna för närboende utredas. Motionärerna begär ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda de ekonomiska konsekvenserna för fastighetsägare som bor i närheten av uppförda vindkraftverk (yrkande 13).

Vidare begärs i nyss nämnda motion ett tillkännagivande om behovet av lagändringar som ger rätt till ersättning för förlorat fastighetsvärde för fastighetsägare som bor i närheten av ett uppfört vindkraftverk (yrkande 14). Ett liknande förslag framställs i motion 2018/19:1858 av Jan Ericson (M).

Bakgrund

Vindkraft är en åtgärd som kan kräva både lovprövning enligt PBL:s bestämmelser och tillståndsprövning eller en anmälan enligt miljöbalkens bestämmelser. Lovprövningen kan även förutsätta föregående planläggning. I

samband med detta kan det krävas skyddsåtgärder m.m. för hanteringen av eventuella störningar som t.ex. buller. Under dessa processer prövas bl.a. frågan om placeringen av vindkraften är lämplig i berört område. Dessutom tas vid placeringen även hänsyn till de allmänna och enskilda intressena enligt 2 kap. PBL.

I 14 kap. PBL regleras bl.a. under vilka förutsättningar en kommun är skyldig att ersätta uppkomna skador till följd av beslut enligt PBL. Ersättningssituationerna kan delas in i tre grupper. Den första gruppen avser fall där kommunen är ersättningsskyldig oavsett hur stor skada fastighetsägaren har åsamkats. Det gäller t.ex. för vägrat bygglov för nybyggnation av en byggnad som är likadan som en som förstörts vid en olyckshändelse.

I den andra gruppen finns bestämmelser som ålägger kommunen ersättningsskyldighet endast om fastighetsägarens skada är betydande i förhållande till den berörda delen av fastigheten. I denna grupp finns t.ex. en bestämmelse om ersättning för skada på grund av rivningsförbud eller vägrat rivningslov. Den tredje gruppen omfattar situationer då kompensation betalas ut först när den pågående markanvändningen avsevärt försväras inom berörd del av fastigheten. Som exempel kan nämnas bestämmelser om vegetation eller om markytans utformning och höjdläge i en områdesbestämmelse för vissa områden och som orsakar kvalificerad skada. Under vissa förhållanden kan fastighetsägaren vid sådan kvalificerad skada även påkalla inlösen av fastigheten. Ersättning kan i nämnda situationer dessutom bl.a. betalas ut för förlorat fastighetsvärde.

Vid bestämmande av ersättning tillämpas särskilda bestämmelser.

I miljöbalken finns vidare regler som rör ersättning vid ingripande från det allmänna och skadestånd vid miljöskador m.m. (31–32 kap. miljöbalken).

Utskottets ställningstagande

Enligt gällande rätt föregås ett inrättande av ett vindkraftverk av omfattande prövningar enligt både PBL och miljöbalken. Vid dessa prövningar beaktas frågor som rör vilka intressen som kan påverkas och om placeringen är lämplig bl.a. med hänsyn till risken för störningar m.m. Det finns även bestämmelser som anger de förutsättningar som finns för att få skadeersättning bl.a. för förlorat fastighetsvärde. Det som anförs i motionerna motiverar enligt utskottets mening inte någon ändring i bestämmelserna. Motionerna avstyrks därför.

Bemyndiganden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ändringar av normgivningsbemyndiganden i PBL. Utskottet hänvisar bl.a. till gällande rätt.

Jämför reservation 48 (SD).

Motionerna

Roger Hedlund m.fl. (SD) föreslår i kommittémotion 2018/19:1120 yrkande 7 ett tillkännagivande om att normgivningsbemyndigandet för regeringen att meddela föreskrifter om undantag från vissa bestämmelser i PBL för asylboenden bör tas bort. Enligt motionären ger bemyndigandet i praktiken regeringen alltför långtgående möjligheter att meddela föreskrifter som innehåller undantag från bestämmelserna om lov i plan- och bygglagen. Regeringen kan besluta om sådana undantag trots att de står i strid med allmänhetens intressen när asylboenden byggs.

I kommittémotion 2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 7 anförs att kommunerna har stora möjligheter att ta initiativ som bidrar till fler bostäder. Deras insatser räcker dock inte. Staten behöver vara en aktiv part, och lagstiftningen behöver ses över så att den i tillräcklig mån hanterar bostadsbehovet även vid krissituationer. Mot denna bakgrund begär motionärerna ett tillkännagivande om att utverka undantag så att reglerna inte hindrar bostadsbyggelse.

Bakgrund

I 16 kap. 13 § PBL ges regeringen möjlighet att meddela föreskrifter om undantag från lagen i vissa extraordinära situationer. Exempelvis får regeringen göra tidsbegränsade undantag från flera grundläggande bestämmelser i lagen i händelser av extraordinär naturhändelse eller om det behövs för att nödvändiga åtgärder snabbt ska kunna vidtas. Det finns även en generell möjlighet för regeringen att föreskriva om undantag från lagen vid krig eller krigsfara (16 kap. 14 § PBL). Den 1 januari 2018 trädde det i kraft nya bestämmelser om vissa undantag från lagen vid omfattande tillströmning av asylsökande (16 kap. 13 a § PBL). Enligt bestämmelsen får regeringen meddela föreskrifter om undantag från vissa krav och andra bestämmelser i PBL om tillströmningen av asylsökande har varit eller kan väntas bli särskilt omfattande och om det är nödvändigt för att boenden för asylsökande snabbt ska kunna anordnas. Sådana föreskrifter om undantag får avse kraven på att hänsyn ska tas till allmänna intressen vid lokalisering av bebyggelse, kraven på tomter, allmänna platser och områden för andra anläggningar än byggnader, kraven på bygglov, rivningslov och marklov samt vissa bestämmelser om

genomförandet av bygg-, rivnings- och markåtgärder. Föreskrifterna om undantag ska vara proportionella i förhållande till de intressen som dessa bestämmelser avser att skydda och främja. Föreskrifterna ska vidare endast få avse åtgärder för ändring av byggnadsverk eller nybyggnad av enkla byggnadsverk och avse åtgärder som pågår under högst tre år (prop. 2016/17:195, bet. 2017/18:CU3, rskr. 2017/18:19).

Tidigare riksdagsbehandling

I samband med behandlingen av propositionen Undantag från vissa bestämmelser i plan- och bygglagen vid tillströmning av asylsökande behandlade utskottet ett motionsyrkande om att riksdagen skulle avslå propositionen eftersom det föreslagna bemyndigandet ansågs alltför långtgående (prop. 2016/17:195, bet. 2017/18:CU3, rskr. 2017/18:19). Utskottet konstaterade att det liksom regeringen var av uppfattningen att det kunde vara svårt att med tillräcklig skyndsamhet tillgodose behovet av boenden för asylsökande inom ramen för de ordinarie reglerna i PBL, om ett stort antal söker sig till Sverige, såsom var fallet under hösten 2015. Utskottet delade regeringens bedömning om att regeringen borde få meddela föreskrifter om vissa undantag under de förutsättningar som angavs i propositionen. Utskottet föreslog därför att yrkandet skulle avslås. Riksdagen följde utskottets förslag.

Motionsyrkanden om att ta bort det nu aktuella normgivningsbemyndigandet behandlades av utskottet senast under våren 2018. Utskottet ansåg att det saknades skäl för att föreslå någon åtgärd från riksdagens sida och föreslog att yrkandet skulle avslås. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2017/18:CU16).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har nyligen ställt sig bakom regeringens förslag om att införa en möjlighet för regeringen att i händelse av en särskilt omfattande tillströmning av asylsökande förordna om vissa undantag från PBL som är nödvändiga för att asylboenden snabbt ska anordnas. Utskottet vidhåller sin uppfattning i frågan och anser att motion 2018/19:1120 (SD) yrkande 7 bör avslås. Utskottet anser även att det som begärs i motionen 2018/19:2914 (KD) yrkande 7 får anses vara tillgodosett genom den nämnda lagändringen, varför även det yrkandet bör avslås.

Reservationer

1. Översyn av plan- och bygglagen, punkt 1 (SD)

av Mikael Eskilandersson (SD), Angelica Lundberg (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 10,
bifaller delvis motionerna

2018/19:1334 av Kjell Jansson (M) yrkande 1,
2018/19:1527 av Lars Hjalmered (M) yrkande 3,
2018/19:1709 av Edward Riedl (M),
2018/19:1758 av Johan Hultberg (M) yrkande 2,
2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 19,
2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 8 och
2018/19:2786 av Åsa Coenraads (M) samt
avslår motionerna

2018/19:238 av Camilla Brodin (KD) yrkande 2,
2018/19:1798 av Mathias Tegnér (S) yrkande 2,
2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 43 och 49 samt
2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 5.

Ställningstagande

Vi instämmer inledningsvis i majoritetens bedömning att motionerna 2018/19:238 (KD) yrkande 2, 2018/19:1798 (S) yrkande 2, och 2018/19:2590 (L) yrkandena 43 och 49 samt 2018/19:2733 (MP) yrkande 5 bör avslås med de skäl som majoriteten anför.

När det gäller frågan om regelförenklingar i PBL vill vi anföra följande. Bostadsbristen är påtaglig i hela landet, och bostadsbyggandet behöver främjas. Vi anser därför att det är viktigt med ytterligare regelförenklingar i plan- och bygglagen. Vi välkomnar det arbete som sker på området men anser att regeringen bör ta ytterligare initiativ på detta område. Vi yrkar därmed bifall till motion 2018/19:1120 (SD) yrkande 10.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

2. Översyn av plan- och bygglagen, punkt 1 (L)

av Henrik Edin (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 43 och 49,
bifaller delvis motion

2018/19:238 av Camilla Brodin (KD) yrkande 2 och
avslår motionerna

2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 10,

2018/19:1334 av Kjell Jansson (M) yrkande 1,

2018/19:1527 av Lars Hjalmered (M) yrkande 3,

2018/19:1709 av Edward Riedl (M),

2018/19:1758 av Johan Hultberg (M) yrkande 2,

2018/19:1798 av Mathias Tegnér (S) yrkande 2,

2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 19,

2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 8,

2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 5 och

2018/19:2786 av Åsa Coenraads (M).

Ställningstagande

Jag instämmer inledningsvis i majoritetens bedömning att motionerna 2018/19:1120 (SD) yrkande 10, 2018/19:1334 (M) yrkande 1, 2018/19:1527 (M) yrkande 3, 2018/19:1709 (M), 2018/19:1758 (M) yrkande 2, 2018/19:1798 (S) yrkande 2, 2018/19:2425 (C) yrkande 19, 2018/19:2428 (C) yrkande 8, 2018/19:2733 (MP) yrkande 5 och 2018/19:2786 (M) bör avslås med de skäl som majoriteten anför.

När det gäller frågan om digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen vill jag anföra följande. Det behövs en transparent process för markanvisningar. I annat fall riskerar byggprojekt att fördröjas. För att skapa sådan transparens och underlätta för byggherrar anser jag det bör införas ett lagkrav som innebär att kommuner ska offentliggöra sitt arbete med kommande markanvisningar digitalt på webben både på engelska och på svenska.

Vidare bör åtgärder vidtas för att kunna sköta hela plan- och byggprocessen digitalt från första ansökan till beslut. Med en sådan digitalisering kommer handläggningen att effektiviseras och enskildas insyn i den förbättras. Jag konstaterar att det pågår ett tämligen omfattande arbete med digitalisering. Jag utgår från att regeringen arbetar aktivt med frågan och vill att regeringen vidtar åtgärder som gör att den digitala utvecklingen snarast genomförs på ett

rättssäkert och effektivt sätt. Jag yrkar därmed bifall till motionen 2018/19:2590 (L) yrkandena 43 och 49.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

3. Allmänna och enskilda intressen enligt plan- och bygglagen, punkt 2 (SD)

av Mikael Eskilandersson (SD), Angelica Lundberg (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 22,

bifaller delvis motion

2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 45 och

avslår motionerna

2018/19:384 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) yrkande 6,

2018/19:830 av Pyry Niemi och Anna Wallentheim (båda S),

2018/19:948 av Anna Wallentheim (S),

2018/19:950 av Mattias Ottosson m.fl. (S) och

2018/19:1083 av Lawen Redar och Mathias Tegnér (båda S).

Ställningstagande

Vi instämmer inledningsvis i majoritetens bedömning att motionerna 2018/19:384 (V) yrkande 6, 2018/19:830 (S), 2018/19:948 (S), 2018/19:950 (S) och 2018/19:1083 (S) bör avslås med de skäl som majoriteten anför.

När det gäller skyddet för kulturhistoriska värden anför vi följande. Sverige har en rik byggnadstradition som förtjänar att bevaras. Historiskt förankrade byggnadsmiljöer skapar hemkänsla och trygghet för många invånare och har en positiv inverkan på turistnäringen. Vi anser därför att det är mycket angeläget att arkitektoniskt vackra och sällsynta historiska byggnader bevaras för eftervärlden. En bevarad historisk miljö bidrar både till den allmänna trivseln och till att stärka gemenskapen hos befolkningen. Vi vill därför att regeringen tar nödvändiga initiativ för att stärka skyddet för kulturhistoriska byggnader i PBL. Det sagda innebär att vi yrkar bifall till motion 2018/19:1120 (SD) yrkande 22.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

4. Allmänna och enskilda intressen enligt plan- och bygglagen, punkt 2 (V)

av Momodou Malcolm Jallow (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2018/19:384 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) yrkande 6 och
2018/19:830 av Pyry Niemi och Anna Wallentheim (båda S),
bifaller delvis motionerna
2018/19:948 av Anna Wallentheim (S),
2018/19:950 av Mattias Ottosson m.fl. (S) och
2018/19:1083 av Lawen Redar och Mathias Tegnér (båda S) samt
avslår motionerna
2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 22 och
2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 45.

Ställningstagande

Jag instämmer i majoritetens bedömning att motionerna 2018/19:1120 (SD) yrkande 22 och 2018/19:2590 (L) yrkande 45 bör avslås med de skäl som majoriteten anför.

När det gäller frågan om huruvida behovet av idrott och platser för idrott ska beaktas vid planläggningen vill jag anföra följande. Det är viktigt att det i samhällsplaneringen finns utrymme och möjlighet till bl.a. lek och fysisk rörelse. Det är dessutom särskilt viktigt att det finns områden och platser för spontan idrott eftersom det finns barn och ungdomar som inte har möjlighet att vara med i en idrottsförening. Enligt lagstiftningen är det en kommunal angelägenhet att avgöra omfattningen av sådana platser i planläggningen. Det innebär att kommunerna kan avgöra om de vill prioriterera sådana platser. Ett sätt för staten att påverka byggandet av idrottsanläggningar i positiv riktning är att prioritera dessa i lagstiftningen. I 2 kap. 7 § 4 PBL anges att man vid planläggning ska ta hänsyn till behovet av att det inom eller i nära anslutning till områden med sammanhållen bebyggelse finns lämpliga platser för lek, motion och annan utvistelse. Jag anser att det finns skäl till och behov av en tydligare skrivning om att hänsyn ska tas till idrott och platser för idrott vid all planläggning. Jag begär därför ett tillkännagivande om att begreppet idrott ska läggas till i uppräkningsdelen i 2 kap. 7 § 4 PBL. Regeringen bör ta nödvändiga initiativ till en sådan lagändring. Detta innebär att jag yrkar bifall till 2018/19:384 (V) yrkande 6.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

5. Allmänna och enskilda intressen enligt plan- och bygglagen, punkt 2 (L)

av Henrik Edin (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 45,

bifaller delvis motion

2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 22 och avslår motionerna

2018/19:384 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) yrkande 6,

2018/19:830 av Pyry Niemi och Anna Wallentheim (båda S),

2018/19:948 av Anna Wallentheim (S),

2018/19:950 av Mattias Ottosson m.fl. (S) och

2018/19:1083 av Lawen Redar och Mathias Tegnér (båda S).

Ställningstagande

Jag instämmer i majoritetens bedömning att motionerna 2018/19:384 (V) yrkande 6, 2018/19:830 (S), 2018/19:948 (S), 2018/19:950 (S) och 2018/19:1083 (S) bör avslås med de skäl som majoriteten anför.

När det gäller frågan om möjlighet att uppföra mindre byggnader i skyddsvärda miljöer vill jag anföra följande. Skyddet för områden som är av historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt bör vara extra starkt. Samtidigt finns det ett visst utrymme för begränsade regelförenklingar som innebär att kompletterande hus som inte förändrar befintliga byggnader eller inkräktar på utemiljöer ska tillåtas. Jag anser att små byggnader, som t.ex. en frigebod eller ett attefallshus, bör tillåtas i sådana miljöer om angivna förutsättningar är uppfyllda. Det finns därför enligt min mening anledning att se över gällande lagstiftning och förändra den så att en kommun kan pröva om det finns förutsättningar att bygga mindre byggnader i nämnda skyddsvärda miljöer. Det får bli en uppgift till regeringen att ta nödvändiga initiativ i detta avseende. Det sagda innebär att jag yrkar bifall till 2018/19:2590 (L) yrkande 45.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

6. Plansystemet i allmänhet, punkt 3 (SD)

av Mikael Eskilander (SD), Angelica Lundberg (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:642 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkande 5 och
avslår motion
2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 34.

Ställningstagande

Vi instämmer i majoritetens bedömning att avslå motion 2018/19:2590 (L) yrkande 34 med de skäl som majoriteten anför.

När det gäller frågan om ett kommunalt arkitekturprogram vill vi anföra följande. Det är viktigt att skapa offentliga miljöer med höga skönhetsvärden eftersom den estetiska aspekten av arkitektur och offentlig miljö är av stor betydelse för många människor. Ett sätt att arbeta med dessa frågor är att använda kommunala arkitekturprogram. I dagsläget använder vissa kommuner sådana program som verktyg för att nå en förbättrad arkitektonisk kvalitet och estetisk hållbarhet. Detta är dock inte tillräckligt för att tillgodose behoven av att säkerställa nämnda kvalitet. Vi anser inte heller att det utökade uppdrag som Boverket har fått tillgodose dessa behov. Sådana program bör därför enligt vår mening användas av alla kommuner. Vi vill därför att regeringen utreder möjligheten till att ett sådant program införs som mellansteg i plansystemet mellan översiktsplan och detaljplan. Detta innebär att vi yrkar bifall till motion 2018/19:642 (SD) yrkande 5.

Det som ovan anförs bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

7. Riktlinjer i planarbetet, punkt 4 (M)

av Mats Green (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Lars Beckman (M) och David Josefsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
 2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 8,
 bifaller delvis motion
 2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 35 och
 avslår motionerna
 2018/19:453 av Markus Wiechel (SD) yrkande 1,
 2018/19:642 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4
 samt
 2018/19:1830 av Jan Ericson (M).

Ställningstagande

Vi instämmer i majoritetens bedömning att motionerna 2018/19:453 (SD) yrkande 1, 2018/19:642 (SD) yrkandena 3 och 4 samt 2018/19:1830 (M) bör avslås med de skäl som majoriteten anför.

När det gäller frågan om statens medverkan i planprocessen anför vi följande. Alliansregeringen beslutade om en rad kommitté- och myndighetsuppdrag som i sin tur har resulterat i ett antal förenklingar i PBL. Syftet med förenkningarna har varit att främja bostadsbyggandet. Bostadsbristen i landet ställer emellertid krav på att ytterligare åtgärder vidtas skyndsamt. Enligt vår mening bör regeringen återkomma med ett förslag om en effektivisering av plan- och byggprocessen genom att yttranden från statliga myndigheter under processen ska lämnas genom ett samlat statligt yttrande. En sådan ordning skulle innebära en tydlig förenkling för byggföretagen och minskad risk för motstridiga besked från olika myndigheter. Det sagda innebär att vi yrkar bifall till 2018/19:2831 (M) yrkande 8.

Det som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

8. Riktlinjer i planarbetet, punkt 4 (SD)

av Mikael Eskilander (SD), Angelica Lundberg (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkänner detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
 2018/19:642 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4
 samt
 avslår motionerna
 2018/19:453 av Markus Wiechel (SD) yrkande 1,
 2018/19:1830 av Jan Ericson (M),

2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 35 och
2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 8.

Ställningstagande

Vi instämmer i majoritetens bedömning att motionerna 2018/19:453 (SD) yrkande 1, 2018/19:1830 (M), 2018/19:2590 (L) yrkande 35 och 2018/19:2831 (M) yrkande 8 bör avslås med de skäl som majoriteten anför.

När det gäller frågan om skönhetsråd och Boverkets ansvar i frågor om arkitektur och gestaltande livsmiljö vill vi anför följande. Den lagändring som genomfördes genom propositionen Politik för gestaltad livsmiljö (prop. 2017/18:110), och som innebär att aktuellt samordningsansvar fördelas mellan statens centrum för arkitektur och design (Arkdes) och Boverket, ger enligt vår mening risk för dubbelarbete. Vi föreslår därför att Boverket i stället får det övergripande uppföljnings- och samordningsansvaret, med uppgiften att delegera relevanta uppdrag till Arkdes. Detta skulle skapa en tydligare rollfördelning och ett enklare ansvarsutkrävande.

Vi vill även tillsätta en utredning som tittar på hur ett lagkrav om att varje kommun ska ha ett lokalt tillsatt skönhetsråd kan se ut. Rådet skulle vara brett sammansatt och avge yttranden inom ramen för arbetet med översikts- och detaljplaner och vid ny exploatering generellt. Vi yrkar därmed bifall till motion 2018/19:642 (SD) yrkandena 3 och 4.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

9. Medborgarinflytande och vissa andra intressen vid fysisk planering, punkt 5 (SD)

av Mikael Eskilandersson (SD), Angelica Lundberg (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkänner detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:642 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkande 2 och
2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkandena 23, 25 och 26 samt
avslår motionerna

2018/19:2228 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkandena 3–5 och
2018/19:2596 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 13.

Ställningstagande

Vi vill utreda hur medborgarna i Sverige kan ges ett större inflytande över utformningen av de offentliga miljöernas utformning. Vi anser också att man bör sträva efter att bygga miljöer som beaktar det mänskliga behovet av social samvaro, närhet till naturen och skönhet. För att uppnå detta kan man exempelvis använda ett demokratiskt valt råd eller lokala omröstningar. Dessutom vill vi att en utvärdering genomförs av den generella uppfattningen inom befolkningen när det gäller utformningen av vår gemensamma miljö. Större hänsyn bör tas till befolkningens uppfattning när det kommer till utformningen av offentlig konst och nya byggnader. Enligt vår uppfattning är det svenska folket bäst lämpat att avgöra dessa miljöers utformning och vilka miljöer som de kan vara stolta över, över tid. Våra gemensamma miljöer bör stimulera en varm känsla och god hälsa bland befolkningen, både vad gäller funktion och estetisk utformning. Man bör också bejaka platsens och invånarnas historia och identitet.

Vidare har Sverige en rik byggnadstradition som bör bevaras. Ett sätt att värna det kulturella och estetiska arvet är att införa en s.k. kulturell planering. Kulturell planering är en metod som vid samhällsbyggnadsfrågor sätter fokus på bl.a. medborgardialog och den unika platsens förutsättningar och historia. I miljöer med inslag av kulturhistoriska byggnader ska miljonprogrammen motverkas vid nybyggnation av bostäder. Det får bli regeringens uppgift att ta nödvändiga initiativ.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

10. Medborgarinflytande och vissa andra intressen vid fysisk planering, punkt 5 (V)

av Momodou Malcolm Jallow (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2228 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkandena 3–5 och avslår motionerna

2018/19:642 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkande 2,

2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkandena 23, 25 och 26 samt

2018/19:2596 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 13.

Ställningstagande

En demokratisk, jämlik och hållbar stad förutsätter bl.a. ett deltagardemokratiskt förhållningssätt till stadsplanering. Ett sådant förhållningssätt handlar inte bara om att människor ska rådfrågas inom vissa begränsade frågor. Jag vill att människor ska vara delaktiga och ha ett verkligt inflytande i idéskapandet, planeringen och genomförandet i stadsplaneringen. Detta är en förutsättning för att uppnå en jämlik boende- och stadsmiljö. Genom att möjliggöra för flera aktörer att delta i planeringen av stadens bostäder, fastigheter och offentliga platser ges också mer utrymme för nya tankar och infallsvinklar. Det redan pågående arbetet på området är bra, men jag anser att regeringen bör utreda hur ett verkligt medborgarinflytande kan stärkas i kommunernas bostadsbyggande och stadsplaneringsarbete.

Dessutom förutsätter en demokratisk, jämlik och hållbar stad att alla människor har och upplever sig ha fysisk tillgänglighet till alla delar av staden. Många kommuner har rutiner för hanteringen av frågan om fysisk tillgänglighet i någon del av plan- och byggprocessen. Trots detta är det få kommuner som lever upp till de krav som ställs i FN-konventionen om grundläggande rättigheter och friheter för människor med funktionsnedsättning. Det saknas bl.a. ett helhetsgrepp i kommunernas planeringsarbete där frågor som tillgänglighet beaktas. Sverige har ett ansvar för att följa bl.a. konventionens princip om tillgänglighet i samhället även för människor med funktionsnedsättning. Det är därför viktigt att arbeta fram rutiner för hur denna fråga hanteras i planeringsarbetet. Enligt min mening bör regeringen snarast återkomma till riksdagen med åtgärder som uppfyller de åtaganden som Sverige har enligt konventionen när det gäller tillgänglighet.

En demokratisk, hållbar och jämlik stad behöver vidare en feministisk stadsplanering. Med en sådan stadsplanering kan städerna göras tillgängliga för fler. Det är vanligt att den fysiska planeringen och markanvändningen i högre utsträckning svarar mot mäns behov än mot kvinnors behov. Kvinnor utnyttjar exempelvis kollektivtrafik i högre grad än män, medan män reser längre och har större tillgång till bil. Bostadsområden bör planeras med detta i åtanke. Därför bör det finnas närhet till kollektivtrafik och samhällsservice. Organiseringen av samhällen och bostadsområden får enligt min mening effekt för trivsel och trygghet. Mot denna bakgrund bör jämställdhet i högre utsträckning vara en del av den fysiska samhällsplaneringen, och bebyggelsemiljön bör utformas efter tydliga jämställdhetsmål. Det får vara upp till regeringen att ta nödvändiga initiativ.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

11. Medborgarinflytande och vissa andra intressen vid fysisk planering, punkt 5 (L)

av Henrik Edin (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2596 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 13 och

avslår motionerna

2018/19:642 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkande 2,

2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkandena 23, 25 och 26 samt

2018/19:2228 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkandena 3–5.

Ställningstagande

Det brottsförebyggande arbetet behöver långsiktighet och förankring i den lokala miljön där arbetet bedrivs. Kommunerna har en nyckelroll i detta arbete, och en del av arbetet bör bedrivas genom stadsplanering. Jag anser att det finns behov av att ge trygghetsfrågorna en starkare ställning i stadsplaneringen för att på ett tydligare sätt signalera att dessa frågor är prioriterade. Ett sätt att göra detta är att ändra PBL så att den uttryckligen reglerar att all fysisk planering bör ha ett brottsförebyggande perspektiv. I städer och större samhällen kan det handla om åtgärder som att motverka kvällsstängda butikscentrum, god belysning, röjning av buskage, genomtänkt förläggning av gångvägar och andra åtgärder som ökar tryggheten. Det får bli regeringens uppgift att ta nödvändiga initiativ.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

12. Klimatfrågor i planeringen och planering för gröna områden, punkt 6 (SD)

av Mikael Eskilander (SD), Angelica Lundberg (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:1121 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkande 10,
bifaller delvis motionerna
2018/19:1483 av Ola Johansson och Peter Helander (båda C) yrkande 2 och
2018/19:2228 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 2 och
avslår motionerna
2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 28 och
2018/19:2779 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkandena 26–28, 30 och 31.

Ställningstagande

Vi instämmer inledningsvis i majoritetens bedömning att motionerna 2018/19:2590 (L) yrkande 28 och 2018/19:2779 (MP) yrkandena 26–28, 30 och 31 bör avslås med de skäl som majoriteten anför.

När det gäller frågan om stadsmiljöavtal anför vi följande. Stadsmiljöavtal är ett verktyg som vi ser positivt på om det används vid satsningar på kollektivtrafik och cykeltrafik. Enligt vår mening är det tveksamt när det ställs krav på motprestationer i form av bostadsbyggande. Enligt vår mening bör stadsmiljöavtalen innehålla realistiska trafikåtgärder som förbättrar framkomligheten i städerna. Vi vill däremot att kommunerna är återhållsamma med s.k. subventionerat bostadsbyggande. Det får bli upp till regeringen att ta nödvändiga initiativ. Vi yrkar därmed bifall till motion 2018/19:1121 (SD) yrkande 10.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

13. Klimatfrågor i planeringen och planering för gröna områden, punkt 6 (V)

av Momodou Malcolm Jallow (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkänner detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2228 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 2,
bifaller delvis motionerna
2018/19:1121 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkande 10,
2018/19:1483 av Ola Johansson och Peter Helander (båda C) yrkande 2 och
2018/19:2779 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 31 och
avslår motionerna
2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 28 och
2018/19:2779 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkandena 26–28 och 30.

Ställningstagande

Jag instämmer inledningsvis i majoritetens bedömning att motionerna 2018/19:2590 (L) yrkande 28 och 2018/19:2779 (MP) yrkandena 26–28 och 30 bör avslås med de skäl som majoriteten anför.

När det gäller frågan om stadsmiljöavtal och slopad parkeringsnorm anför jag följande. Enligt min mening bör lämpliga styrmedel användas i samhällsplaneringen för att minska bilberoendet och transportsektorns miljö- och energipåverkan. Jag anser att den parkeringsnorm som finns i lagstiftningen är otidsenlig eftersom den enligt min mening innebär att parkeringsplatser måste byggas till alla nya bostäder. Ett styrmedel kan därför vara att slopa parkeringsnormen.

Ett annat styrmedel kan vara att använda sig av stadsmiljöavtal. I dessa avtal kan staten bidra med åtgärder som skapar bättre förutsättningar för en trafiksnaul samhällsplanering. Staten kan exempelvis medfinansiera åtgärder för hållbara stadsmiljöer och hållbart resande. Vidare kan stadsmiljöavtalen utvecklas genom åtgärder för gångtrafik och för samordnade varutransporter. Stadsmiljöavtalen bör även utgå från ett tydligt nationellt stadsmiljömål om minskad biltrafik och ökad tillgänglighet till kollektivtrafik, gångtrafik och cykeltrafik. Regeringen bör ta nödvändiga initiativ för att genomföra det sagda. Jag yrkar därmed bifall till motion 2018/19:2228 (V) yrkande 2.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

14. Klimatfrågor i planeringen och planering för gröna områden, punkt 6 (L)

av Henrik Edin (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 28,
bifaller delvis motion
2018/19:2779 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkandena 27 och 28 samt
avslår motionerna
2018/19:1121 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkande 10,
2018/19:1483 av Ola Johansson och Peter Helander (båda C) yrkande 2,
2018/19:2228 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 2 och
2018/19:2779 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkandena 26, 30 och 31.

Ställningstagande

Jag instämmer inledningsvis i majoritetens bedömning om att motionerna 2018/19:1121 (SD) yrkande 10, 2018/19:1483 (C) yrkande 2, 2018/19:2228 (V) yrkande 2 och 2018/19:2779 (MP) yrkandena 26, 30 och 31 bör avslås med de skäl som majoriteten anför.

Jag vill när det gäller frågan om behovet av grönytor i den fysiska planeringen anföra följande. Den stora inflyttningen till städer och tätorter i Sverige ställer krav på en god samhällsplanering i fråga om miljö och hållbar utveckling, kollektivtrafik, bostadsbyggande samt kommunal och kommersiell service. Enligt min mening är det angeläget att de gröna miljöernas betydelse för miljön och folkhälsan uppmärksammas och tas till vara i stadsplaneringen.

Städer med grön struktur har ett bättre lokalklimat än städer utan grönska. En grön stad klarar häftiga skyfall bättre och har en större biologisk mångfald. I en stad med parker och trädgårdar integrerade i bebyggelsen har invånarna naturliga mötesplatser utomhus. I sitt vardagsliv får de närkontakt med det biologiska kretsloppet.

Fritidsodling lär vara en av de vanligaste fritidssysselsättningarna och är en värdefull del av många människors liv. Det är därför viktigt att se och inkludera de miljöer som villaträdgårdar och kolonilotter i stadsplaneringen. I framtida stadsplanering bör också vägas in värdet av stadsnära odling och det förhållandet att utebliven fysisk aktivitet har en hög samhällsekonomisk kostnad.

Vid all samhällsplanering behöver därför kommunerna beakta behovet av grönytor och platser för lek, rekreation och spontanidrott i tätbebyggda områden. Jag anser att det behöver vidtas åtgärder som förtydligar vikten av det sagda i lagstiftningen. Det får bli regeringens uppgift att ta nödvändiga initiativ. Jag yrkar därmed bifall till motion 2018/19:2590 (L) yrkande 28.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

15. Reglering med detaljplan, punkt 7 (M)

av Mats Green (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Lars Beckman (M) och David Josefsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkandena 2 och 3, bifaller delvis motionerna

2018/19:453 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2,
2018/19:1527 av Lars Hjalmered (M) yrkande 1,
2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 7 och 9,
2018/19:2521 av Betty Malmberg (M),
2018/19:2573 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 10,
2018/19:2574 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 10,
2018/19:2584 av Ida Drougge (M),
2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 36 och
2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 65 och
avslår motionerna
2018/19:2228 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 1,
2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 44,
2018/19:2779 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 15 och
2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 20.

Ställningstagande

Vi instämmer inledningsvis i majoritetens bedömning om att motionerna 2018/19:2228 (V) yrkande 1, 2018/19:2590 (L) yrkande 44, 2018/19:2779 (MP) yrkande 15 och 2018/19:2914 (KD) yrkande 20 bör avslås på de skäl som anförs av majoriteten.

När det gäller frågan om privat initiativrätt vid detaljplaneläggningen och begränsning av detaljplanekravet anför vi följande. Bostadspolitiken är en av våra största samhällsutmaningar. Vi anser att det är angeläget med reformer som bidrar till att hantera den pågående bostadskrisen. Det behövs framför allt ett helhetsgrepp och en översyn av bl.a. de regler som försvårar och fördröjer byggprocessen. PBL innehåller flera sådana bestämmelser, och några av dessa finns inom det regelverk som styr detaljplaneringen. En sådan lagändring är enligt vår mening införandet av privat initiativrätt till detaljplaner.

I detta avseende noterar vi att utskottet redan under våren 2015 beslutade att tillkännage för regeringen att det fanns skäl att överväga privat initiativrätt till detaljplaner. Trots detta har det ännu inte genomförts någon lagändring som innebär det sagda.

Översiktsplaneutredningen har vidare i sitt slutbetänkande Privat initiativrätt – Planintressentens medverkan vid detaljplaneläggning (SOU 2019:9) lämnat förslag som bl.a. innebär att planeringsunderlag får upprättas även av andra än kommuner. Vi välkomnar förslaget eftersom vi anser att en sådan lagändring kommer att bidra till att det produceras fler detaljplaner, vilket i sin tur medför att byggprocesser påskyndas. Vi anser också att möjligheten till privat initiativrätt bör införas i lag så snabbt som möjligt mot bakgrund av att underskottet av bostäder hela tiden växer. Det får bli regeringens uppgift att ta nödvändiga initiativ.

En annan åtgärd som enligt vår mening bidrar till att hantera bostadskrisen är att genomföra ytterligare lagändringar som begränsar detaljplanekravet. Vi anser att det finns behov av förändringar i planprocessen som gör det möjligt

att bygga bostäder snabbare och som minskar risken för att lagstiftningen används på ett sätt som bromsar byggandet. Det behövs enligt vår mening ett regelverk som förstärker översiktsplanerna och som gör att detaljplaner används i mindre utsträckning. Många av de frågor som i dag regleras i en detaljplan skulle kunna regleras mer övergripande i en översiktsplan. En förstärkt översiktsplanering och en ytterligare begränsning av detaljplaneringen skulle enligt vår mening minska den totala tidsåtgången avsevärt. Vi yrkar därmed bifall till motion 2018/19:2831 (M) yrkandena 2 och 3.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

16. Reglering med detaljplan, punkt 7 (V)

av Momodou Malcolm Jallow (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2018/19:2228 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 1 och avslår motionerna 2018/19:453 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2, 2018/19:1527 av Lars Hjalmered (M) yrkande 1, 2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 7 och 9, 2018/19:2521 av Betty Malmberg (M), 2018/19:2573 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 10, 2018/19:2574 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 10, 2018/19:2584 av Ida Drougge (M), 2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 36 och 44, 2018/19:2779 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 15, 2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkandena 2 och 3 samt 2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkandena 20 och 65.

Ställningstagande

Inledningsvis instämmer jag i majoritetens bedömning om att motionerna 2018/19:453 (SD) yrkande 2, 2018/19:1527 (M) yrkande 1, 2018/19:2428 (C) yrkandena 7 och 9, 2018/19:2521 (M), 2018/19:2573 (M) yrkande 10, 2018/19:2574 (M) yrkande 10, 2018/19:2584 (M), 2018/19:2590 (L) yrkandena 36 och 44, 2018/19:2779 (MP) yrkande 15, 2018/19:2831 (M) yrkandena 2 och 3 samt 2018/19:2914 (KD) yrkandena 20 och 65 bör avslås med de skäl som majoriteten anför.

Vad gäller frågan om genomförande av Byggråtsutredningens förslag vill jag anföra följande. Ett av kommunernas viktigaste verktyg för ett offensivt bostadsbyggande är markpolitiken. Markpolitiken behöver vara progressiv, genomtänkt och långsiktig för att komma till allmänhetens gagn. Den nuvarande bostadsbristen driver upp priserna på mark. Detta får bl.a. till följd att byggherrar som av kommunen fått tillgång till planlagd och byggbar mark låter bli att bygga på marken eftersom de förväntar sig fortsatt stigande markpriser och en ännu högre avkastning längre fram. Det är enligt min mening oacceptabelt att byggherrars fördröjande av vinstupplägg tillåts styra bostadsutbudet. Denna ordning är inte heller förenlig med en god långsiktig och progressiv markpolitik.

Ett sätt att åtgärda nämnda problem är enligt min mening att vidta åtgärder som säkerställer att byggrätter tas i anspråk utan onödigt dröjsmål. I betänkandet Ett snabbare bostadsbyggande (SOU 2018:67) lämnar Byggråtsutredningen flera förslag som enligt min mening kan bidra till att vi kommer till rätta med rådande problem. Det gäller utredningens förslag om kortare genomförandetid för detaljplaner, återinförande av de s.k. exploatörsbestämmelserna och en reglering av överenskommelser om tidsplan för byggnadsverk i exploateringsavtal.

Jag förutsätter därför att regeringen går vidare med de förslag som lämnats av utredningen och återkommer till riksdagen med ett lagförslag. Jag yrkar därmed bifall till motion 2018/19:2228 (V) yrkande 1.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

17. Reglering med detaljplan, punkt 7 (KD)

av Larry Söder (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkandena 20 och 65,
bifaller delvis motionerna
2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 7,
2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 36 och
2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 3 och
avslår motionerna
2018/19:453 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2,
2018/19:1527 av Lars Hjälmered (M) yrkande 1,
2018/19:2228 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 1,
2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 9,

2018/19:2521 av Betty Malmberg (M),
2018/19:2573 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 10,
2018/19:2574 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 10,
2018/19:2584 av Ida Drougge (M),
2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 44,
2018/19:2779 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 15 och
2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Inledningsvis instämmer jag i majoritetens bedömning om att motionerna 2018/19:453 (SD) yrkande 2, 2018/19:1527 (M) yrkande 1, 2018/19:2228 (V) yrkande 1, 2018/19:2428 (C) yrkande 9, 2018/19:2521 (M), 2018/19:2573 (M) yrkande 10, 2018/19:2574 (M) yrkande 10, 2018/19:2584 (M), 2018/19:2590 (L) yrkande 44, 2018/19:2779 (MP) yrkande 15 och 2018/19:2831 (M) yrkande 2 bör avslås av de skäl som anförs av majoriteten.

Vad gäller frågan om privat initiativrätt vid detaljplaneläggning och gatukostnader anför jag följande. Enligt min mening behövs en frihetsreform för byggandet som omfattar flera olika åtgärder. En av dessa åtgärder är förändringar i det planmonopol som kommunerna har i dag.

Jag anser att lagstiftningen bör tillåta att fastighetsägare och byggföretag tar fram förslag till detaljplaner som sedan prövas och beslutas av kommunerna. Detta skulle innebära att lagstiftningen möjliggör privat initiativrätt till detaljplaner.

I detta avseende vill jag hänvisa till att utskottet i sitt förslag till tillkännagivande till regeringen under våren 2015 konstaterade att det finns skäl att överväga möjligheten att införa en rätt till privata initiativ vid detaljplaneläggning i plan- och bygglagstiftningen. Utskottet framhöll att utgångspunkten för övervägandena bör vara att utforma förslag till regler som med ett bibehållande av grunderna i det kommunala planmonopolet ger större möjlighet för en exploatör att initiera ett planeringsarbete eller att själv bidra till att en plan tas fram som sedan kan prövas och genomföras i vanlig ordning. De problem som utskottet då uppmärksammade finns alltjämt kvar, och det är angeläget att de snarast åtgärdas av regeringen.

Översiktsplaneutredningen har i sitt slutbetänkande Privat initiativrätt – Planintressentens medverkan vid detaljplaneläggning (SOU 2019:9) bl.a. föreslagit att planeringsunderlag får upprättas även av andra än kommuner. Jag anser att förslaget är bra och tycker att det är viktigt att regeringen återkommer till riksdagen snarast med lagförslag i frågan.

En annan frihetsreform för bostadsbyggandet är att åtgärda de avgifter som hindrar framväxten av nya villaområden. Det finns åtgärder som på ett rimligt sätt kan ändra dessa problem. En sådan åtgärd är att ändra på regelverket för gatukostnader så att betalningsskyldighet för gatuavgifter inte infaller förrän bygglov har beviljats. Enskilda bör även få möjlighet till en tioårig betalningsplan för gatuavgifter. Regeringen bör därför återkomma med förslag

till lagändringar i PBL som innebär det sagda. Jag yrkar därmed bifall till motion 2018/19:2914 (KD) yrkandena 20 och 65.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

18. Regionplanering, punkt 8 (V)

av Momodou Malcolm Jallow (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:410 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 10 och
avslår motionerna
2018/19:453 av Markus Wiechel (SD) yrkande 5 och
2018/19:2779 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Inledningsvis instämmer jag i majoritetens bedömning om att motionerna 2018/19:453 (SD) yrkande 5 och 2018/19:2779 (MP) yrkande 2 bör avslås med de skäl som majoriteten har anført.

När det gäller frågan om huruvida regionplanering bör införas i fler län utöver Stockholms och Skåne län vill jag framhålla följande. Genom propositionen En ny regional planering (prop. 2017/18:266) infördes lagändringar i PBL som bl.a. innebär att regional fysisk planering blir obligatorisk för Stockholms län och Skåne län. Denna lagändring är viktig och bra enligt min mening eftersom det är viktigt att underlätta en samordning mellan det kommunala ansvaret enligt PBL för planering av mark- och vattenområden å ena sidan och de regionala aktörernas uppdrag att utreda och planera frågor av betydelse för länets fysiska miljö å andra sidan. En sådan samordning bidrar också till en förbättrad fysisk planering. Enligt min mening bör dock samtliga län omfattas av regional fysisk planering. Mot denna bakgrund anser jag att regeringen bör påskynda det arbete som pågår med anledning av riksdagens tillkännagivande i frågan. Jag vill också att regeringen snarast återkommer till riksdagen med ett lagförslag som innebär att regional fysisk planering blir obligatorisk i alla län. Det sagda innebär att jag yrkar bifall till motion 2018/19:410 (V) yrkande 10.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

19. Krav vid ny- eller ombyggnation av bostäder, punkt 9 (M)

av Mats Green (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Lars Beckman (M) och David Josefsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkandena 23 och 37,
bifaller delvis motion
2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 25 och
avslår motionerna
2018/19:333 av Markus Wiechel (SD) yrkande 5,
2018/19:1309 av Magnus Manhammar (S) yrkande 1,
2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 37–39 och
2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 16.

Ställningstagande

Det regelverk som styr bygnadsverks tekniska utformningskrav behöver ses över och förenklas. Det är i dag onödigt svårt att bygga om bostäder bl.a. på grund av de krav som ställs på byggnaders utformning. Därför bör det införas betydande lättnader av de tekniska egenskaps- och utformningskraven i PBL vid ombyggnation.

Vidare bör det införas lättnader av kraven som gör det enklare att bygga om en lokal så att den kan användas som bostad. Det är enligt vår mening särskilt angeläget att sänka trösklarna för ombyggnation för att på så sätt få till fler bostäder. Vi anser således att det bör införas undantag som innebär lättnader i egenskaps- och utformningskrav vid ombyggnation. Det får bli regeringens uppgift att ta nödvändiga initiativ till lagändringar som innebär det sagda.

Det som ovan anförs bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännager för regeringen.

20. Krav vid ny- eller ombyggnation av bostäder, punkt 9 (KD)

av Larry Söder (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkandena 16 och 25,
bifaller delvis motion
2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 23 och
avslår motionerna
2018/19:333 av Markus Wiechel (SD) yrkande 5,
2018/19:1309 av Magnus Manhammar (S) yrkande 1,
2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 37–39 och
2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 37.

Ställningstagande

För att förenkla för bostadsbyggandet behövs en rad åtgärder som alla i grunden handlar om behovet av en frihetsreform inom bostadssektorn. En frihetsreform bör utgå från att det regelverk som i den aktuella situationen ska tillämpas ställer rimliga krav på enskilda och inte i onödan försvårar för bostadsbyggandet. Vad gäller bostäders utformningskrav genomfördes en rad förenklingar av Alliansregeringen som bidrog till sådana förenklingar för enskilda. Det finns dock behov av ytterligare åtgärder för att komma till rätta med regelverk som i onödan fördyrar byggprojekt och som inte heller motsvarar de utformningskrav för bostäder som konsumenterna efterfrågar.

Det rör sig exempelvis om regler som innebär att väggar måste separera kök från övrig boyta, att tvättmaskin och torktumlare måste stå bredvid varandra i stället för ovanpå varandra, krav på fristående garderober i stället för skjutdörrsgarderober, krav på anpassning till funktionsnedsättning m.m.

Vidare bör det enligt min mening utredas om staten genom Boverket kan upphandla delar av det tänkta beståndet från småhustillverkare och erbjuda småhus till ett fast pris. Det bör också ställas enklare utformningskrav för nämnda småhus så att priserna kan hållas låga. Det får bli en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

21. Krav vid ny- eller ombyggnation av bostäder, punkt 9 (L)

av Henrik Edin (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 37–39,
bifaller delvis motion

2018/19:333 av Markus Wiechel (SD) yrkande 5 och
avslår motionerna
2018/19:1309 av Magnus Manhammar (S) yrkande 1,
2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkandena 23 och 37 samt
2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkandena 16 och 25.

Ställningstagande

Enligt min mening är det mest effektiva sättet för att få fram fler bostäder till rimliga priser att förändra regelverket så att det blir möjligt att bygga bostäder billigare. Jag anser därför att det finns anledning att genomföra ytterligare förenklingar av bl.a. bostäders utformningskrav så att både produktionen och processerna blir effektivare och kostnadseffektivare. Jag vill att regeringen utreder om det är möjligt att införa ett typgodkännande av hus. Genom att pröva om vissa hustyper kan förhandsgodkännas genom ett typgodkännande kan man enligt min mening pressa ned byggkostnaderna på ett effektivt sätt. Det kan även få positiva effekter för handläggningen av lovfrågan genom att bidra till kortare handläggningstider.

Det behövs även regelförenklingar som gör det möjligt att i större utsträckning bygga bostäder med kompakt planlösning. Dessutom bör utformningskraven ändras så att det inte längre blir nödvändigt att sådana bostäder byggs med förrådsutrymmen. Det får bli upp till regeringen att vidta nödvändiga åtgärder.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

22. Regler och krav för ett hållbart och innovativt byggande, punkt 10 (M)

av Mats Green (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Lars Beckman (M) och David Josefsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 28,
bifaller delvis motion

2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 26 och
avslår motionerna

2018/19:333 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 2 och 4,
2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 29,
2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 15,

2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 27 och
2018/19:2779 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkandena 4, 19, 21, 22 och 24.

Ställningstagande

Det behövs en rad åtgärder inom ramen för bostadspolitiken som förenklar för bostadsbyggandet och som åtgärdar pågående bostadsbrist. Bland annat behövs en välfungerande marknad som stimulerar användningen av ny och effektiv teknik vid byggandet av bostäder. Enligt vår mening bör regeringen därför möjliggöra och stimulera till fler undantag i PBL för innovativt byggande. Syftet bör vara att främja utveckling eller användning av en ny eller väsentligt förbättrad vara, tjänst eller process som främjar innovativt byggande. Det får bli regeringens uppgift att vidta nödvändiga åtgärder.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

23. Regler och krav för ett hållbart och innovativt byggande, punkt 10 (SD)

av Mikael Eskilandersson (SD), Angelica Lundberg (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 29,
bifaller delvis motionerna

2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 15,
2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 26 och
2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 28 och
avslår motionerna

2018/19:333 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 2 och 4,
2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 27 och
2018/19:2779 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkandena 4, 19, 21, 22 och 24.

Ställningstagande

Vi anser att alla framtida lägenheter bör byggas så energieffektivt som möjligt utifrån vad som är möjligt med hänsyn till rådande ekonomiska och miljömässiga förutsättningar. Sådana åtgärder skulle enligt vår mening minska levnadskostnaderna för boendet samtidigt som de tar hänsyn till miljön och framtida generationers välmående. Vi vill också utreda nya sätt att minska energikostnaderna för en mer effektiv användning av värme och el. Det får bli

regeringens uppgift att ta de initiativ som behövs för att uppnå det som vi anför.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

24. Gemensamma byggregler, punkt 11 (M)

av Mats Green (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Lars Beckman (M) och David Josefsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 26,
bifaller delvis motion
2018/19:642 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkande 7 och
avslår motion
2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 21.

Ställningstagande

Det behövs en rad åtgärder inom ramen för bostadspolitiken som förenklar för bostadsbyggandet och som hanterar den rådande bostadsbristen. En sådan åtgärd är att se till att lagstiftningen inte i onödan höjer kostnaderna för nyproduktion av bostäder. Byggekostnaderna i Sverige ligger långt över EU-snittet, vilket enligt vår mening påverkar att det byggs så få bostäder. Krav på bostäders utformning, tillgänglighet och energihushållning är grundläggande för att säkerställa en god standard på svensk bostadsmarknad, men rådande regler för byggnaders tekniska utformning är föråldrade och högt satta, vilket medför höga kostnader vid produktion av bostäder. Regelverket behöver därför ses över och moderniseras.

Även de kommunala särkraven om byggnaders utformning riskerar att driva upp produktionskostnaderna. Konkurrensverket har i rapporten Bättre konkurrens i bostadsbyggandet – en uppföljning av utvecklingen 2015–2018 samt en kartläggning av fortsatt utredningsbehov (2018:7) bekräftat vår uppfattning att det är viktigt att kommuner och byggsektorn hjälps åt att driva fram bättre och hållbara lösningar i byggprojekt.

Vi anser mot denna bakgrund att Sverige behöver en industrialiserad byggprocess, och möjligen också en nordisk byggstandard. Det finns anledning att ge Konkurrensverket i uppdrag att utreda förutsättningarna för att införa en nordisk byggstandard för ökat bostadsbyggande där kommunala särkrav om byggnaders tekniska utformning blir tillåtna i pilotprojekt som

syftar till att ta fram innovativa lösningar ur ett klimat- och hållbarhetsperspektiv.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

25. Gemensamma byggregler, punkt 11 (SD)

av Mikael Eskilandersson (SD), Angelica Lundberg (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:642 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkande 7, bifaller delvis motion

2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 26 och avslår motion

2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 21.

Ställningstagande

Vi anser att det finns behov av att utreda gemensamma bygg- och regelstandarder för Norden i ett fördjupat nordiskt samarbete på området. Enligt vår mening skulle detta kunna leda till dels ökad nordisk mobilitet på arbetsmarknaden, dels en ökad konkurrens mellan byggherrar då möjligheter att ta sig an byggprojekt i grannländer främjas. Vi välkomnar därför det pågående arbetet, som bedrivs inom ramen för Nordiska ministerrådet. Vi anser att regeringen bör fortsätta med detta arbete och inom ramen för det aktivt verka för vårt förslag och vidta nödvändiga åtgärder.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

26. Gemensamma byggregler, punkt 11 (L)

av Henrik Edin (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 21 och
avslår motionerna

2018/19:642 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkande 7 och
2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 26.

Ställningstagande

Enligt min mening behöver åtgärder vidtas för att öka konkurrensen inom byggsektorn. Detta påvisas bl.a. av att byggkostnaderna är de högsta inom hela EU-området och de näst högsta i Europa.

I augusti 2018 presenterade Konkurrensverket rapporten Bättre konkurrens i bostadsbyggandet – en uppföljning av utvecklingen 2015–2018 samt en kartläggning av fortsatt utredningsbehov (2018:7), i vilken det finns en genomlysning av konkurrensförhållandena under nämnda tidsperiod. I rapporten konstateras att det har kommit in fler aktörer på marknaden för bostadsbyggande men att det inte finns några andra tydliga tecken på att konkurrensen förbättrats under den undersökta perioden. Enligt myndigheten framstår de kommunala särkraven som särskilt besvärande ur konkurrenssynpunkt, med hänsyn till att förhoppningarna om bättre konkurrens inom byggsektorn i hög grad har ställts till åtgärder av tre olika slag, nämligen ytterligare medverkan av utländska företag, industriellt byggande och digitalisering av plan- och byggprocessen. Det är svårt att nå framsteg på dessa områden, och därigenom förbättra konkurrensen inom byggsektorn, på grund av den omfattande förekomsten av kommunala särkrav. Det finns därmed enligt min mening anledning att ta verkets slutsatser på stort allvar och att fortsätta agera för att riva de hinder som i dag försvårar konkurrensen. Regeringen bör därför vidta nödvändiga åtgärder mot kommunala särkrav.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

27. Byggnaders inomhusmiljö, punkt 12 (KD)

av Larry Söder (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkandena 32 och 33,
bifaller delvis motion

2018/19:2438 av Ola Johansson (C) yrkande 3 och
avslår motion

2018/19:2438 av Ola Johansson (C) yrkande 1.

Ställningstagande

Ljus och mörker påverkar kroppens hormonbalans. Flera sjukdomar, både psykiska och fysiska, har samband med tiden på dygnet och årstiden. Brist på dagsljus kan medföra sömnstörningar och leda till årstidsbunden depression. I skolmiljö har dagsljus vidare betydelse för elevers inlärningsförmåga. Det finns därför enligt min mening goda skäl att utreda en svensk dagsljusnorm för skolmiljöer. Vidare finns det anledning att överväga och modernisera regler för takfönster och fönster som förhindrar eller försvårar insläpp av dagsljus i byggnader. Det får bli regeringens uppgift att vidta nödvändiga åtgärder.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

28. Studentbostäder, punkt 13 (M)

av Mats Green (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Lars Beckman (M) och David Josefsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 43 och

bifaller delvis motion

2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 17.

Ställningstagande

En åtgärd som behöver vidtas för att det ska byggas fler studentbostäder är att genomföra regelförenklingar bl.a. när det gäller de tekniska utformningskraven. Alliansregeringen genomförde omfattande förenklingar för studentbostäder och mindre lägenheter upp till 35 kvadratmeter. Riksdagen har även 2015 och 2017 beslutat om två tillkännagivanden som understryker behovet av att regeringen vidtar ytterligare åtgärder som förenklar kraven. Som även majoriteten konstaterar finns ett stort behov av fler studentbostäder. Enligt vår mening bör bristen på studentbostäder hanteras skyndsammare än vad regeringen gör. Vi anser därför att regeringen snarast bör vidta åtgärder för att förenkla reglerna för byggnation av studentbostäder.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

29. Studentbostäder, punkt 13 (SD)

av Mikael Eskilandersson (SD), Angelica Lundberg (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 17 och
bifaller delvis motion
2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 43.

Ställningstagande

På de flesta av Sveriges högskole- eller universitetsorter är det brist på studentbostäder. Problemen innefattar långa bostadsköer, trångboddhet, lång pendling och växande problem med osäkra kontrakt. Vi menar att det ska finnas ett boende för alla, oavsett ekonomi. Vi vill förenkla byggnormerna, t.ex. hissnormen, för att göra det billigare att bygga bostäder. Riksdagen har beslutat om två tillkännagivanden till regeringen under 2015 och 2017 om bl.a. anpassningar av tillgänglighetskraven och andra lättnader i de krav som gäller för studentbostäder. Vi anser att regeringen bör arbeta mer aktivt för att skyndsamt vidta åtgärder för att förenkla reglerna för byggnation av studentbostäder.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

30. Frågor om buller, punkt 14 (M)

av Mats Green (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Lars Beckman (M) och David Josefsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 11,
2018/19:2573 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 11,
2018/19:2574 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 11 och

2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkandena 19–21 och avslår motionerna
2018/19:612 av Magnus Oscarsson (KD),
2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 31 och
2018/19:2779 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 16.

Ställningstagande

Modern byggteknik möjliggör goda ljudnivåer inomhus även i bostäder som ligger nära källor till omfattande buller. De nuvarande riktvärdena för utomhusbuller medför ett betydande hinder mot bostadsbyggande då attraktiv mark lämnas obebyggd. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) gjorde en undersökning 2013 där 72 procent av kommunerna ansåg att bullerreglerna hindrade bostadsbyggande. Även om regeringen nyligen höjde riktvärdena för tillåtet utomhusbuller från trafik i förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader, kan vi konstatera att de förändringar som gjordes inte är tillräckliga. Vi anser därför att det finns skäl att höja gränsvärdena ytterligare och att källan för bullret bör spela mindre roll vid bedömningen av vad som utgör en godtagbar störning. Enligt vår mening bör därför alla typer av buller jämföras. Dessutom menar vi att mätningen av riktvärdena inte bör ske utomhus vid fasaden. Bullernivåer bör i stället mätas vid insidan av en fasad.

Regleringen av buller bör även i större utsträckning utgå från genomsnittliga ljudnivåer i stället för maximala värden vid begränsade tidpunkter. Det är enligt vår mening en självklarhet att inomhusmiljöer är skyddade mot buller. Det behövs även bättre och mer skyddade utomhusmiljöer. Därför bör man sätta in krafttag på bullerbekämpning vid källan och på hur man utformar den utvändiga miljön för att minska bullret.

Vidare bör Boverket få det samlade ansvaret för regelverken för buller. Vi vill även att frågan om att möjliggöra byggnation i bullerutsatta miljöer utreds närmare. Enligt vår mening skulle servitut kunna främja byggande i bullerutsatta miljöer, som t.ex. flygplatser eller idrottsanläggningar. Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med våra förslag.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

31. Frågor om buller, punkt 14 (C)

av Ola Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 11 och
2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 21,
bifaller delvis motionerna
2018/19:2573 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 11,
2018/19:2574 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 11 och
2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 19 och
avslår motionerna
2018/19:612 av Magnus Oscarsson (KD),
2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 31,
2018/19:2779 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 16 och
2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 20.

Ställningstagande

Det behövs en rad regelförenklingar som främjar byggandet av bostäder. En sådan åtgärd är regelförenklingar vad avser buller. Regeringen har nyligen tillgodosett Centerpartiets och Alliansens krav på höjda riktvärden för buller genom ändringar i förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggande. Det är enligt min mening värdefullt, inte minst för möjligheten att bygga mindre bostäder. Jag vill dock att dessa riktvärden mäts vid insidan av fasaden i stället för att mätas utomhus. Regeringen bör därför vidta nödvändiga åtgärder som genomför en ändring vad avser sättet att mäta utomhusbuller.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

32. Frågor om buller, punkt 14 (L)

av Henrik Edin (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 31 och
avslår motionerna
2018/19:612 av Magnus Oscarsson (KD),
2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 11,
2018/19:2573 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 11,
2018/19:2574 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 11,
2018/19:2779 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 16 och
2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkandena 19–21.

Ställningstagande

Efter upprepade tillkännagivanden från riksdagen beslutade regeringen i maj 2017 om ändringar i förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggande. Riktvärdena för buller vid en bostadsbyggnads fasad från spår- och vägtrafik för bostäder upp till 35 kvadratmeter är nu 65 dBA i stället för det tidigare 60 dBA. För bostäder större än 35 kvadratmeter är riktvärdet 60 dBA i stället för det tidigare 55 dBA. Kraven för ljudmiljön inomhus ändrades inte. Liberalerna, som stod bakom de tillkännagivanden som riksdagen gjorde, välkomnar dessa justeringar som skapar bättre möjlighet för bostadsbyggande i tätbebyggd miljö utan att sänka kraven för ljudmiljön inne i bostaden. För att ge mer ändamålsenliga förutsättningar för framtida översyner av bullerregleringen anser jag att ansvaret för att utfärda regelverket bör flyttas från regeringen till Boverket. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som tillgodoser en sådan förändring.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

33. Regler för bygglov och anmälningsärenden, punkt 15 (M)

av Mats Green (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Lars Beckman (M) och David Josefsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 10 och avslår motionerna

2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkandena 5 och 6,

2018/19:1334 av Kjell Jansson (M) yrkande 4,

2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 18,

2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 12,

2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 12 och 46 samt

2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 8.

Ställningstagande

Inledningsvis instämmer vi i majoritetens bedömning om att motionerna 2018/19:1120 (SD) yrkandena 5 och 6, 2018/19:1334 (M) yrkande 4, 2018/19:2425 (C) yrkande 18, 2018/19:2428 (C) yrkande 12, 2018/19:2590 (L) yrkandena 12 och 46 samt 2018/19:2914 (KD) yrkande 8 bör avslås på de skäl som majoriteten anför.

När det gäller frågan om regleringen om tidsbegränsade bygglov bör gälla utan tidsbegränsning anför vi följande. Bostadsbristen påverkar majoriteten av våra kommuner och den innebär att många som står utanför bostadsmarknaden riskerar att förbli utan bostad. För studenter kan det innebära att man blir tvungen att tacka nej till en eftertraktad utbildningsplats. För kommunerna, som har ansvar för att tillgodose att nyanlända har husrum, innebär bostadsbristen att det kan vara svårt att uppfylla det kommunala ansvaret för mottagandet. På flera platser i landet kan därför tillfälliga bostäder vara en möjlighet för att tillgodose behovet av bostad. Genom lagstiftningsärendet Tidsbegränsade bygglov för bostäder infördes lättnader i reglerna om tidsbegränsade bygglov. Dessa lättnader gäller endast mellan den 1 maj 2017 och den 1 maj 2023. Enligt vår mening skapar lättnaderna enklare samt långsiktigt mer hållbara och förutsägbara spelregler på bostadsmarknaden. Vi anser dock att denna lättnad i bygglovsreglerna bör gälla utan tidsbegränsning. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med ett lagförslag som innebär det sagda. Vi yrkar därmed bifall till motion 2018/19:2831 (M) yrkande 10.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

34. Regler för bygglov och anmälningsärenden, punkt 15 (SD)

av Mikael Eskilandersson (SD), Angelica Lundberg (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkandena 5 och 6 samt
avslår motionerna
2018/19:1334 av Kjell Jansson (M) yrkande 4,
2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 18,
2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 12,
2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 12 och 46,
2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 10 och
2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 8.

Ställningstagande

Inledningsvis instämmer vi i majoritetens bedömning om att motionerna 2018/19:1334 (M) yrkande 4, 2018/19:2425 (C) yrkande 18, 2018/19:2428 (C) yrkande 12, 2018/19:2590 (L) yrkandena 12 och 46, 2018/19:2831 (M)

yrkande 10 och 2018/19:2914 (KD) yrkande 8 bör avslås på de skäl som majoriteten anför.

När det gäller frågan om regleringen för tidsbegränsade bygglov anför vi följande. Bestämmelserna om tidsbegränsade bygglov skapar stora problem. Till en början förstör de för den långsiktiga samhällsplaneringen och bostadsbyggandet. De tillfälliga boendena kan hindra kommande byggen, och kraven på att bostäderna ska vara flyttbara medför att det byggs enkla bostäder, vilket i sin tur riskerar leda till fler segregerade områden. Eftersom det är enkla och tillfälliga boenden finns det inga incitament för investeringar eller satsningar som förbättrar områdena. Dessutom har allmänheten svårt att hävda sina intressen eftersom tillfälliga bygglov enligt vår mening får beviljas även om omgivningskravet inte är uppfyllt. Vi vill därför att bestämmelsen om tidsbegränsade bygglov tas bort. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag som innebär det sagda. Vi yrkar därmed bifall till motion 2018/19:1120 (SD) yrkandena 5 och 6.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

35. Regler för bygglov och anmälningsärenden, punkt 15 (C)

av Ola Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 12 och avslår motionerna

2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkandena 5 och 6,

2018/19:1334 av Kjell Jansson (M) yrkande 4,

2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 18,

2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 12 och 46,

2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 10 och

2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 8.

Ställningstagande

Inledningsvis instämmer jag i majoritetens bedömning om att motionerna 2018/19:1120 (SD) yrkandena 5 och 6, 2018/19:1334 (M) yrkande 4, 2018/19:2425 (C) yrkande 18, 2018/19:2590 (L) yrkandena 12 och 46, 2018/19:2831 (M) yrkande 10 och 2018/19:2914 (KD) yrkande 8 bör avslås på de skäl som majoriteten anför. Beträffande motionen 2018/19:2425 (C) yrkande 18 utvecklar jag mitt ställningstagande i ett särskilt yttrande.

Vad sedan gäller frågan om den enskildes rätt vid handläggningen av bygglov anför jag följande. Enskilda möter svårigheter vid ansökningar om lov. Det är ofta svårt och krångligt att söka bygglov, vilket gör att enskilda enligt min mening kan uppleva sig behöva visa att de har rätt till bygglov. Jag anser att det finns behov av att stärka de enskilda i denna process. Ett sätt att göra det är att införa s.k. omvänd bevisbörda för myndigheterna. Detta skulle innebära att ansvaret för att kunna påvisa att ett ärende strider mot lagstiftningen läggs på myndigheterna i stället för de enskilda. Det skulle också innebära att byggnadsnämnderna i större utsträckning bistår enskilda med att klargöra vilka underlag som behövs för att få ansökan beviljad. Det får bli regeringens uppgift att vidta nödvändiga åtgärder. Jag yrkar därmed bifall till motion 2018/19:2428 (C) yrkande 12.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

36. Regler för bygglov och anmälningssärenden, punkt 15 (KD)

av Larry Söder (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 8 och
avslår motionerna
2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkandena 5 och 6,
2018/19:1334 av Kjell Jansson (M) yrkande 4,
2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 18,
2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 12,
2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 12 och 46 samt
2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 10.

Ställningstagande

Inledningsvis instämmer jag i majoritetens bedömning om att motionerna 2018/19:1120 (SD) yrkandena 5 och 6, 2018/19:1334 (M) yrkande 4, 2018/19:2425 (C) yrkande 18, 2018/19:2428 (C) yrkande 12, 2018/19:2590 (L) yrkandena 12 och 46 samt 2018/19:2831 (M) yrkande 10 bör avslås på de skäl som majoriteten anför.

När det gäller frågan om reduktion av avgifter vid handläggning av beslut om lov anför jag följande. Genom lagstiftningsärendet Reduktion av avgift för lov, förhandsbesked och anmälan infördes en avgiftsreduktion vid försenad handläggning av lov- och anmälningssärenden. Lagändringarna innebär att

avgiften reduceras med en femtedel per påbörjad vecka som nämnden överskrider den tidsfrist som gäller för att meddela beslut respektive besked i ärendet. Jag tycker att förslaget är bra men anser att reduktionen borde ha varit större. Enligt min mening bör avgiften i stället reduceras med en fjärdedel för varje sådan påbörjad vecka. Om förseningen är mer än en vecka anser jag att avgiften i stället bör reduceras med hälften, och vid en försening som är mer än tre veckor bör det inte vara någon avgift över huvud taget. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag som överensstämmer med det sagda. Jag yrkar därmed bifall till motion 2018/19:2914 (KD) yrkande 8.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

37. Regler för bygglov och anmälningsärenden, punkt 15 (L)

av Henrik Edin (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 12 och 46 samt avslår motionerna

2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkandena 5 och 6,

2018/19:1334 av Kjell Jansson (M) yrkande 4,

2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 18,

2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 12,

2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 10 och

2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 8.

Ställningstagande

Inledningsvis instämmer jag i majoritetens bedömning om att motionerna 2018/19:1120 (SD) yrkandena 5 och 6, 2018/19:1334 (M) yrkande 4, 2018/19:2425 (C) yrkande 18, 2018/19:2428 (C) yrkande 12, 2018/19:2831 (M) yrkande 10 och 2018/19:2914 (KD) yrkande 8 bör avslås med de skäl som majoriteten anför.

När det gäller frågor om handläggning av bygglov vill jag anföra följande. En väl fungerande bostadsmarknad där fler får plats och möjlighet att forma sitt liv ger bättre förutsättningar för jobb och tillväxt i Sverige. En väl fungerande bostadsmarknad kräver systemreformer med liberal inriktning och att de hinder som finns tas bort. Det förutsätter också åtgärder som underlättar för enskilda för att få bostäder. I detta avseende behövs särskilt åtgärder som ökar antalet bostäder för studenter och för årsrika, vilket kan ske bl.a. genom

att handläggningen av lovärenden för sådana ärenden prioriteras hos nämnderna. Jag vill därför att det införs ett snabbspår för sådana ärenden så att nämnderna kan prioritera dem vid handläggning av lovfrågor.

Vidare anser jag att det bör införas regler som innebär att det blir lättare att få bygglov för åtgärder på äldre fastigheter. I äldre områden finns det ofta flerfamiljshus som av olika skäl inte överensstämmer med den detaljplan som nu gäller för området. I och med att byggnaderna inte överensstämmer med den gamla detaljplanen är de planstridiga, vilket innebär att bygglovsreglerna ger begränsat utrymme för att kunna bygga om byggnaderna. Jag vill därför att det införs en generalklausul som anger att byggnader som har tillkommit 50 år eller mer före en ansökan om lov ska betraktas som planenliga och att det därmed ska finnas förutsättningar för att få bygglov för olika åtgärder på byggnaderna. Jag yrkar därmed bifall till motion 2018/19:2590 (L) yrkandena 12 och 46.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

38. Bygglovsbefriade åtgärder, punkt 16 (M)

av Mats Green (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Lars Beckman (M) och David Josefsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkandena 11 och 36, bifaller delvis motionerna 2018/19:306 av Jimmy Ståhl (SD), 2018/19:336 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD) yrkande 5, 2018/19:573 av Patrick Reslow (SD), 2018/19:1758 av Johan Hultberg (M) yrkande 3, 2018/19:2779 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 10 och 2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 6 och avslår motionerna 2018/19:336 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD) yrkandena 3, 4 och 6 samt 2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 9.

Ställningstagande

För att råda bot på bostadsbristen behövs flera åtgärder, bl.a. olika regelförenklingar vad avser reglerna om bygglov. En sådan åtgärd är enligt vår

mening att utöka byggnadsarean för de s.k. attefallshusen från 25 kvadratmeter till 32 kvadratmeter. Dessutom behövs regelförenklningar så att det blir lättare att få bygglov för att göra om en bostad med uthyrningsdel. Vi anser att det t.ex. i regel bör vara tillåtet att ta upp en ny ytterdörr till en uthyrningsdel eller förändra fasaden för att möjliggöra ljusinsläpp i ett uthyrningsrum. Det får bli regeringens uppgift att återkomma med förslag på nödvändiga åtgärder.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

39. Bygglovsbefriade åtgärder, punkt 16 (KD)

av Larry Söder (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkandena 6 och 9,
bifaller delvis motionerna

2018/19:573 av Patrick Reslow (SD),

2018/19:1758 av Johan Hultberg (M) yrkande 3 och

2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 36 och
avslår motionerna

2018/19:306 av Jimmy Ståhl (SD),

2018/19:336 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD) yrkandena
3–6,

2018/19:2779 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 10 och

2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 11.

Ställningstagande

Det behövs enligt min mening en frihetsreform inom bostadssektorn som bl.a. inbegriper enklare regler för bygglovsbefriade åtgärder. Jag anser att listan för bygglovsbefriade åtgärder bör kunna öka kraftigt. Exempelvis bör åtgärder som inte innebär någon inskränkning på en grannes utsikt, och som inte medför någon allvarlig risk för fukt eller annan skada på huset kunna befrias från bygglov om de utförs fackmannamässigt. Andra exempel på åtgärder där bygglovsbefrielse bör övervägas är byte av uppvärmningssystem, solfångare och solcellsmoduler, byte av fönster, byte av takmaterial, fasadändring mot en innergård, byggande av en garageport samt byggande av ett genomsiktligt plank upp till två meters höjd som inte gränsar till grannens tomt. Det får bli regeringens uppgift att vidta nödvändiga åtgärder.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

40. Bygglövsregler för näringsverksamhet, punkt 17 (M)

av Mats Green (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Lars Beckman (M) och David Josefsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2896 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 21 och
bifaller delvis motionerna
2018/19:336 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD) yrkandena
1 och 2,
2018/19:1807 av Monica Haider (S) och
2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 50.

Ställningstagande

Utredningen om bättre konkurrens för ökat bostadsbyggande konstaterar i betänkandet Plats för fler som bygger mer (SOU 2015:105) att det behövs åtgärder som skapar förutsättningar för mer kostnadseffektivt byggande. Enligt vår mening medför detta bl.a. att lagstiftningen om byggande på jordbruksmark behöver ses över. Inriktningen för översynen bör vara att begränsad bebyggelse ska vara tillåten. Ridhus och andra liknande byggnader utanför detaljplanelagt område ska också helt befrias från krav på bygglov. Det får bli regeringens uppgift att ta nödvändiga initiativ.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

41. Kontroller vid nybyggnation av bostäder, punkt 18 (M)

av Mats Green (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Lars Beckman (M) och David Josefsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 9 och avslår motionerna
2018/19:410 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 4–6,
2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 28 och
2018/19:1822 av Jan Ericson (M).

Ställningstagande

Utöver lagakraftvunnet bygglov krävs i dag ett startbesked för att ett bygge ska kunna påbörjas. För att effektivisera byggprocessen bör startbeskedet tas bort och integreras i bygglovsbeslutet. Det skulle i normalfallet innebära att ett byggprojekt per automatik får startbesked i samband med att bygglovet vinner laga kraft. I bygglovsbeskedet bör, om det är nödvändigt, fördröjd byggstart eller andra förutsättningar kunna ställas upp som villkor. Det får bli regeringens uppgift att ta nödvändiga initiativ.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

42. Kontroller vid nybyggnation av bostäder, punkt 18 (SD)

av Mikael Eskilandersson (SD), Angelica Lundberg (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 28 och avslår motionerna
2018/19:410 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 4–6,
2018/19:1822 av Jan Ericson (M) och
2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 9.

Ställningstagande

En kontrollplan är grunden för den tillsyn och det kontrollsystem som tillämpas av kommunerna. Det är byggherren som ansvarar för att upprätta den och det är byggnadsnämnden i kommunerna som fastställer kontrollplanen i samband med beslutet att meddela startbesked. Byggnadsnämnden har också tillsyn och uppföljning av byggherrens kontroll. Vi föreslår att uppföljningen av kontrollplanen i stället utförs av ett regionövergripande organ. Detta skulle enligt vår mening både höja kvaliteten och medföra att byggprocesser påskyndas, inte minst mot bakgrund av att mindre kommuner kan sakna den

kompetens och erfarenhet som behövs för att bedöma en kontrollplan. Det får bli regeringens uppgift att ta nödvändiga initiativ.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

43. Kontroller vid nybyggnation av bostäder, punkt 18 (V)

av Momodou Malcolm Jallow (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:410 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 4–6 och
avslår motionerna

2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 28,

2018/19:1822 av Jan Ericson (M) och

2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 9.

Ställningstagande

I bostadsbristens kölvatten skapas många följdproblem. Jag menar att bristfällig kvalitet och hållbarhet i nybyggnation skapar osäkerhet på bostadsmarknaden. Jag välkomnar det arbete som sker på området men anser att de boendes intresse av långsiktig hållbarhet bör tas till vara på ett bättre sätt. Kortsiktig spekulation och vinstjakt står i direkt motsats till hållbar kvalitet och klimatsmarta bostäder. Regeringen bör därför återkomma med en översyn av lämpliga åtgärder för att säkerställa långsiktig hållbarhet och att köparens intresse över tid tas till vara vid nybyggnation.

I dag krävs ingen oberoende inspektion vid nybyggnation. Enligt PBL ligger ansvaret för att byggreglerna följs hos byggherren. Även om byggnadsnämnden kan kräva ytterligare kontroller eller bedömning av en tredje part ligger ett alltför stort ansvar på byggherren att bedöma sig själv. Jag välkomnar översynen av regelverket om kontroll men menar att det är tydligt att den egenkontroll som i dag krävs inte är tillräcklig. Regeringen bör utreda möjligheterna för ett system där kommunerna åläggs ansvar för att tillhandahålla kontrollanter oberoende av byggherren där byggherren står för kostnaden för kontrollerna.

Att kommunerna ska stå för motsvarande kontroller riskerar dock att bli en kostsam historia. Det bör därför utredas om kostnaden för sådana kontroller kan åläggas byggherren.

Det som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

44. Bostadsnära centrumanläggningar, punkt 19 (V)

av Momodou Malcolm Jallow (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2228 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 6.

Ställningstagande

Alla medborgare ska ha tillgång till god service i sin närhet, såväl offentlig som privat. Det är därför viktigt att bostadsnära centrum tillhandahåller god offentlig och privat service. Under senare år har många centrumanläggningar privatiserats, i synnerhet i Stockholm. I takt med att kommunen inte längre äger och förvaltar de bostadsnära centrumen har det privata vinstintresset tagit överhanden. Hyresnivåer har generellt höjts, vilket fått till följd att många mindre butiker har tvingats stänga. Samtidigt har många myndigheters lokalkontor och kommunala verksamheter flyttat. Servicenivån har i många bostadsnära centrum försämrats kraftigt. Många privatägda bostadsnära centrum kan av de boende upplevas som slitna, nedgångna och dåligt underhållna.

Trots att dessa centrumanläggningar utgör en så viktig del av stadsmiljön, en plats många dagligen går i olika ärenden, är det ofta svårt för lokala politiker att åtgärda problemen. Det behöver utredas huruvida fler verktyg och sanktioner, såsom exempelvis böter riktade mot fastighetsägare som inte sköter sina centrumanläggningar, skulle vara ett effektivt sätt att få bukt med problemet. Regeringen bör därför tillsätta en utredning med uppdrag att se över hur kommunerna ska kunna ställa krav på privata centrumägare i syfte att säkerställa god service till medborgarna i bostadsnära centrumanläggningar.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

45. Tillsynsbestämmelser enligt plan- och bygglagen, punkt 21 (V)

av Momodou Malcolm Jallow (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:410 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 31 och
avslår motion
2018/19:1746 av Sten Bergheden (M).

Ställningstagande

Jag anser att kommunernas arbete för att motverka olovligt boende, i t.ex. källarutrymmen och i industrifastigheter, bör förbättras. Detta arbete är i dag eftersatt bl.a. då tillsynsbestämmelserna i PBL är snävare än i t.ex. miljöbalken. Det innebär att den tillsyn som kommunerna kan utöva enligt PBL blir mindre omfattande än om tillsynen hade utövats enligt miljöbalken. Jag vill därför att regeringen genomför en översyn av PBL som syftar till att effektivisera tillsynen avseende olovliga boenden.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

46. Överklaganderegler, punkt 22 (M, C, KD, L)

av Larry Söder (KD), Mats Green (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Ola Johansson (C), Lars Beckman (M), David Josefsson (M) och Henrik Edin (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2018/19:453 av Markus Wiechel (SD) yrkande 4,
2018/19:1334 av Kjell Jansson (M) yrkande 2,
2018/19:1860 av Borianan Åberg (M) yrkande 1,
2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 10,
2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 40–42,
2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkandena 5–7 och
2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkandena 10–12 och 14,
bifaller delvis motion
2018/19:1860 av Borianan Åberg (M) yrkande 2 och
avslår motionerna
2018/19:453 av Markus Wiechel (SD) yrkande 3,
2018/19:1334 av Kjell Jansson (M) yrkande 3,
2018/19:2382 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 1 och 2 samt
2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 13.

Ställningstagande

Utvecklingen under de senaste åren vad gäller efterfrågan på nya bostäder understryker behovet att underlätta och påskynda bostadsbyggnadsprocessen i alla led. För att underlätta och påskynda processen vill vi helt ta bort länsstyrelsen från instanskedjan även för överklagade beslut om bygglov. En sådan ordning skulle innebära en enhetlig instanskedja för beslut om detaljplan, områdesbestämmelser, lov, förhandsbesked och tillsyn som skulle kunna ge förutsättningar för att i ett betydande antal ärenden väsentligt begränsa tiden fram till att ett beslut får laga kraft. När frågan om att helt ta bort länsstyrelsen som överklagandeinstans behandlades av utskottet under våren 2016 (2015/16:CU16) konstaterades att reformen krävde ytterligare utredning, men att regeringen klargjort att man var beredd till fortsatta överväganden i frågan. Några sådana överväganden har dock inte kommit till stånd trots att det nu förflutit tre år. Det är regeringens uppgift att ta nödvändiga initiativ för att åstadkomma detta så snart som möjligt.

Härutöver bör det utredas hur sakägarkretsen, dvs. den krets som har rätt överklaga ett beslut om lov m.m., kan begränsas. En annan åtgärd som skulle påskynda byggprocessen skulle kunna vara att avgiftsbelägga överklaganden. Vi vill också att det vidtas åtgärder som begränsar tidsåtgången för överklaganden.

Det får bli regeringens uppgift att ta nödvändiga initiativ.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

47. Skadeersättning enligt plan- och bygglagen, punkt 23 (SD)

av Mikael Eskilandersson (SD), Angelica Lundberg (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 13 och 14 samt

bifaller delvis motion

2018/19:1858 av Jan Ericson (M).

Ställningstagande

Etablering av vindkraftverk kan få stora konsekvenser bl.a. för närboende som drabbas av störningar som buller och solreflexer. Dessutom kan deras fastigheter minska i värde. Vi vill därför ha en utredning om vilka ekonomiska

konsekvenser som etablering av vindkraftverk har för närboende. Vi vill också att det tas fram lagförslag som innebär att den som etablerar ett vindkraftverk måste ersätta fastighetsägare för minskat fastighetsvärde. Det får bli regeringens uppgift att ta nödvändiga initiativ.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

48. Bemyndiganden, punkt 24 (SD)

av Mikael Eskilandersson (SD), Angelica Lundberg (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 7 och
avslår motion
2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 7.

Ställningstagande

Normgivningsbemyndigandet i 16 kap. 13 a § PBL innebär att regeringen kan bortse från allmänhetens intressen vid byggande av asylboenden eller ombyggnad av befintliga fastigheter. Bemyndigandet har dessutom skapat andra problem. Kommuner har tvingats till dyra köp av bostadsrätter, nya utanförskapsområden har skapats, den långsiktiga samhällsplaneringen har försämrats och allmänhetens intressen har åsidosatts. Vi anser därför att normgivningsbemyndigandet ska tas bort. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag med sådant innehåll.

Det som ovan anförts bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

Särskilda yttranden

1. Översyn av plan- och bygglagen, punkt 1 (C)

Ola Johansson (C) anför:

Vi behöver bygga fler bostäder i Sverige och för detta behöver vi bl.a. se över och åtgärda det regelverk som styr hur och under vilka former mark får bebyggas. Det har som redogörs för i avsnittet Översyn av plan- och bygglagen genomförts en rad förenklingar och förbättringar av bestämmelser i PBL som främjar bostadsbyggandet. Detta nationella regelförenklingsarbete behöver dock fortsätta. Det finns bl.a. behov av att ändra och ta bort regler som är olämpliga eller svårtolkade. Användandet av planinstrumenten bör ske på ett flexibelt sätt med kortare planprocesser och ytterligare fler bygglovsbefriade åtgärder. Vidare bör översiktsplanernas ställning stärkas och systemet med regionplanering utvecklas. Detaljplaneringen bör också förenklas, och det bör bl.a. införas en möjlighet till privat initiativrätt. Det bör även vara enklare att bygga utanför detaljplanelagda områden.

Enligt en sakpolitisk överenskommelse med 73 punkter mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna (januariavtalet) ska det bl.a. genomföras regelförenklingar för att förenkla och förkorta planprocessen och därmed göra byggandet snabbare och billigare.

Med hänsyn till januariavtalet avstår jag för närvarande från att ge uttryck för en avvikande uppfattning i en reservation till förslaget för motionerna 2018/19:2425 (C) yrkande 19 och 2018/19:2428 (C) yrkande 8. Centerpartiet kommer i de kommande diskussionerna, inom ramen för avtalet, verka för att PBL reformeras och förenklas på det sätt jag här har redogjort för.

2. Plansystemet i allmänhet, punkt 3 (L)

Henrik Edin (L) anför:

Sverige har ett omfattande regelverk för plandokument. Varje kommun ska upprätta en översiktsplan som ska omfatta hela kommunen. Därefter kan stadsdelar och tätorter bli föremål för fördjupad översiktsplan medan ramarna för framtida bygglovsärenden fastställs genom en detaljplan. Jag anser att det finns anledning att undersöka instrumentet fördjupad översiktsplan för att se om sådana plantyper kan överta den roll som detaljplaner har i dag. I sådana fall skulle detaljplaner bara användas i vissa särskilda fall.

Enligt en sakpolitisk överenskommelse med 73 punkter mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna (januariavtalet) ska bl.a. regelförenklingar genomföras för att förenkla och förkorta planprocessen och därmed göra byggandet snabbare och billigare.

Med hänsyn till januariavtalet avstår jag för närvarande från att ge uttryck för en avvikande uppfattning i en reservation till förman för motion 2018/19:2590 (L) yrkande 34.

Jag kommer dock att noggrant följa upp det pågående arbetet och de förslag som regeringen lämnar för att säkerställa att januariavtalet genomförs på ett godtagbart sätt.

3. Reglering med detaljplan, punkt 7 (C)

Ola Johansson (C) anför:

För att komma till rätta med rådande bostadsbrist behövs enligt min mening ett fortsatt arbete med att ta bort och ändra stela, olämpliga regler som hindrar eller försvårar för nybyggnation av bostäder. Jag anser bl.a. att PBL behöver reformeras så att det blir möjligt för kommunerna att besluta om förenklade planprocesser. Lagstiftningen behöver också fokusera på bl.a. en mer flexibel användning av planinstrumentet och kortare planprocesser. Bostadsplaneringen bör fortsätta att vara kommunernas ansvar, men för att förenkla planprocesserna bör det införas privat initiativrätt till detaljplaneläggning. I områden som inte är detaljplanelagda bör det införas avsevärt enklare regler och det bör också införas regler som förstärker översiktsplanernas roll för det fortsatta planeringssystemet.

Enligt en sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna från januari 2019 (januariavtalet) ska det bl.a. genomföras omfattande regelförenklingar för att förenkla och förkorta planprocessen och därmed göra byggandet snabbare och billigare. I januariavtalet aviseras även att det bl.a. kommer att införas enklare regler för byggnation utanför detaljplanelagt område samt nya regler om utökade möjligheter för privat initiativrätt med bibehållet kommunalt ansvar för översiktsplanering, planbeslut och bostadsförsörjning. Med hänsyn till januariavtalet avstår jag för närvarande från att ge uttryck för en avvikande uppfattning i en reservation till förman för motion 2018/19:2428 (C) yrkandena 7 och 9. Centerpartiet kommer i de kommande diskussionerna, inom ramen för avtalet, att verka för att plansystemet m.m. förändras på det sätt som jag har redogjort för här.

4. Reglering med detaljplan, punkt 7 (L)

Henrik Edin (L) anför:

Sverige har ett omfattande regelverk för plandokument och för planeringsprocesser. Planläggning är i grunden ett kommunalt ansvar, det s.k. kommunala planmonopolet. Kommunernas planmonopol, så som det är utformat i dag, innebär att det bara är kommunerna som kan utarbeta detaljplaner. Att upprätta en detaljplan tar i snitt två år eller mer, vilket försvårar byggandet. Jag vill därför göra det möjligt för byggherrar att själva få ta fram en detaljplan i stället för att de ska behöva vänta på att en kommun

tar fram det underlag som krävs för att bebygga marken. Det ska krävas att även en sådan detaljplan står i överensstämmelse med översiktsplanen.

Det är vidare viktigt att detaljplaner inte i onödan försvårar för bostadsbyggandet. Detaljplaner bör inte heller i onödan försvåra för förändringar inom ett befintligt detaljplanelagt område. Bestämmelser som rör utformningen av byggnadsverk och tomter bör dessutom upphöra att gälla när en detaljplans genomförandetid har löpt ut. För områden som är särskilt värdefulla ur historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt bör dock sådana bestämmelser fortsätta att gälla även efter det att genomförandetiden har löpt ut.

Enligt en sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna från januari 2019 (januariavtalet) ska det genomföras omfattande regelförenklingar för att förenkla och förkorta planprocessen och därmed göra byggandet snabbare och billigare. I januariavtalet aviseras att det även bl.a. kommer att införas enklare regler för byggnation utanför detaljplanelagt område samt nya regler om utökade möjligheter för privat initiativrätt med bibehållet kommunalt ansvar för översiktsplanering, planbeslut och bostadsförsörjning. Med hänsyn till januariavtalet avstår jag för närvarande från att ge uttryck för en avvikande uppfattning i en reservation till förmån för motion 2018/19:2590 (L) yrkandena 36 och 44. Jag kommer dock att noggrant följa upp det pågående arbetet och de förslag som regeringen lämnar för att säkerställa att det överenskomna sker.

5. Regler och krav för ett hållbart och innovativt byggande, punkt 10 (C)

Ola Johansson (C) anför:

Bostäder står för 40 procent av Sveriges energiförbrukning. En minskad energianvändning spelar därför en viktig roll för en minskad klimatpåverkan, energiförsörjning och ökad teknisk utveckling. Såväl nya byggnader som befintliga byggnader behöver därför bli mer energieffektiva. För att möjliggöra detta behövs krav på energieffektivitet. Byggnaders klimatpåverkan under den totala livscykeln måste minska om klimatmålen ska nås. Varje material slag ska nyttjas optimalt med hänsyn taget till miljöpåverkan och funktion. Användandet av trä i byggmaterial och konstruktioner har potential att utvecklas. Vid användningen av andra material, som t.ex. cement, behöver klimatpåverkan minskas radikalt. Enligt min mening bör Sverige vara ett föregångsland i ett föregångsland i miljö- och klimatarbetet. Därför behöver vi också använda nya lösningar för energieffektivisering vid renoveringar och minska klimatpåverkan vid all nybyggnation.

Enligt en sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna från januari 2019 (fortsättningsvis januariavtalet) anges bl.a. att det ska ställas minimikrav vid byggande utifrån livscykelperspektiv och att byggande i trä ska öka. Vidare

anges bl.a. att det kommer att införas krav på klimatdeklarationer för klimatbra byggande och att regeringen kommer att ge Boverket ett sådant uppdrag 2019. Kraven på klimatdeklarationer ska gälla från den 1 januari 2022.

Med hänsyn till januariavtalet avstår jag för närvarande från att ge uttryck för en avvikande reservation till förmån för motion 2018/19:2428 (C) yrkande 15. Centerpartiet kommer i de kommande diskussionerna, inom ramen för avtalet, att verka för ett energieffektivt och hållbart byggande och att regelverket förändras så att det främjar ett byggande på det sätt som jag här har redogjort för.

6. Regler och krav för ett hållbart och innovativt byggande, punkt 10 (L)

Henrik Edin (L) anför:

Bygg- och fastighetssektorn står för totalt ca 19 procent av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser. Att successivt minska och så småningom helt eliminera nettoutsläppen från denna sektor är enligt min mening av avgörande betydelse för att allt byggande ska bli klimat- och miljömässigt hållbart. Arbetet med att minska klimatpåverkan från bygg- och fastighetssektorn måste hänga ihop med den övergripande klimatpolitiken. Det behövs regelförändringar som successivt driver på övergången till mer klimatneutrala lösningar. En sådan förändring är införandet av ett krav på klimatdeklarationer för nya byggnader, vilket även föreslås av bl.a. Boverket.

Vidare bör de förslag som lämnas i Färdplan för en klimatneutral och konkurrenskraftig byggsektor, och som har tagits fram av ledande aktörer inom bygg- och anläggningsbranschen genomföras. Jag delar nämligen den uppfattning som nämnda aktörer har om att offentlig upphandling bör användas som en motor i klimatomställningen, samtidigt som detta i första hand måste ske genom effektiva och generella krav som används enhetligt vid upphandling i hela landet. Arbetet med att minska klimatpåverkan från bygg- och fastighetssektorn måste dessutom hänga ihop med den övergripande klimatpolitiken. Utöver styrmedel behövs regelförändringar som successivt driver på utvecklingen mot klimatneutrala lösningar i byggandet.

Enligt en sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna från januari 2019 (fortsättningsvis januariavtalet) anges bl.a. att det ska ställas minimikrav vid byggande utifrån livscykelperspektiv och att byggande i trä ska öka. Vidare anges bl.a. att det kommer att införas krav på klimatdeklarationer för klimatbra byggande och att regeringen kommer att ge Boverket ett sådant uppdrag 2019. Kraven på klimatdeklarationer ska gälla från den 1 januari 2022.

Med hänsyn till januariavtalet avstår jag för närvarande från att ge uttryck för en avvikande uppfattning till förmån för motion 2018/19:2590 (L) yrkandena 26 och 27. Jag kommer dock att noggrant följa upp det kommande och pågående arbetet och de förslag som regeringen lämnar för att säkerställa att avtalet genomförs på ett godtagbart sätt i denna del.

7. Regler för bygglov och anmälningsärenden, punkt 15 (C)

Ola Johansson (C) anför:

Det är viktigt att kommuner och regioner har möjlighet att skapa attraktivitet utifrån sina specifika förutsättningar och att lagstiftningen inte i onödan hindrar detta. En del i sådan regional utveckling är behovet av bostäder. Bostadsbristen kan också begränsa tillväxten. För att öka bostadsbyggandet behövs regelförenklingar som snabbar på byggprocessen och minskar kostnaderna. Det handlar om att det ska bli enklare att bygga bostäder utanför detaljplanelagt område och att handläggningen av bygglov ska bli effektivare. Jag vill också att det ska vara möjligt att bygga i strandnära områden som ger värde för landsbygdsutvecklingen och som ökar berörda kommuners attraktivitet för inflyttare. Dessutom bör länsstyrelsens möjlighet att överpröva bygglov inom områden som har sådana värden för landsbygdsutvecklingen tas bort.

Enligt en sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna från januari 2019 (fortsättningsvis januariavtalet) ska det genomföras omfattande regelförenklingar för att förenkla och förkorta planprocessen och därmed göra byggandet snabbare och billigare. I januariavtalet aviseras att det bl.a. kommer att införas enklare regler för byggnation utanför detaljplanelagt område och åtgärder som gör det enklare att få bygga strandnära.

Med hänsyn till januariavtalet avstår jag för närvarande från att ge uttryck för en avvikande uppfattning till förmån för motion 2018/19:2425 (C) yrkande 18. Centerpartiet kommer i de kommande diskussionerna, inom ramen för avtalet, att verka för regelförändringar som främjar bostadsbyggandet och utvecklingen bl.a. på landsbygden, på det sätt som jag här har redogjort för.

8. Bygglagsregler för näringsverksamhet, punkt 17 (C)

Ola Johansson (C) anför:

Landsbygden är mycket viktig för Sverige. Landsbygden tar bl.a. emot stora delar av besöksnäringen. Genom att tillvarata det engagemang och den utvecklingskraft som finns där och vidta åtgärder som främjar utvecklingen på landsbygden skapas goda förutsättningar för tillväxt i Sverige. En åtgärd som enligt min mening skulle främja landsbygden och besöksnäringen på landsbygden är att utöka reglerna om bygglov. Enligt rådande reglering krävs inte bygglov vid uppförande av byggnader som är direkt kopplade till landsbygdsföretagande och lantbruksverksamhet. Många företag på landsbygden driver diversifierad verksamhet. Jag vill därför att undantaget för lov utökas till även andra näringsverksamheter knutna till landsbygden. Enligt min mening bör exempelvis uppförande av gårdsbutiker och lokaler för ”bed and breakfast” helt undantas från kravet på bygglov.

Enligt en sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna från januari 2019 (fortsättningsvis januariavtalet) kommer det att skapas bättre förutsättningar för bostäder och näringsverksamhet främst för småföretagare, besöksnäring och gröna näringar i områden med lågt exploateringsstryck. I januariavtalet anges att en utredning kommer att tillsättas under 2020 som ska få i uppdrag att utreda ett slopat krav på bygglov för den som bygga ett kafé, ett ridhus eller liknande i anslutning till sin gård.

Med hänsyn till januariavtalet avstår jag för närvarande från att ge uttryck för en avvikande uppfattning till förmån för motion 2018/19:2425 (C) yrkande 50. Centerpartiet kommer i de kommande diskussionerna, inom ramen för avtalet, att verka för regelförändringar som främjar utvecklingen på landsbygden på det sätt som jag här har redogjort för.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2018/19

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning av de ekonomiska konsekvenserna för fastighetsägare vid uppförande av vindkraftverk och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ersättning för förlorat värde på fastigheter vid uppförande av vindkraftverk och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:238 av Camilla Brodin (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att effektivisera plan- och byggprocessen genom en digital planprocess och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:306 av Jimmy Ståhl (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverket för attefallshus och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:326 av Mikael Strandman (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa lag (2014:227) om färdigställandeskydd och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:333 av Markus Wiechel (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett energiklassningssystem och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om zonindelning för energihushållning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om typgodkännande av hustyper och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:336 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort bygglovshanteringen för kommuner på industrimark och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en förenklad hantering av bygglov för lantbrukare och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över de förändringar som gjorts efter att bygglovshanteringen i nämnda fall tagits bort från kommunerna och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera tillståndskravet för attefallshus och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökad yta för attefallshus och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bygglovsbefrielse för altaner och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:384 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begreppet idrott bör läggas till i uppräkningsen i 2 kap. 7 § 4 plan- och bygglagen och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:410 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en översyn av lämpliga åtgärder för att säkerställa långsiktig hållbarhet och att köparens intresse över tid tas till vara vid nybyggnation, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunerna bör få en mer proaktiv roll vad gäller kontroller av nybyggnation och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheterna till ett system där byggherren står för kostnaden för kontrollerna och kommunerna åläggs ansvar för att tillhandahålla kontrollanter oberoende av byggherren och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en regional nivå för fysisk planering bör införas och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över plan- och bygglagen i syfte att effektivisera tillsynen avseende olovliga boenden och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:453 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten till ökade kostnader för obebyggd mark och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förkorta plan- och byggprocessen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mark- och miljödomstolen ska bli första överklagandeinstans och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en avgift för överklagande av plan- och bygglövsärenden och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en regional snarare än kommunal bostadsplanering och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:573 av Patrick Reslow (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ytterligare förenklingar i plan- och bygglagen och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:612 av Magnus Oscarsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att sänka gränsvärdet för buller från vindkraftverk och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:642 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur svenska medborgare kan få ökat inflytande över sin gemensamma offentliga miljö och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som ser över möjligheterna att genom lag ålägga kommunerna att tillsätta skönhetsråd och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Boverket övergripande uppföljnings- och samordningsansvar i frågor om arkitektur och gestaltad livsmiljö och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner bör ha kommunala arkitekturprogram och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för gemensamma bygg- och regelstandarder i Norden och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:830 av Pyry Niemi och Anna Wallentheim (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ändra 2 kap. 7 § 4 PBL och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:948 av Anna Wallentheim (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Boverket i uppdrag att ta fram en vägledning till kommunerna som ska säkerställa att idrottsanläggningar och idrottsmiljöer finns lättillgängliga i eller i nära anslutning till bostadsområden och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:950 av Mattias Ottosson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hänsyn bör tas till idrottsanläggningar i planprocessen och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1083 av Lawen Redar och Mathias Tegnér (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa behovet av idrottsplatser i PBL i syfte att få med detta i samhällsplaneringen och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1120 av Roger Hedlund m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör skärpa reglerna för tillfälliga bygglov och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stryka paragrafen om tidsbegränsade bygglov ur plan- och bygglagen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att normgivningsbemyndigandet för regeringen att meddela föreskrifter om undantag från vissa bestämmelser i plan- och bygglagen för asylboenden bör strykas och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta att utreda möjligheterna att förenkla plan- och bygglagen och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om enklare krav för studentbostäder och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt skydd för historiska byggnader i plan- och bygglagen och tillkännager detta för regeringen.

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en kulturell planering och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera allmänhetens uppfattning om nyskapande offentliga miljöer och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur svenska medborgare kan få ökat inflytande över sin gemensamma offentliga miljö och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge ett regionövergripande organ uppföljningsansvaret för kontrollplanen för bygglov och anmälningspliktiga bygg- och rivningsåtgärder och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energieffektivt boende och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1121 av Thomas Morell m.fl. (SD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om återhållsamhet med kommunala subventioner av bostadsbyggande och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1309 av Magnus Manhammar (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att stärka regler för att förebygga skador från asbest och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1334 av Kjell Jansson (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera plan- och bygglagen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sakägarkrets och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stat och kommun inför tjänstegarantier gällande överprövning för att garantera att ärenden bereds skyndsamt och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa användandet av prickad mark och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1483 av Ola Johansson och Peter Helander (båda C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om riktlinjer till kommunerna från Boverket för att Sveriges städer utformas med en högre prioritet för cykeltrafiken och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1527 av Lars Hjälmered (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en förenklad planprocess och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förenklade byggregler och ändrade strandskyddsregler och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1709 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska regelbördan vid bostadsbyggande och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1742 av Sofia Westergren (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att helt slopa den icke-obligatoriska byggfelsförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverket för färdigställandeförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1746 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Kommittén för modernare byggregler (N 2017:05) bör förstärka arbetet med enkelt avhjälpta hinder och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1758 av Johan Hultberg (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att punkterna i 2015 års migrationsöverenskommelse som rör byggande bör konkretiseras och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta det arbete med lättnader i plan- och bygglagen som alliansregeringen påbörjade och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1798 av Mathias Tegnér (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en översyn av befintlig lagstiftning, exempelvis plan- och bygglagen, för att kunna hantera långsiktiga effekter av klimatkrisen, såsom höjning av vattennivån, och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1807 av Monica Haider (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hästnäringen och plan- och bygglagen och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1822 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över avskaffandet av krav på kontrollansvarig vid byggande av småhus och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1830 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att minska Trafikverkets makt över kommunernas planarbete och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1858 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur närboende kan ersättas för sjunkande marknadsvärden på sina fastigheter i samband med vindkraftsetableringar och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1860 av Boriana Åberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en avgift för överklagande av detaljplan eller bygglov och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa ett kostnadsansvar för den förlorande parten i ett överklagandemål och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2228 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda lämpliga åtgärder för att stödja kommunernas arbete med en mer långsiktigt hållbar markpolitik i syfte att bryta bostadssegregationen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör genomföra en översyn av lämpliga styrmedel, inkluderande stadsmiljöavtalet och slopad traditionell parkeringsnorm, för att stimulera samhällsplanering som minskar bilberoendet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunerna bör åläggas att utarbeta rutiner för hur tillgänglighet ska beaktas i arbetet med detalj- och översiktsplaner, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uppdra åt berörda myndigheter att utforma forskningsbaserade riktlinjer för kommunerna för en feministisk stadsplanering, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur ett verkligt medborgarinflytande kan stärkas

i kommunernas bostadsbyggande och stadsplaneringsarbete, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör tillsättas en utredning med uppdrag att se över hur kommunerna ska kunna ställa krav på privata centrumägare i syfte att säkerställa god service till medborgarna i bostadsnära centrumanläggningar och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2382 av Niels Paarup-Petersen (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en nationell riskutredning av hur riskanalyser vid utveckling och byggande kan utföras på annat och bättre sätt än i dag och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att det utreds om en särskild enhet med ansvar för riskvärdering bör skapas och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att handläggning av bygglov ska effektiviseras och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta med nationella regelförenklingar och verka för att genomföra kommunal försöksverksamhet för att förkorta, förändra och förenkla byggprocesser och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över plan- och bygglagen gällande bygglov för att anpassa bestämmelsen till den mängd olika näringsverksamheter som i dag förekommer på ett modernt jordbruk och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2428 av Ola Johansson m.fl. (C):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur regler om privat initiativrätt kan utformas med bibehållet kommunalt ansvar för översiktsplanering, planbeslut och bostadsförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta med nationella regelförenklingar och verka för att genomföra kommunal försöksverksamhet för att förkorta, förändra och förenkla byggprocesser och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa enklare regler för byggande utanför detaljplanlagt område och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att begränsa sakägarkretsen, införa en maximal handläggningstid

och utreda införandet av en avgift för överklagande och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra sättet att mäta utomhusbuller och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka den sökandes rätt genom omvänd bevisbörda, så att ansvaret ligger hos myndigheten att kunna påvisa att ett ärende strider mot lagstiftningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för energieffektivt och hållbart byggande och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2438 av Ola Johansson (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett belysningsuppdrag till Boverket och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda belysning i offentliga upphandlingar som innefattar offentliga miljöer och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2521 av Betty Malmberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en ny bestämmelse i plan- och bygglagen som innebär att mindre kommuner ska kunna fastställa LIS-områden i detaljplan antagen av kommunfullmäktige och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2573 av Josefin Malmqvist m.fl. (M):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka översiktsplaneringen och begränsa detaljplanekravet och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja gränsvärdena för buller och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2574 av Kristina Axén Olin m.fl. (M):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka översiktsplaneringen och begränsa detaljplanekravet och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja gränsvärdena för buller och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2584 av Ida Drougge (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överlåta till kommunerna att i översiktsplaner, planprogram och detaljplaner själva styra och besluta om strandskydd och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2590 av Jan Björklund m.fl. (L):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om snabbspår för plan- och bygglovsärenden gällande lägenheter för årsrika samt studentbostäder och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om konkurrensfrågor och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om klimatpåverkan från bygg- och fastighetssektorn och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om klimatdeklaration vid byggprojekt och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samhällsplanering för en grön och hållbar boendemiljö och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om regelverket för bullerfrågor och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fördjupade översiktsplaner och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om planeringsbesked från länsstyrelsen och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rätt för byggherrar att utarbeta detaljplaner och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förhandsgodkännande av hustyper och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mikrobostäder och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förrådsutrymme och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om länsstyrelsens roll i planprocessen och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sakägarkretsen vid bygglovs- och planbeslut och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avgift för överklaganden och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om markanvisningar och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om detaljplaner för befintlig bebyggelse och tillkännager detta för regeringen.

45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om planregler för användning av fastighet och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om planstridiga äldre byggnader i detaljplanelagt område och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om digital handläggning och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2596 av Jan Björklund m.fl. (L):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkludera brottsförebyggande frågor i plan- och bygglagen och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn och anpassning av plan- och bygglagen så att den bidrar till uppfyllelse av de klimatmål som har beslutats av Sveriges riksdag och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2779 av Emma Hult m.fl. (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en struktur för byggande och planering bör införas som innebär att behovet av bostäder för alla mäts och fördelas på regional nivå och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett nationellt myndighetsråd för byggstandarder bör införas och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att byggarean på attefallshusen ska utökas till 30 kvadratmeter för att skapa fler riktiga bostäder på befintliga tomter och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en god ljudmiljö ska skapas genom detaljplanering, arkitektur och grönska och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att buller ska minska vid källan, bl.a. genom sänkt bashastighet, och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minimikrav på byggnaders miljöbelastning som utgår från ett livscykelperspektiv ska införas liksom att klimatdeklarationer för nya byggnader bör införas enligt av Boverket framtaget förslag och tillkännager detta för regeringen.

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att beräknad energiåtgång också är den verkliga efter att en byggnad uppförts och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa energikrav på det befintliga byggnadsbeståndet och utreda hur åtgärderna för att nå kraven bäst finansieras och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda effekterna av ekonomiska styrmedel och vilka av dessa som skulle leda till en högre grad av återanvändning av byggmaterial vid byggnation och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödet för grönnare städer ska utvecklas så att det bidrar till att bibehålla och stärka urbana ekosystemtjänster och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla kommuner senast 2025 ska ha upprättat en plan för att arbeta med ekosystemtjänster i planering och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstiftningen ska anpassas för att underlätta för kommuner att ställa krav på kompensation av grönstruktur (naturvärden och rekreativvärden) när oexploaterad mark tas i anspråk för bebyggelse eller infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kostnaderna för parkering ska belasta den som använder parkeringsplatsen och inte belasta hyror, boendeavgifter eller det allmänna och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten inte ska kräva att kommuner bygger parkeringsplatser i samband med nybyggnation samt att PBL ska ändras så att det tydligt framgår att kommuner ska jobba med mobilitet, inte bara biltrafik, och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2786 av Åsa Coenraads (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över plan- och bygglagen för att underlätta sjönära byggande och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka de kommunala översiktsplanerna så att kravet på detaljplaner kan minskas och fler byggprojekt kan gå direkt till att prövas i bygglov och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för privata byggaktörer att ta större ansvar i framdrivandet

- av detaljplaner genom s.k. privat initiativrätt och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa tidsåtgången för överklaganden av plan- och byggärenden och tillkännager detta för regeringen.
  6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förkorta instanskedjan genom att helt ta bort länsstyrelsen som instans för överklagande av byggärenden och tillkännager detta för regeringen.
  7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa sakägarkretsen som har rätt att överklaga, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att yttranden från statliga myndigheter under plan- och bygglovsprocessen ska lämnas genom ett samlat statligt yttrande och tillkännager detta för regeringen.
  9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att dagens krav på startbesked ska tas bort och i stället integreras i bygglovet och tillkännager detta för regeringen.
  10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de tillfälliga lättnaderna i reglerna om tidsbegränsade bygglov ska gälla utan tidsbegränsning och tillkännager detta för regeringen.
  11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reglerna som i dag gäller för attefallshus ska gälla för komplementbyggnader upp till 32 kvadratmeter och tillkännager detta för regeringen.
  19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja gränsvärden för utomhusbuller och att alla typer av buller bör jämföras och tillkännager detta för regeringen.
  20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för byggnation i bullerutsatta miljöer genom servitut och tillkännager detta för regeringen.
  21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att buller ska mätas på insidan av fasaden och tillkännager detta för regeringen.
  23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka möjligheten till undantag för utformningskrav vid ombyggnation till bostad och tillkännager detta för regeringen.
  26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt Konkurrensverket att utreda försättningarna att implementera en nordisk byggstandard för ökat bostadsbyggande där kommunala särkrav fortfarande tillåts i pilotprojekt med syftet att framtida nya innovativa lösningar ur klimat- och hållbarhetssynpunkt och tillkännager detta för regeringen.
  28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra och stimulera till fler undantag från plan- och bygglagen för nytt innovativt byggande och tillkännager detta för regeringen.

36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler åtgärder förknippade med inredningen av uthyringsdelar ska bygglovsbefrias och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra i plan- och bygglagstiftningen i syfte att underlätta möjligheterna till ombyggnation från lokaler till bostäder och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla reglerna för byggnation av studentbostäder och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2896 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över reglerna för byggande inom de areella näringarna och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att expandera listan över bygglovsbefriade åtgärder kraftigt och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utverka undantag i PBL till tidsbegränsade undantag eller avvikelser från regler på lagnivå som står i vägen för bostadsbebyggelse och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa incitament för kommunerna att snabbare handlägga bygglovsärenden eller anmälningsärenden genom reduktioner av avgiften och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa kravet på bygglov för byggbodar och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort länsstyrelserna som instansnivå även när det gäller bygglov och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa den sakägarkrets som har rätt att överklaga bygglovs- och detaljplanebeslut och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en avgift vid överklagande av detaljplaner och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att begränsa överklagande av bygglov när inga nya omständigheter tillkommit sedan detaljplan överklagats och tillkännager detta för regeringen.

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en tidsfrist för överklaganden och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka förutsättningarna för att upphandla småhus att erbjuda till fast pris och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att betalningsskyldighet för gatukostnader inte bör infalla förrän bygglov beviljas för kommande byggrätter samt att bereda möjlighet för tioåriga betalningsplaner och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att revidera dagens regler för bostadsutformning och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en nationell dagsljusnorm för skolmiljöer och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla byggregler för att underlätta och öka ljusinsläpp i byggnader och tillkännager detta för regeringen.
65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta ett flertal kommuner bedriva försöksverksamhet för ett system med privat initiativrätt och tillkännager detta för regeringen.